

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 62

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦ. ΗΣΑΪΑΝ Γ'—Η'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Μετὰφρασις—Σχόλια
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΟΝΗ
θεολόγου·φιλολόγου
(Γ'·Ε')

ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ
θεολόγου·φιλολόγου
(ΣΤ'·Η')

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΕΑΤΑΝ

Κεφάλαιον Γ'	9 (131)*
Κεφάλαιον Δ'	39 (160)
Κεφάλαιον Ε'	43 (164)
Κεφάλαιον ΣΤ'	66 (187)
Κεφάλαιον Ζ'	88 (205)
Κεφάλαιον Η'	119 (231)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	131

* ΟΙ ἐντὶς περὶνέσεις ἀριθμοὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ βιβλίου τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΠΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΙΕΠΕΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΕΑΤΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἰδοὺ ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ὁ Παντοκράτωρ θὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ θὰ ἰσχυρὸν ἄνδρα καὶ καὶ θὰ ἰσχυρὰν γυναῖκα.

Β "Ὅπως ὁ ἀρίστος ἰατρός ἐργάζεται μεθοδικὰ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς υγείας τῶν ἀσθενῶν, ἄλλοτε μὲ τὸν καυτήρα, ἄλλοτε μὲ τὸ «νυστήρι», ἄλλοτε μὲ τὰς συνταγὰς πικρῶν φαρμάκων, ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς μὲ ποικίλας καὶ διαφόρους τιμωρίας περιορίζει τὴν σκηνήσαν καὶ τὴν μανίαν, τὴν ὅποιαν εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτῶν. Ἄλλοτε ἐκφοβεῖ τοὺς ἀγνώμονας μὲ τὴν ἔφοδον τῶν θερθάρων, ἄλλοτε, καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν ἐκείνων, μὲ ἄλλας ἀπειλάς τοὺς ἐπιναφέρει εἰς τὴν τάξιν. Ἔτσι μὲ τὴν ποικίλαν τῶν ἀπειλῶν διατηρεῖ μεταξὺ αὐτῶν ἀκμαῖον τὸν φόβον. Γ Τώρα λοιπὸν τοὺς ἀπειλεῖ μὲ ἀσθένειαν καὶ πείναν καὶ ἑλλειψιν ὄχι μόνον τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια βοηθοῦν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς μας ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. Διότι δὲν εἶναι μόνον ἡ πείνα δεινὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλλειψὶς προσώπων, τὰ ὅποια θὰ ἀναλάβουν τὴν διακυβέρνησιν τοῦ λαοῦ. Τοῦτο συνήθως κάμνει τὴν ἐντάσιν τῆς πείνης φοβερωτέραν. Ποῖον ἀλήθεια εἶναι τὸ ὄφελος, ἐὰν τρέχουν ἀδιάκοπα ἀπὸ τὰς πηγὰς τὰ ἀγαθὰ δὲ, δταν ξεσποῦν ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ἡ βάλασσα ἀγριεύῃ καὶ,

ἐνῶ μαίνονται τὰ κύματα, δὲν ὑπάρχει οὔτε κυθερινήτης οὔτε παρατηρητής εἰς τὴν πρώτην οὔτε κανεὶς ἄλλος, ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς θεοὺς νὰ διευθετήσῃ τὴν θύελλαν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ φέρῃ τὴν γαλήνην; **Β** "Ὅταν μάλιστα προστίθεται εἰς αὐτὰ καὶ ἡ πείνα, τότε ἡμπορεῖς νὰ καταλάβῃς τὸ μέγεθος τῶν συμφορῶν.

"Ὅλας λοιπὸν αὐτὰς τὰς ἀπειλὰς, καὶ κατ' ἀρχὰς τὴν χειροτέραν ἀπὸ ὅλας, τὰς ἐκτοξεύει ὁ Θεός, διότι λέγει· "Ἰδοὺ ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ὁ Παντοκράτωρ". Αὐτὴν τὴν λέξιν, "ἰδοὺ", χρησιμοποιοῦν συνέχεια οἱ προφήται, ὅταν ἐπιθυμοῦν νὰ παρᾶσχουν εἰς τὸν ἀκρατὴν πλήρη ἀσφάλειαν, διὰ τὰ λεγόμενα. "Ὅχι μόνον ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἄνωτέρω καὶ εἰς τὴν δοχὴν τῆς δημιουργίας εἶναι δυνατὸν νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς, ὅτι πολλὰκις αἱ ἀμαρτίαι προηγήθησαν τῆς σωματικῆς ἀσθενείας, ὅπως συνέβη εἰς τὸν Κάν. Διότι δίκαια περιήλθεν εἰς κατὰστασιν παραλυσίας, ἀφοῦ δὲν ἐχρησιμοποίησεν ὀρθὰ τὴν σωματικὴν του δύναμιν.² Τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο κοντὰ εἰς τὴν κολυμήθραν.³ Διότι ὁ Χριστὸς **Ε** μὲ τὸ «Ἴδε, ὕγις γέγονας, μήκέτι ἀμαρτάνεις», εἶπεν δι' τὴν πηγὴν τῆς παραλυσίας ἥσαν τὰ ἀμαρτήματα. Καὶ ὁ Παῦλος ἐπίσης λέγει· «Διὰ τοῦτο εὐλόσκονται μεταξὺ σας πολλοὶ ἀσθενεῖς».⁴ Συνέβαινε τοῦτο, ἐπειδὴ ἡμάρτανον, ἀφοῦ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχριστίας μὲ ἀκάθαρτον συνείδησιν. Ἀκόμη παραδίδει εἰς ἀσθενεῖαν τῆς σαρκὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διέπραξε τὸ ἀμάρτημα τῆς πορνείας καὶ ἀπαιτεῖ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν διὰ τὸ ἀμάρτημά του.⁵ "Ὅμως δὲν εἶναι πάντοτε τοῦτο ποιῇ διὰ τὴν διάπραξιν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ κάποτε τοῦτο τὸ πρᾶγμα γίνεται ἀφορμὴ διὰ τὴν ἀπόδοσιν στεφάνου νίκης, ὥπως εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ Λαζάρου⁶ καὶ τοῦ Ἰώδ.⁷

31 Α "Ὅχι μόνον ἀσθενεῖαι παρεχωροῦντο ἐξ αἰτίας ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι δυστυχίαι τοῦ σώματος.

2. Γεν. 4, 1 εἰ.
3. Ἰωάν. 8, 1 εἰ.
4. Ἰωάν. 8, 14.
5. Α' Κορ. 11, 30.
6. Α' Κορ. 5, 1 εἰ.
7. Αποκ. 30, 10 εἰ.
8. Ἰωάν. 8, 12, 13, 14.

ὅπως ἡ λέπρα τοῦ Ὁζία⁹ διὰ τὴν ἀναίδειαν τῆς διανοίας του καὶ ἡ ξηρότητα τῆς χειρὸς τοῦ Ἱεροδόμου, τὴν ὁποῖαν ὑπέμεινεν ἐξ αἰτίας τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς ἀλαζονείας του.¹⁰ Καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ζαχαρίου δι' οὐδὲνα ἄλλον λόγον ἐδέθη, παρὰ μόνον διὰ τὴν ἀμαρτίαν τῆς ψυχῆς.¹¹ Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ καλὴ ὕγεια τὸ σφρίγος καὶ ἡ καύχησις δι' αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα ἐγένοντο εἰς τοὺς Ἰουδαίους πηγὴ τῆς ἀναίδειας των, ἀφήρεσε τὴν ρίζαν τῆς ἀλαζονείας μὲ τὸ νὰ τοὺς νοθεύῃ νὰ τοὺς κάμνῃ καλυτέρους καὶ νὰ τοὺς προσφέρῃ περισσώτερα ἀπὸ ὅτι τοὺς ἀφαίρει. Διότι πόλα εἶναι ἡ ζημία **Β** μὲ τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ σώματος, ὅταν ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀσθενείας ἀσφρονίζεται ἡ ψυχὴ; Μετὰ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ νομίσουν δι' τὸ γεγονός προέρχεται ἀπὸ φυσικὴν ἀσθενεῖαν, προσηγγίζειν αὐτὰ ὁ προφήτης. Καὶ δὲν περιώρισε μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας τὴν ἀπειλήν, ἀλλὰ μετέφερε τὴν τιμωρίαν καὶ εἰς τὸ γυναικεῖον γένος, ἐπειδὴ εἶχον διασπορῇ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη φύας. Ἐν συνεχείᾳ στρέφει τὸν λόγον καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς γυναῖκας καὶ, ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερβολῆς τῆς παραδόξου συμπεριφορᾶς των, τὰς κατηγορεῖ δι' ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα ἀνέτρεπον τὴν ἰδίαν τὴν πόλιν ἀπὸ τὰ θεμέλια. Διὰ ταῦτα, λοιπὸν, ἐμπλέκει καὶ αὐτὰς εἰς τὰ δίκτυα τῆς μολυσματικῆς νόσου. Διότι μοῦ φαίνεται, δι, ὅταν λέγῃ ἡδ' ἀφαιρέσω κάθε ἰσχυρὸν ἄνδρα καὶ κάθε ἰσχυρὸν γυναῖκα, οὐκ αἰνίσεται μολυσματικὴν νόσον ἢ κόποιαν ἄλλην σωματικὴν ἀσθενεῖαν, ἢ ὁποῖα δὲν ἀποχωρεῖ οὔτε μὲ τὰ ἱατρικὰ μέσα. **Γ** Αὐτὸν τὸν χαρακτήρα, λοιπὸν, ἔχουν αἱ πληγαί, αἱ ὁποῖαι παρεχωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεόν.

«Κάθε δύναμιν ἄρτου καὶ κάθε δύναμιν ὕδατος».¹² Ἡ τιμωρία εἶναι φοβεράκατη, ὅταν δὲν ἀφαιρῇ τὴν ἰδίαν τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν, ἢ ὁποῖα προέρχεται ἀπὸ αὐτὴν, ὥστε νὰ τιμωροῦνται ἀκόμη καὶ μὲ τὴν θέαν τῶν δεσπολμῶν, ἀφοῦ ποτὲ δὲν χορταίνου, καὶ ἀπὸ αὐτὸ νὰ ἀντιλαμβάνονται, δι, ἡ ὀργὴ ἐστὶν ἀπὸ τὸν Θεόν.

«Κάθε γίγαντα καὶ κάθε δυναμικὸν ἄνδρα».¹³ Γίγαντα συνηθίζει πάντοτε ἡ Γραφὴ νὰ καλεῖ τὸν δυνατὸν ἢ

9. Ἰηρ. 26, 16 εἰ.
10. Ἰηρ. 18, 1 εἰ.
11. Αποκ. 1, 10 εἰ.
12. Πτ. 3, 1.
13. Ἰηρ. 3, 2.

ἐκείνων, ὁ ὁποῖος ὑπερέχει τῶν ὑπολοίπων ὡς πρὸς τὴν σωματικὴν διάπλασιν. Διότι, ὅταν ἀναφέρῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τὸ «οὗτοι ἦσαν οἱ γίγαντες, οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί»¹¹ δὲν λέγει, ἐνῶ διηγείται αὐτά, ὅτι εἶχε δημιουργηθῇ κάποιο ἄλλο γένος, ἀλλὰ ὑπαινίσσεται εἰς ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, τοὺς ρωμαίους καὶ τοὺς σφριγγιλοὺς.

«Καὶ κάθε ἐμπειροπόλεμον ἄνδρα καὶ κάθε ἄξιον δικαστὴν»¹² Ἀνυπόφορος εἶναι ἡ τιμωρία. Διότι καὶ τὰ λεγόμενα εἶναι ἀπόδειξις τῆς ὀλοκληρωτικῆς καταστροφῆς, καὶ ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις, ἂν καὶ ἴσταντο ὀρθὰ τὰ τεῖχη καὶ οἱ πύργοι, θὰ ἠθύναντο νὰ παραδῶσι τὴν πόλιν εἰς τοὺς πολεμικοὺς μαζί με ὅλα τὰ ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα ἀγαθὰ τῆς, διότι ἡ ἀσφάλεια τῶν πόλεων δὲν στηρίζεται εἰς τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ τεῖχη, ἀλλ' εἰς τοὺς συνετοὺς πολίτας. Οὗτοι, ὅταν μὲν ὑπάρχουν, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι παρὼν ὁ ἐχθρὸς, τὴν ἀσφαλίζουν καλῶτερον ἀπὸ ὅλα, ὅταν ὅμως ἀπουσιάζουν, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν τὴν ἐνοχλεῖ κανεὶς, τὴν κόμουν νὰ φανῇται ἀθλιωτέρα ἀπὸ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἢ ὅποια πολιορκεῖται.

Ὡστε μὲ αὐτὰ ἐδίδασκεν ὁ προφήτης καὶ εἰς ἐκείνους καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀκροατὰς Εἰς πολὺ μεγάλῃν πρακτικὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ προσεπάθησε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ μὴ ἔχουν ποτὲ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ ἀκόμη οὐτὲ εἰς τὰς τειχοὺς καὶ τὰ ἀμυντικὰ μηχανήματα, ἀλλ' εἰς τὴν γενναϊότητα τῶν συνετῶν ἀνδρῶν. Μὲ σκοπὸν, λοιπὸν, νὰ τοὺς ἐκφοβίσῃ, τοὺς λέγει, ὅτι θὰ τὴν ἀπογυνώσκῃ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι παρέχουν ἀσφάλειαν εἰς αὐτήν. Διότι δὲν θὰ ἀπαγῶγῃ μόνον τοὺς ἐμπειροπολέμους ἀλλὰ καὶ τοὺς δικαστὰς, οἱ ὅποιοι δὲν προσφέρουν εἰς τὰς πόλεις ὀλιγωτέρας ὑπηρεσίας ἀπὸ ἢ οἱ πολεμισταί, ἀφοῦ καὶ τὴν εἰρήνην ὑπηρετοῦν ὀρθά καὶ πολλὰκις ἀπακροῦν τοὺς ἐπερχομένους πολέμους.¹³ Ἀ' Ἐπειδὴ οὗτοι οἱ πόλεμοι φυτρῶνουν ἀδιάκοπα ἀπὸ τὴν ρίζαν τῶν ἁμαρτημάτων, εἶναι δυνατόν εἰς τοὺς φύλακας τῶν νόμων καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὴν αὐστηρὴν ἐπόθεσιν τῆς δικαιοσύνης, ἀφοῦ ἀναχατίζουσιν τὰ περισσότερα ἁμαρτή-

11. Γεν. 6, 4.

12. Ἰσα. 3, 2.

ματα, νὰ ἐξαφανίσουν καὶ τὴν ἀφαιρήν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῖον, λοιπὸν, λόγον τοὺς ἀπαγῶγει ὁ Θεός; Ἐπειδὴ, ὅταν ἦσαν οὗτοι πορόντες, δὲν τοὺς μεταχειρίζοντο διὰ χρησίμους σκοποὺς. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς τὰ σωτήρια διδάγματα τοῦ προσέφερον μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀκροατὰς, ὅταν ὅμως ἀμυλούσεν εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, ἀπέκρυπτε τὰ λεγόμενα μετὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἐπειδὴ δὲν ἐδίδον προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐτοίμοι καὶ τὰ δῶρά του αὐτά, τὰ ὅποια εἶναι ὑπερμεγέθη καὶ φέρουν εἰς ἡμᾶς πολλὴν σωτηρίαν, παλλάκις τὰ ἐξαφανίζει ἀπὸ τὴν μέσσην, ὅταν ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι τὰ λαμβάνουν, δὲν θελήσουν νὰ λάβουν τίποτε ὡς καρπὸν ἀπὸ αὐτῶν.

«Καὶ κάθε προφήτην καὶ στοχαστὴν»¹⁴ Δὲν εἶναι μικρὸν εἶδος ὀργῆς καὶ ἡ στέρησις τῆς προφητείας. Ὅταν, λοιπὸν, ἐγκατέλειπεν ὁ Θεὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτημάτων τῶν υἱῶν τοῦ Ἡλὶ, ἐξέλιπε καὶ ἡ προφητεία ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης κακίας τοῦ λαοῦ.¹⁵ Διότι λέγει: «Καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἦτο εἰμῶς καὶ δὲν ὑπῆρχε προφητεία δι' ὁραμάτων διατάσσουσα σαφῶς καὶ ρητῶς τὰ πρακτέα ἢ μὴ».¹⁶ «Τίμιον» σημαίνει σπάνιον. Καὶ κατὰ τὴν θασιλείαν τοῦ Ὁλζα αὐτὸ τὸ ἴδιον συνέβη. Πράγματι δὲν ἐλάμβανον ὀλίγους καρποὺς ἀπὸ αὐτῆς, ἐάν θεοβίως ἤθελον. Διότι τὸ νὰ μανθάνῃ κανεὶς τὸ θεῖον θέλημα, καὶ νὰ προετοιμάζεται νὰ ἀνταμετωπίσῃ τὰ μέλλοντα θεϊκά, καὶ νὰ ζητῇ νὰ πληροφορηθῇ ὁ δὲ ἀγνωστα πράγματα, καὶ τότε μὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τότε δὲ πρέπει νὰ ἡσυχάζῃ, καὶ μετὰ τοῖον τρόπον πρέπει νὰ ἀπαμακρύνῃ ὅλα τὰ λυπηρά, προσέφερον εἰς αὐτοὺς μεγάλῃν ἐλκόλιν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ἂν καὶ ἐκύναντο τὸ θεῖον θέλημα, δὲν τὸ ἐπύρριον διὰ τοῦτο ἀφῆρεσεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὴν δυνατότητα τῆς μαθήσεως.

Ταῦτα ἦτο ἀπόδειξις τῆς μεγάλης φιλοφροσύνης τοῦ Θεοῦ, τὸ ὅτι δηλοδῶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ ἱδικὰ του, ἂν καὶ ἐγκρίζεν ἐκ τῶν προτέρων τὰ μέλλοντα καὶ ὅτι δὲν θὰ χρησιμοποιήσουν κατὰλληλα τὰ δῶρά του.

14. Ἰσα. 3, 2.

15. Α' Βασ. 2, 13 ἔξ.

16. Α' Βασ. 3, 1. Ὡς τὸ κεφάλαιον τῆς μεταφράσεως τῶν Ὁλζα, τὸ ὅποιον παρατίθεται ὡς Χριστοστομῶν, δὲν ἐκφέρει ἢ λέγει ὁμοίως. Ὁμοιωδῶς τὰς ὁμοίας ἀπῆρξεν εἰς τὸ ἀρχαῖον κείμενον.

Ἀναφέρει ὅτι μαζί με τὸν προφήτην θὰ ἐξαφανίσῃ καὶ στοχαστήν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μοῦ φαίνεται ὅτι χαρακτηρίζει στοχαστήν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται μετὰ τὴν μεγάλην του κρίσιν καὶ τὴν πείραν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα νὰ φαντάζεται τὰ μέλλοντα. **Δ** Ἄλλο θεθαίως πράγμα εἶναι ὁ στοχασμός καὶ ἄλλο ἡ προφητεία. Ὁ μὲν προφήτης ὁμιλεῖ μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ Πνεύματος χωρὶς νὰ προσφέρῃ τίποτε ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, ὁ δὲ στοχαστής, ἀφοῦ λαμβάνει τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ παρελθόντος καὶ ἀφοῦ τὰ θέτει εἰς βάσανον τῆς κριτικῆς του ἱκανότητος, προβλέπει πολλὰ ἀπὸ τὰ μέλλοντα, ὅπως εἶναι εὐφυής. Ἄλλ' ἡ ἀπόστασις μετὰ τούτου καὶ ἐκεῖνου εἶναι μεγάλη. Καὶ τόσον μεγάλη εἶναι ἡ ἀπόστασις, ὅσον μεγάλη εἶναι ἡ διαφορὰ μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης εὐφυίας καὶ τῆς θείας χάριτος. Διὰ τὴν κάμω θίμως σαφὴ τὸν λόγον μετὰ παράδειγμα, ὅς ἐνθυμηθῶμεν τὸν Σολομῶνα καὶ τὸν Ἐλισσαῖον. Διότι καὶ οἱ δύο ἐφάνησαν ἀποκεκρυμμένα πράγματα καὶ ἀπεκάλυψαν κεκαλυμμένα. Ὅμως δὲν ἐχρησιμοποίησαν καὶ οἱ δύο τὴν ἴδιαν δύναμιν. **Ε** Ἄλλ' ὁ μὲν Σολομῶν μετὰ τὴν ἀνθρωπίνην εὐφυίαν, ἀφοῦ ἔλαβεν ἀφορμὰς ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀπεκάλυψεν τὴν ἀλήθειαν διὰ τὰς πόρναις ἐκεῖνας γυναῖκας.¹⁹ Ὁ Ἐλισσαῖος θίμως δὲν ἐχρησιμοποίησε κανένα συλλογισμόν (ποῖος ἀλήθεια συλλογισμός ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν κλοπὴν τοῦ Γιεζή;), ἀλλὰ εἶδεν ἐμπρὸς τοῦ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεῖ εἰς μακρινὴν ἀπόστασιν.²⁰

«Καὶ πρεσβύτερον καὶ πεντηκόνταρχον».²¹ **35** **Α** Μαζὶ μετὰ αὐτοῖς λοιπὸν λέγει, ὅτι θὰ ἀφαιρέσῃ ἀκόμη «καὶ πρεσβύτερον καὶ πεντηκόνταρχον». Πρεσβύτερον δὲν ὀνομάζει ἀπλῶς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διακρίνει τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διατηρεῖ μαζί μετὰ τὰ λευκά μαλλιά καὶ τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτὰ σύνεσιν. Ὅταν

19. Ἡ ἀντιθέσις εἰς τὴν φράσιν γεγονότα, καὶ ὁ Σολομῶν κατέβηκεν εἰς ἀγῶνι τεχνήματα, νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν πραγματικὴν ματῆρα τῆς πόρναις ἐκεῖνων, περὶ τῶν ἐκεῖνα ἡρώων (ἴδ. Παρ. θ', 11-20), ἡ εἰς τὴν κλειστοὶ κεφάλαιον τῆς Παρρησίας, ὅπου ἀποκαλύπτεται τῆς αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι πρότερον εἶπεν ὅτι πόρνοι.

20. Ἰδ. Παρ. θ', 20-27.

21. Ἰδ. θ', 2-3.

22. Πεντηκόνταρχος ἔτε 1 διακρίτης στρατιωτικῆς προέλας ἀπὸ πνευματικῆς.

λέγει πεντηκόνταρχον.²² δὲν ἐννοεῖ ἕνα ὀρισμένον πεντηκόνταρχον, ἀλλὰ μετὰ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὁπαινίσσεται ὅλους τοὺς ἄρχοντας. Διότι τίποτε, τίποτε δὲν εἶναι φοβερώτερον ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, ὅπως ἀκριβῶς τίποτε δὲν θὰ ἀνίστατο εἰς πῶς ἐπικίνδυνον κατὰστασιν ἀπὸ τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει κυβερνήτην. Καὶ δὲν σταματᾷ ἐδῶ, ἀλλ' ἀπειλεῖ ὅτι θὰ ἀφαιρέσῃ καὶ ἄλλην μεγάλην ἀσφάλειαν, δηλαδὴ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν νὰ διδῶν τὰς ἀρίστας συμβουλίας. **Β** Οὗτοι δὲν προσφέρουν εἰς τὰς πόλεις μικροτέρων ἀπὸ τὰ ὅπλα θαύθειαν. Θὰ ἀφαιρέσω, λέγει, «καὶ θαυμαστὸν σύμβουλον καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα».²³ δὲν ἐννοεῖ τὸν οἰκοδόμον, ἀλλὰ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει πείραν τῶν πραγμάτων καὶ γνωρίζει πολλὰ καὶ εἰς θέσιν νὰ διευθετήσῃ μετὰ σύνεσιν ὅλας τὰς ἀποθέσεις τῆς πόλεως.

Καὶ μαζί με αὐτοὺς «καὶ συνετὸν ἀκροατήν».²⁴ Ἄν πράγματι ἀπέλθουν καὶ οὗτοι, καὶ ἂν ἀκόμη ἔλοι οἱ ἄλλοι εἶναι παρόντες, δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἂν ἀκόμη πορευοῦνται προφήται, καὶ ἂν σύμβουλοι, καὶ ἂν ἄρχοντες, ἂν θίμως δὲν ὑπάρχῃ κανεὶς ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς ἀκούσῃ, τότε ὅλα εἶναι μάταια καὶ ἀνώφελα. **Γ** Μοῖ φαίνεται ὅτι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ «ἀφελῶ» ἔχει τὴν ἴδιαν σημασίαν μετὰ τὸ ἔσσω καὶ ἀφήσω, ὅπως ἀκριβῶς λέγει ὁ Παῦλος· «Παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν».²⁵ Τὸ χωρίον δὲν σημαίνει τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ τοὺς ἔρριψεν εἰς κατὰστασιν μαρίας, ἀλλ' ὅτι τοὺς ἀφῆκε καὶ ἐγκατέλειπεν, ἐπειδὴ ἦσαν ἀνόητοι.

«Καὶ θὰ διορίσω νεανίσκους ὡς ἄρχοντας τῶν».²⁶ Τοῦτο εἶναι χειρότερον ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν καὶ πολὺ φοβερώτερον. Ἐκεῖνος μὲν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἄρχοντα, ἔχει στερηθῇ ἀπλῶς τοῦ δὴγού, ἐκεῖνος θίμως, ὁ ὁποῖος ἔχει πανηρόν ἄρχοντα, ἔχει ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ρίψῃ εἰς τοὺς κρημνοὺς. Χρησιμοποιεῖ ἐδῶ τὴν λέξιν νεανίσκους χωρὶς νὰ ἔχη σκοπὸν ἀπλῶς νὰ κατηγορήσῃ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖνο πῶς πλεονάζει εἰς τὴν κοινωνίαν δεικνύει τὴν μαρίαν τῶν. Διότι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν καὶ νέοι συνετοί, καὶ πρεσβύτεροι νὰ συζοῦν μετὰ τὴν μαρίαν. **Δ** Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μὲν συνήθως

23. Ἰδ. θ', 3.

24. Ἰδ. θ', 3.

25. Γαλ. 1, 23.

26. Ἰδ. θ', 4.

συμβάλλει σπάνια, εκείνο δὲ πού πλεονάζει εἶναι τὸ ἀντίθετον, τοὺς ἐκάλεσεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ σημεῖον ἀνοήτους. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Τιμόθεος νέος ἦτο, καὶ ὁμιλῶς διηυθέτησε τὰς Ἐκκλησίας συνεισφέρων ἀπὸ ἀναριθμήτους πρεσβυτέρους.²⁷ Καὶ ὁ Σολομών, ὅταν εὗρίσκετο εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, συνωμολοῖτο μετὰ τὸν Θεόν, καὶ εἶχε μεγάλην εὐχέρειαν εἰς τὸν λόγον, καὶ ἀνεκρηρύσσοντο καὶ ἐστεφανοῦντο βασιλεῖς, καὶ εἶχεν ἀκροατήριον τῆς σοφίας του, τὰ ὅποια ἀπετέλειτο ἀπὸ θαυμάτων. Καὶ οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες προσήρχοντο ἀπὸ μακρὰν, καὶ εἶχον μόνον τοῦτον τὸν σκοπὸν τῆς ἀποδημίας των, τὸ νὰ μάθουν καὶ νὰ ἀκούσιν κάτι ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν του. Ὅταν ὁμιλῶς ἐγήρασε, παρημέλησε πολὺ τὴν ἀρετὴν.²⁸ Καὶ ὁ πατὴρ τοῦτου, ὁ μακάριος Δαυὶδ, δὲν διέπραξε τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀμαρτίαν τότε, ὅταν δηλαδὴ ἦτο παῖς καὶ νεανίσκος, ἀλλ' ὅταν ἐξεπέρασεν αὐτὴν τὴν ἡλικίαν.²⁹ Ὅταν ὁμιλῶς ἦτο μικρὸν παιδίον, καὶ ἀξιοθαύμαστον τρόπον ὅπως, καὶ τὸν θάρσενον συνέτριψε.³⁰ Ἄ καὶ ἐβείξε κάθε ἀγαθὴν πρὸς τὴν παιδείαν, καὶ δὲν τοῦ ἔγινεν ἐμπόδιον ἡ νεότης του εἰς αὐτὰ τὰ κατορθώματα. Καὶ τὴν ἀπαμὶν τοῦ Ἱερουσαλὴμ, ὅταν παρητέτο μετὰ πρόφασιν τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας, δὲν ἀπεδέχθη ὁ Θεός, ἀλλὰ τὸν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ιουδαϊκὸν λαόν, καὶ εἶπεν, ὅτι δὲν ἀποδίδεται καθόλου αὐτὸς ἀπὸ τοῦτο, ἕαν τὸ πνεῦμα εἶναι ρωμαλέον.³¹ Ὁ Δαυὶδ ἔδιδασκε τοὺς πρεσβυτέρους, ἐνῶ εὗρίσκετο εἰς τὴν ἰδίαν, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς πολὺ μικροτέρην ἀπὸ αὐτὴν ἡλικίαν.³² Καὶ ὁ Ἰωσήφ, ὅταν δὲν εἶχε συμπληρώσει κανονικὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας. Β καὶ τότε μὲν διεκρίθη, μετὰ τοῦτο δὲ ὁμιλῶς, ἔπειδὴ ἡδίαφόρησεν ὀλίγον, κατέστρεψε τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς.³³ Τί

27. Ἡ ὁμιλία τοῦ Τιμοθέου, μαθητοῦ καὶ ἐκκλησιαστοῦ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, παρατίθεται σκοπιτικῶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Παύλου.
28. Τὸν νεώτερον Ἰ' Παύλου, κεφ. 1-11, Α' Παρλιεπομένων, κεφ. 28-29, καὶ Β' Παρλιεπομένων, κεφ. 1-10.
29. Β' Βασ., κεφ. 11-12. Ἡ φοβερὰ ἀμαρτία ἦτο ἡ ἐκείνη: τῆς μοιχείας μετὰ τῆς ἑννοίας καὶ ὁ φόνος τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, τοῦ Ἰωάσο.
30. Α' Βασ., κεφ. 17. Ἀνατίθεται εἰς τὴν νύκτα τοῦ Δαυὶδ ἀπὸ τοῦ Ἰωάσο.
31. Ἱερ. 1, 4-10.
32. Δαν., Ἱστορία Σωφρονίας.
33. Α' Βασ. 22, 1 εἰς.

ἀλήθεια ἐπράξε καὶ ὁ Ἰωσήφ; Δὲν ἐκέρδιον, ἐνῶ ἦτο νέος, καὶ μάλιστα παλὺ νέος, τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον πάλαιον, ἐνῶ ἐμάχετο οὐκ ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐναντίον αὐτῆς τῆς τύραννίδος τῆς φύσεως, καὶ ἐξεπέρησε σώος καὶ ἀβλαβὴς μέσα ἀπὸ κάμινον καὶ φλόγα πολὺ σφοδρότερον ἀπὸ τὴν κάμινον τῆς Βαβυλωνίας, ἀφοῦ διέμεινεν ἀκέραιος οὐκ ἀλγυνώτερον ἀπὸ τοὺς τρεῖς παῖδας; Διότι, ὅπως ἐκεῖνοι ἀπέδειξαν ὅτι μετέφερον τότε ἐξω ἀκέραια τὰ σώματά των μαζί με τὰς πρίγκας, ὡσάν νὰ ἐξήρχοντο μᾶλλον ἀπὸ τὴν πύρκα ἀπὸ κάμινον, ἐπὶ θεοτικῶς καὶ οὕτως, ἀφοῦ ἀπαλλάγη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγώνος ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς Αἰγυπτίας. Ἐξῆλθε χωρὶς νὰ πάθῃ κάτι -- ὅπως ἦτο φυσικὸν νὰ πάθῃ, ἀφοῦ ἦτο θάνατος -- οὔτε ἀπὸ τὴν ἀφῆν, οὔτε ἀπὸ τοὺς λόγους, οὔτε ἀπὸ τὴν θέαν, οὔτε ἀπὸ τὰ φορέματα, οὔτε ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἀνῆλθον πρὸς ἐντονα ἀπὸ τὰ διαδὰ καὶ τὴν πύρκα τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τέλος οὔτε ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν.³⁴ Καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ τρεῖς παῖδες, ἐνῶ ἦσαν εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των, καὶ ἔγιναν κύριοι τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς κοιλίας των, καὶ περιεφρόνησαν τὸν φόβον τοῦ θανάτου, καὶ ἐνίκησαν τὸ σὸν μεγάλο σπράττωμα καὶ τὸν θαυμάσιον, ὁ ὁποῖος ἐξέστρεψε ἰσχυρότερον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κάμινον θάνατον, καὶ δὲν τοὺς κατεπτόχε τίποτε, ἀλλὰ διετήρησαν συνέχεια ἀδούλωτον τὸ φρόνημα.³⁵ Β Δὲν λέγει λοιπὸν αὐτὰ με σκοπὸν νὰ φέρῃ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν λέγῃ «μὴ νεοφυτον, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύθῃ καὶ πέσῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἐξ ὑπερηφανείας καταδίκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπεσε καὶ ὁ διαβόλος»,³⁶ δὲν ἔννοεῖ τὸν νέον ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος πρόφασιν ἐφύτευθη, δηλαδὴ ἐκατηχίθη. Διότι τὸ ῥῆμα φυτεύω σημαίνει κατηχῶ καὶ διδάσκω. Ὅπως ἀκριβῶς ὅταν λέγῃ «Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπάτισεν».³⁷ Καὶ ὁ Χριστὸς ὁνομάζει τὸ τοιοῦτο ἔργον φυτεῖαν καὶ λέγει «Κάθε φυτεία, τὴν ὁποίαν δὲν ἐφύτευσεν ὁ οὐράνιος πατὴρ μου, βά ἑρριζωθή».³⁸ Ἐπειδὴ, ἐάν ὠνόμαζε τὸν νέον νεοφυ-

34. Γεν. 22, 6-20.
35. Δαν., κεφ. 1 καὶ 2.
36. Α' Τιμ. 3, 6.
37. Α' Κορ. 3, 6.
38. Ματθ. 15, 13.

τον, δὲν θὰ τὸν ἀνεβίσβαιν εἰς τὸσον μεγάλο ἀξίωμα Ἐ καὶ δὲν θὰ ἐπέτρεπε νὰ ἔχη τὴν φροντίδα τὸσον πολλῶν Ἐκκλησιῶν ὁ Τιμόθεος, ὁ ὁποῖος ἦτο ὑπερβολικὰ νέος, καὶ τὸσον παλὺ νέος, ὥστε νὰ λέγῃ εἰς αὐτὸν «Κανείς νὰ μὴ καταφρονῇ τὸ νεαρόν τῆς ἡλικίας σου».³⁹

«Καὶ οἱ ἐμπαίκεται θὰ γίνων ἀρχοντές τιν».⁴⁰ Βλέπεις, ὅτι δὲν κατηγορεῖ ἀπλῶς τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ τὴν διεφθαρμένην συνείδησιν: Μάλιστα μὲ τὴν παράθεσιν τῶν παραδειγμάτων ἔκαμε τοῦτο πῶς σαφές. Ἐμπαίκτης ἐδῶ ἀνομάζει τοὺς ἀπατεῶνας, τοὺς εἰρωνῆς, τοὺς κλέκτας, ἐκείνους οἱ ὅποιοι μὲ τὴν γλυκύτητα τοῦ λόγου τοὺς παραδίδουν εἰς τὸν διάβολον. «Ὁ λαὸς θὰ γίνῃ φύρδην μίγδην, ἄνθρωπος θὰ ἐπικύττῃ κατὰ ἄνθρωπον, καὶ ἄνθρωπος κατὰ τοῦ πλησίον του».⁴¹ Ὅπως θεθείως εἶναι ἀναστέφοντες νὰ γκρεμίζονται οἱ τοῖχοι, ὅταν κατατρέφονται.⁴² Ἀ ἡ καὶ ἀφαιροῦνται τὰ ξύλα, τὰ ὅποια συγκρατοῦν τὰς αἰκοδομὰς, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς διατηρῇ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὅταν ἐξηφανίσθησαν αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἐλημονεύθησαν προηγούμενος, δηλαδὴ οἱ ἀρχόντες, οἱ σύμβουλοι, οἱ δικασταὶ καὶ οἱ προφῆται, δὲν ὑπῆρχε κανένας ἐμπόδιον γὰ διασπαρῆ ὁ λαὸς καὶ νὰ δημιουργηθῇ μεγάλη σύγχυσις.

«Τὸ μικρὸν παιδίον θὰ συμπεριφερθῇ αὐθαδῶς πρὸς τὸν σεβάσιμον γέροντα καὶ ὁ ἄτιμος θὰ φέρεται αὐθαδῶς πρὸς τὸν τίμιον».⁴³ Θὰ ἀναλέγῃ, λέγει, ὁ νέος εἰς τὸν πρεσβύτερον, θὰ τὸν περιφρονήσῃ, θὰ τοῦ φέρεται αὐθαδῶς. Ἡ τοιαύτη συμπεριφορά εἶναι ποδερωτέρα ἀπὸ κάθε πόλεμον καὶ μάλιστα εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐφόδου τῶν ἐχθρῶν. Β Διότι, ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ γῆρας περιφρονεῖται ἀπὸ τὴν νεότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ τιποτένιοι καὶ οἱ περιφρονημένοι καταπατοῦν τὰ πρότερον ἀξιόσεβαστα πρόσωπα, ἡ μελλοντικὴ κατὰστασις τῆς τοιαύτης πόλεως δὲν θὰ διαφέρῃ καθόλου ἀπὸ τὴν τύχην τῆς πόλεως, ἡ ὅποια χρησιμοποιοῖ τοὺς μόνους.

«Διότι θὰ κρατοῦν ἀπὸ τὰ ἐνδύματα οἱ ἄνθρωποι ὁσὺνδῆποτε ἀγνώστον ἀνδρὰ ἢ συγγενὴ των καὶ θὰ λέγουν ἱκετευτικά: Ἐφού ἔχεις ἐνδύμα, γίνε ἀρχηγός μας καὶ

39. Α' Τιμ. 4, 12.

40. Ήσ. 3, 4.

41. Ήσ. 3, 5.

42. Ήσ. 3, 5.

ἡ διατροφή μας ἄς εξαρτᾶται ἀπὸ σέ. Καὶ θὰ ἀπαντήσῃ καὶ ἐκείνη τὴν ἡμέραν καὶ θὰ εἴπῃ: Δὲν θὰ γίνω ἀρχηγός σου, διότι δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν οἰκίαν μου ἄρτος οὔτε ἄλλο ἱμάτιον. Δὲν θὰ γίνω ἀρχηγός τοῦ λαοῦ τοῦτου».⁴⁴ Μοῦ φαίνεται ὅτι ἐδῶ ὑπανίσταται κάποια φοβερωτάτην πολιορκίαν, ἡ ὅποια τοὺς θωπίζει εἰς τὴν ἐσχάτην στενοχωρίαν. Ε ἡ χωρὶς πολιορκίαν κάποιαν ἀνυπόφορον πείναν καὶ μεγάλην ἑλλειψίν τῶν ἀναγκαίων. Χρησιμοποιοῖ κοινὸν τρόπον ἐκφράσεως. Ὅπως πολλοὶ λέγουσιν, μὲ σκοπὸν νὰ δείξουν τὴν ἐσχάτην πείναν: ἔαν συνέβαινε νὰ πωληθῇ ὀλόκληρος ἡ πόλις ἀντὶ ὀσολοῦ, δὲν θὰ ἦτο κανεὶς εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ τὴν ἀγοράσῃ, ἔτσι καὶ ὁ προφήτης λέγει, ὅτι δὲν θὰ ἐπαλοῦντο αἱ ἐξουαίαι ἀντὶ ἑνὸς ἱματίου καὶ ἑνὸς ἄρτου μόνον, δὲν θὰ ὑπῆρχε κανεὶς ἀγοραστής. Τόσον μεγάλη θὰ εἶναι ἡ ἑλλειψὶς τῶν ἀναγκαίων! «Διότι ἔχει ἀφαιρεθῇ ἡ Ἱερουσαλὴμ».⁴⁵ Διπλαδὴ ἔχει ἐγκαταλειφθῇ, ἔχει ἐρημωθῇ, Δ ἔχει γυμνωθῇ ἀπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. «Καὶ ἡ Ἰουδαία ἔχει καταρρεύσει».⁴⁶ Ἐχει γεμίσει, λέγει, μὲ ταραχὴν καὶ θόρυβον, σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν.

«Διότι καὶ αἱ γλώσσαι των λαῶν κατόνομα καὶ ἀπειθοῦν πρὸς τὸν Κύριον».⁴⁷ Μετὰ τοῦτα ἀναφέρεται καὶ ἡ αἰτία τῶν κακῶν. Εἶναι ἡ ἀκράτεια τῆς γλώσσης. Τοῦτο μέγει καὶ ὁ Ὡση καὶ λέγει: «Ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ περιήλθεν εἰς ἀφάνισμόν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κρίσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ ἔδειξα ἀξιώματα γεγονότα».⁴⁸ Καὶ ὁ Μαλαχίας πάλιν τὰ ἴδια λέγει: «Οἱ προφῆται ἀνειδίζοντες ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παροργίζον τὸν Θεὸν μὲ λόγους. Καὶ εἶπατε: Πῶς παροργίσαμεν αὐτόν; Διότι λέγετε: Πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος διαπράττει τὸ κακόν, λαμβάνει καλὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ εἰς αὐτοὺς αὐτὰς ἀρέσκειται. Ἐ καὶ τοῦ εὗρίσκειται ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης».⁴⁹ Τοῦτο λοιπὸν καταδικάζει καὶ ὁ ἡμέτερος προφήτης καὶ παρουσιάζει διπλὸν ἔγκλημα, διότι ὅχι μόνον εἶναι ἀπειθεῖς, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὸν νόμον παραβαίνουν. Ἐνῶ λοιπὸν ὀφείλουν νὰ ἐντρέ-

43. Ήσ. 3, 6-7.

44. Ήσ. 3, 8.

45. Ήσ. 3, 8.

46. Ήσ. 3, 4.

47. Ὡση 3, 4.

48. Μαλ. 2, 17.

πώνται δια τοῦτο καὶ νὰ κοκκινίσουν, νὰ καλύπτουν τὰ πρόσωπά των καὶ νὰ σκύβουν κάτω τὴν κεφαλὴν, αὐτοὶ ἀγκυλίζονται ἐναντίον τῶν προηγουμένων. Δὲν ἐκτελοῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ συγχρόνως ἐκσταμίζουν χυδαίους λόγους.⁴⁹ Α' Ὅπως καποὶς ἀγνώμων δοῦλος ὅταν ἐγκαταλείπῃ τὰς διατάγας τοῦ κυρίου του, γίνεται ἀκόμη θρασύτερος.⁵⁰

«Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐταπεινώθη ἡ δόξα των καὶ ἡ αἰσχύνῃ των προσώπων των κατεφέρθη ἐναντίον αὐτῶν».⁵¹ Πάλιν ἐμφανίζει τὰ μέλλοντα ὡς παρελθόντα, διότι χρησιμοποιοῖ τὸν συνήθη τρόπον τῆς προφητείας. Ταπεινώσιν δόξης καλεῖ τὴν αἰχμαλωσίαν. Διότι δὲν ἦτο συνηθισμένη αἰσχύνῃ τοῦτο, ἐκείνοι δηλαδὴ, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο εἰς τὴν πηρικὴν τάξιν τῶν βασιλέων τῆς οἰκουμένης, νὰ ὑποταχθῶν εἰς ἀσπράτους ἱεροσούλους καὶ θαυμάρους. Αἰσχύνῃ προσώπου ἐδῶ καλεῖ τὴν ἀνασχυρίαν, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Διότι τοιοῦτος ἦτο ὁ θῖος των. Β' Ἐπειδὴ λοιπὸν προηγουμένως κατεντρόπισαν τοὺς ἑαυτοὺς των, με ἐκείνα τὰ ὁποῖα ἐπύραττον, διὰ τοῦτο θεοβαίως ὁ Θεὸς τοὺς ἀπεστέρησε ἀπὸ τὴν δόξαν καὶ τοὺς παρέδωκεν εἰς τιμωρίαν μικρότεραν ἀπὸ ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐπεδλήθη ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των. Διότι δὲν ἦσαν τόσο ἀνικατάκριτοι, ὅταν διέμενον εἰς τὸν ἕξον τόπον τῆς ἐξορίας, δοῦν, ὅταν παρέβαινον τὸν νόμον, ἐνῶ κατεῖχον τὴν μητροπόλιν των. Πράγματι, τότε μὲν ἡ κακία των περιωρίζετο, εἰς τὴν πατρίδα θυῶς πάντοτε ἐμεγάλωνε. Ἀξιόλογον λοιπὸν διδασκαλίαν παρέδιδεν εἰς αὐτοὺς ὁ προφήτης, με τὸ νὰ τοὺς πείθῃ ἀπόλυτα νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν πονηρίαν πρὸ τῆς τιμωρίας καὶ νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον καὶ νὰ ἐντρέπονται. Ὅχι ὅταν τοὺς σκολιμώσανον οἱ δάσβαροι καὶ τοὺς ὀδηγῶν εἰς τὴν δουλειαν, ἀλλ' ὅταν εἶναι αἰχμάλωτοι τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος τῆς ἁμαρτίας. Γ' «Διεκήρυξαν καὶ ἐφανέρωσαν μάλιστα τὴν ἁμαρτίαν των ὡς οἱ κάτοικοι τῶν Σοδόμων».⁵² Ἐκεῖνα, τὸ ὁποῖον ἀνέφερον πολλάκις, ἐπαναλαμβάνουν καὶ τώρα: Ὅτι ὁ προφήτης δεῖκνυει τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν προλέγει ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ πάθουν, ἀλ-

49. Μωδλ. Ματθ. 18, 31 ἐξ.

50. Ἡσ. 3, 8-9.

51. Ἡσ. 3, 9.

λα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀξιοὶ νὰ ὑποστούν. Διότι τὰ ἁμαρτήματα μὲν, τὰ ὁποῖα εἶχον διαπραχθῇ ἀπὸ αὐτοὺς, ἦσαν ὁμοῖα με τὰ ἁμαρτήματα τῶν κατοίκων τῶν Σοδόμων, ἡ τιμωρία δὲ ὡς δι' αὐτὰ ἦτο κατωτέρα. Πράγματι, οὔτε αὐτοὺς ἀπήγαγε μέχρι τὸν τελευταῖον, οὔτε τὴν πόλιν κατέστρεψε ἀπὸ τὰ θεμέλια, οὔτε τὰ ὑπολείμματα τοῦ γένους ἐξηφάνισε. Τὸ «διεκήρυξαν καὶ ἐφανέρωσαν εἶναι περισσότερο ἀνθρώπινος τρόπος ἐκφράσεως, διότι δὲν πληροφροῦται ὁ Θεὸς τότε τὰ γεγονότα, ὅταν δηλαδὴ γίνονται (πῶς θεοβαίως εἶναι δυνατόν τοῦτο εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰ πάντα προτοῦ νὰ πραγματοποιηθῶν);, Δ' ἀλλὰ ὁμίλησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διὰ νὰ δείξῃ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς.

Διότι, ὅπως ἀκριβῶς εἰς ἄλλα σημείον λέγει. «Ἀνέδη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας των εἰς ἐμέ»⁵³ χωρὶς νὰ τοποθετῇ κάποιον μακρὸν τὴν κατοικίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸν περιορίσῃ εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἀναφέρει ταῦτα με σκοπὸν νὰ δηλώσῃ τὸ μέγεθος τῆς ἁμαρτίας, ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐδῶ λέγει «διεκήρυξαν» με σκοπὸν νὰ δείξῃ τὴν υπερβολὴν τῆς πονηρίας των. Τὰ κατώτερα μὲν ἁμαρτήματα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγουν τῆς προσοχῆς, τὰ ὑπερβολικὰ δὲ ὡς καὶ μεγάλῃ εἶναι εἰς ὅλους γνωστὰ καὶ ὀλοφάνερα, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπάρχῃ κανεὶς, ὁ ὁποῖος τὰ κατηγορεῖ καὶ ἀσκεῖ βλαγχόν. Ε' Διότι αὐτὰ τὰ ἴδια αὐτοσκοποῦνται καὶ αὐτοφανερίωνται. Ἐπειδὴ ἡβελὲν ὁ προφήτης νὰ δείξῃ ἐδῶ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν, λέγει «διεκήρυξαν καὶ ἐφανέρωσαν». Με ἄλλους λόγους διέπραττον τὰ κακὰ με μεγάλῃν τολμῇ, με μεγάλῃν ὑπερηφάνειαν, χωρὶς νὰ ἐντρέπονται, χωρὶς νὰ καλύπτουν τὰ πρόσωπά των, ἀλλ' ἔκαμνον μοναδικὴν ἀπασχόλησιν των τὴν πονηρίαν. «Ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς, διότι ἔχον λάθῃ κακὴν ἀπόφασιν, ἡ ὁποία στρέφεται ἐναντίον των. Αὐτοὶ εἶπον: «Ἄς ρίψωμεν εἰς τὰ δεσμὰ τὸν δίκαιον, διότι εἶναι ἀχρηστός εἰς ἡμᾶς».⁵⁴ Μ' αὐτὰ ἐπιτελεῖ τὴν πονηρίαν των,⁵⁵ Α' ἀφοῦ οὐ μόνον ἀμαρτάνουν, οὐ μόνον ἁμαρτάνουν με προκλητικὸν τρόπον, ἀλλ' ἐκδιώκουν ἀκόμη καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ διορθώσουν τὰ τοιαῦτα. Ὅπως θεοβαίως κατέκοψαν πολ- λάκις τὸν λατὸν οἱ κατεχόμενοι ἀπὸ τρέλλαν, ἔτσι καὶ

52. Τευ. 18, 20.

53. Ἡσ. 3, 9-10.

οὗτοι ἐφανερώσαν ὥς μεγίστην ἀπόδειξιν τῆς ἀνιάτου νόσου τῶν τούτων, τὴν ἐκδίδωσιν δηλαδὴ τῶν δικαίων. Διότι τέτοια εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ μόνον ἡ ἐμφάνισις τῆς εἶναι ἀρκετὴ καὶ σκενοχωρήσῃ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶναι θυσιζόμενος εἰς τὴν κακίαν. Τέτοια εἶναι ἡ κακία. Πολλὰκις, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἐλέγχεται, ὑποφέρει ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν παρουσίαν ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ἐνώρετα. Διπλὴ ὁμῶς εἶναι ἔδω ἡ κατηγορία, καὶ τὸ ὅτι ῥίπτουν εἰς τὰ δεσμά τὸν δίκαιον, καὶ τὸ ὅτι τὸν φυλακίζουν ὥς ἀχρηστον.

Β. Ὅταν λοιπὸν οὐκ μόνον δὲν εὐχαριστοῦν κάποιον τὰ ὠφέλιμα, ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι αὐτὰ εἶναι καὶ θαυερία, ποῖα πράγματι εὐκαιρία διορθώσεως ὑπολείπεται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι ἀπεπληρώθησαν εἰς ἔσχον τὸν θαθμόν, ἀρχίζει πάλιν μετὰ θρήνους, οὐκ μετὰ κατηγορίας καὶ ἐγκλημάτων, καὶ λέγει τὰ «ἀλλοίμονον εἰς αὐτούς» καὶ συνεχίζει πολὺ σαφέα, «διότι ἔχουν λάθῃ κακὴν ἀπόφασιν, ἣ ὅποια στρέφεται ἐναντίον τῶν». Ἄν καὶ παρέχεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὰ γενόμενα ἀπεταλμῆθησαν κατὰ τοῦ δικαίου, ἐν τούτοις, ἂν κανεὶς ἤθελεν ἐξετάσει μετὰ προσοχῆς, θὰ ἔβλεπεν ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν στρέφεται ἐναντίον ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος πάσχει, ἀλλὰ ἐναντίον ἐκεῖνων, οἱ ὁποῖοι τὴν λαμβάνουν. Ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦτο μαθαίνομεν, ὅτι ὁ καλὸς, καὶ ἂν ὑποφέρῃ ἀναρίθμητα δεινά, οὐδεμίαν θλάσθην ὑφίσταται ἀπὸ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι καταφέρουν τὰ κυπήματα. Γ. Ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι σχεδιάζουν κακὰ ἐναντίον ἄλλων, οὗτοι εἶναι μάλλον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι σπρώχνουν τὸ ἔλκος ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ τῶν. Ὅπως ἀκριβὲς καὶ οἱ ἡμέτεροι. Διότι δὲν ἔβλαπτον καθόλου τὸν δίκαιον, ὅταν τὸν ἔρριπτον εἰς τὰ δεσμά, τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ὅμως τοὺς ἔρριπτον εἰς μεγαλύτερον σκότος καὶ ἐρημίαν, ἀφοῦ ἀπεμάκρυνον ἀπὸ τοὺς πόδας τῶν τὸν λυχνόν.

«Διὰ τοῦτο θὰ ἀπολαύσουν τὰ δημιουργήματα τῶν ἔργων τῶν». Διότι τέτοια εἶναι ἡ κακία. Αὕτη ἡ ἔβλαστα ἔχει μέσα τῆς τὴν τιμωρίαν. Ἡ ἐνοια ἐκείνων, τὰ ὁποῖα λέγει ἔδω, εἶναι ἡ ἐξῆς: Θὰ ἀπολαύσουν τοὺς καρπούς τῶν. Ἔτσι θὰ ρίψουν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν εἰς μεγαλυτέραν ἐρημίαν καὶ θὰ ἐπινοήσουν πολλοὺς κρημνοὺς.

«Ἀλλοίμονον εἰς τὸν παράνομον ἄνθρωπον! Ὅλεθρια πράγματα θὰ συμβῶσιν εἰς αὐτόν, ἀνάλογα πρὸς τὰ

ἔργα τῶν χειρῶν του». Βλέπετε ὅτι ἀπὸ ἡμᾶς πηγάζουν τὰ μέτρα καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς τιμωρίας. Β. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πάλιν ὁ προφήτης θρηνεῖ καὶ δίδυρεται καὶ κυτᾷ τὸ στήθος του, διότι οἱ ἴδιοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐσχεδίαζον κακὰ ἐναντίον τῶν ἑαυτῶν τῶν καὶ κατέστρεφον τὴν σωτηρίαν τῶν χειρότεροι ἀπὸ κάθε ἐχθρόν. Τί χειρότερον ἀπὸ αὐτὸ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ; «Λαέ μου, οἱ πρῶκτορες ὑμῶν καλῶνται ὑμᾶς». Τοῦτο εἶναι γνώρισμα τοῦ ἀρίστου διδασκαλίου, νὰ ποικίλῃ δηλαδὴ τὸν λόγον, καὶ οὐτε μόνον νὰ τὸν σκληρύνῃ, αὐτε μόνον νὰ τὸν κάμνῃ εὐπροσέγγονον, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῖ ἄλλοτε μὲν τοῦτο, ἄλλοτε δὲ ἐκεῖνο τὸ εἶδος, ὥστε ἀπὸ τὴν ἐναλλαγὴν νὰ προκύπτῃ μεγάλη ὠφέλεια. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ προφήτης δὲν ψέγει μόνον, ἀλλὰ καὶ θρηνεῖ. Οὗτος ὁ θρήνος εἶναι μὲν ἐνσπληντικώτερος ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα, ἔθμως προσφέρει διγνώτερον πόνον. Καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστον εἶναι τοῦτο, ὅτι εἰς τὴν θαυτέραν τομῇν ὁ πόνος εἶναι μαλακώτερος. Καὶ δὲν θρηνεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ θεραπεύει. Ἐπίσης χρησιμοποιοῖ καὶ ἄλλων θαυμασίων τρόπων διδασκαλίας. Ποῖος εἶναι αὐτός; Τὸ νὰ μὴ κατηγορῇ ἑαυτὸς διὰ μίαν, ἀλλὰ νὰ ἐργασίῃ τὸν λαόν ἀπὸ τοὺς ἀρχόντας καὶ νὰ ἐπιρρίπτῃ τὴν εὐθύνην διὰ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ λαοῦ εἰς τὰς κεφαλὰς ἐκεῖνων. 49 Α. Τόσον μεγάλο εἶναι τὸ κέρδιον τοῦ εἵθους τούτου τῆς διδασκαλίας, ὥστε καὶ τὸ χρησιμοποίησθαι καθ' ὑπερβολικὸν τρόπον καὶ ὁ Μωυσῆς. Διότι οὗτος μὲν ὁ προφήτης, ἂν καὶ εἶναι ὁλοῦ ὑπεύθυνος διὰ τὰ ἐγκλήματα, στρέφει τὸν λόγον κατὰ τῶν ἀρχόντων ὁ Μωυσῆς δὲ, ἂν καὶ εἶδε τότε ὅτι κύριος δράστης τῆς παρανομίας ἐκείνης ἦτο ὁ λαὸς καὶ ὅτι ὁ Ἀσράν δὲν ἦτο ἄλλος τῆς μεγάλης κατηγορίας, ἀφοῦ ἄφησε κατὰ μέρος τοὺς ὑπερβολικὰ ὑπευθύνους, ἔστρεψε τὴν κατηγορίαν ἐναντίον ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο τόσον ὑπεύθυνος, καὶ μετὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα ἐστρέφοντο ἐναντίον ἐκεῖνου, ἔδωκεν εἰς τὴν συνέλπισιν αὐτῶν τὴν δυνατότητα νὰ ἀποφασίσουν μεγαλυτέραν τιμωρίαν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς τῶν. Τοῦτο θαυμάσιον καὶ ἐγχείρημα. Β. Διότι δὲν ἐχρειάσθη ἄλλους λόγους διὰ τὸν λαόν, ἀλλ' ἦσαν ἀρκετὰ τὰ ἀπλά ἐκεῖνα λόγια, τὰ ὁποῖα ἐλέ-

51. Πς. β, 10.

55. Πς. β, 11.
56. Πς. β, 12.

χθροαν πρὸς τὸν Ἀαρών, νὰ θέλουν εἰς τάξιν, ὡς ἓνα ἄνθρωπον, τόσας πολλὰς γυλιὰς καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν βροσὺτητα νὰ τοὺς ρίψουν εἰς τὴν ἐσχάτην δευλίαν καὶ ἀγωνίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν προσέθετεν αὐτὰ ὁ Μωϋσῆς, ἀφοῦ κατήλθεν ἀμέσως, καὶ τὰς πλάκας ἔρριψε κατὰ γῆς καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν Ἀαρών «Τί σοὺ ἔκαμεν αὐτός ὁ λαός, ὥστε νὰ τὸν γελοιοποιήσῃς εἰς τοὺς ἐχθρούς;».³⁷

Οὗτο πράττει καὶ ὁ προφήτης οὗτος, μιμούμενος εἰς δύο σημεῖα τὸν ἄγιον ἐκεῖνον ἄνδρα. Διότι τότε δὲν τοὺς κατηγοροῦσε μόνον ὁ Μωϋσῆς, ἀλλὰ ἀφοῦ συμμετέσχε καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸν πόνον, ἔτσι καὶ μόνον ἔτσι ἔθετόθεν ἐκείνην τὴν κατηγορίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐμιμήθη καὶ οὗτος ἀμφότερα καὶ εἶπεν «Λαέ μου, οἱ πράκτορες ὑμῶν καλαμῶνται ὑμῖς». Διότι καὶ κατηγοροῦσεν ἐκεῖνους καὶ ἔλεγεν αὐτὰ ὡς συμμετέχοντες τοῦ πόνου τοῦ λαοῦ. Πράκτορας ἐδῶ φαίνεται νὰ ἀνομάζῃ τοὺς εἰσπράκτορας τῶν φόρων. Ὅμως ἐγὼ νομίζω δτι ὅταν νίσσεται τοὺς ἀρπαγὰς, τοὺς πλεονέκτας τῶν ἐδῶ δὲν συμβαίνει τούτο, ὅπως ὅποτε ὑπονοεῖ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν τοὺς φόρους. Πρόσεξε καὶ εἰς τὸ σημεῖον ταῦτα τὴν ἀνυσταίν του. Διότι δὲν ἀποβάλλει τὸν θεμιτόν, ἀλλὰ τὴν ἀμετρίαν. Πράκτωσι, δὲν εἶπεν ἀπαιτοῦν, ἀλλὰ «καλαμῶνται», ἠλαλή τοὺς ἀπογομνώνουν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀκατήρεως τοὺς ἀποστεροῦν ἀπὸ ὧν. **Δ** Ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν τὴν λέξιν κατὰ μεταφορικόν τρόπον ἀπὸ τὴν ζωὴν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι συνέλεγον τοὺς στάχεις. Διότι «καλομῶσθαι» ὀνομάζεται ἡ μετὰ τὸν θερισμὸν συλλογὴ τῶν στάχτων, οἱ ὅποιοι ἔπασαν ἀπὸ τοὺς θεριστάς, καὶ τὰ νὰ μὴ ἀφήνουν ἐντελῶς τίποτε εἰς τὸν θερισμένον ἀγρόν. Τούτο θεθαίως ἔπραττον τότε καὶ οὗτοι, ἀφοῦ ἤρπαιζον ὧν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τοὺς ἐγκατέλειπον γυμνούς.

«Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀπαιτοῦν τὴν ἐκσπραξίν χρημάτων θὰ γίνουν κύριαί σας».³⁸ Καὶ τὸ φοβερότερον θεθαίως ἦτο, δτι δὲν περιορίζοντο εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον τῆς πλεονεξίας, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ ᾤδεσαν τὴν τιμωρίαν, ἀφοῦ μετέβαλλον τοὺς ἐλευθέρους εἰς δούλους. «Λαέ μου,

37. Ἦρ. 9, 12, 23.
38. Ἦρ. 3, 13.

ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι σὰς μακαρίζουν, σὰς ἴκασον».³⁹ Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μοῦ φαίνεται δτι ὑπανίσταται τοὺς ψευδοπροφήτας ἢ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ὁμιλοῦν εἰς αὐτοὺς πρὸς εὐχαρίστησιν, ἢ τὸ ὅποιον γίνεται παντοῦ ἀφορμὴ τῆς ἐσχάτης διαφθοράς. Μὲ σκοπὸν λοιπὸν νὰ δηλώσῃ τὴν ἐλατῶσιν ἀπὸ τοῦτο προσέθεσε «καὶ τὴν πορείαν τῶν ποδῶν σας διαταράσσουσιν».⁴⁰ Μὲ ἄλλα λόγια δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὸν λαόν νὰ καθίσῃ ὁρθά, ἀφοῦ τὸν διασπρέφουν, τὸν ὁδηγοῦν εἰς χαλάρωσιν, τὸν κάμνουν ὀκνηρότερον. «Ἀλλὰ τώρα ὁ Κύριος θὰ καθίσῃ νὰ κρίνῃ καὶ θὰ στήσῃ ἔμπροσθέν σου τὸν λαόν σου, διὰ νὰ τὸν κρίνῃ. Αὐτός ὁ Κύριος θὰ ἔλθῃ μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς ἀρχόντας τῶν δεινὰ καὶ τοὺς κρίνῃ».⁴¹ Ἀκόμη καὶ τώρα ἐπιμένει εἰς τὸ ἴδιο εἶδος τῆς διαρθείσεως. Στρέφει τὸν ἔλεγχον ἀπὸ τὸν λαόν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἀρχόντας καὶ μεταχειρίζεται φοβερότερον λόγον. **Α** Παρουσιάζει αὐτὸν τὸν Θεὸν νὰ καταφύγῃ εἰς δίκην καὶ νὰ καταδικάξῃ καὶ νὰ ἐπικρίνῃ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἀδικοῦν τὸν λαόν, διὰ τὸ εἰς βάρος τοῦ πληθους ἀμαρτήματα. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν «Ἀλλὰ τώρα ὁ Κύριος θὰ καθίσῃ νὰ κρίνῃ». Ἐπειδὴ μάλιστα κατηνάσκει τὸν λόγον εἰς τὴν ἀπαρτίθυσιν κατηγοριῶν, ἐπειδὴ ἐπίσης εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἔχον ἀνόμιαν, ὁ μὲν ἔλεγχος δὲν εἶναι πολὺ θαρρὺ πρᾶγμα, ὁ δὲ κολασμὸς φοβερόν, λέγει, δτι δὲν θὰ περιορισθῶν μόνον εἰς τὴν κατηγορίαν τὰ πράγματα, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ τὰ ἀμαρτήματα καὶ δίκη, διότι θεθαίως ἀπαιτεῖ εὐθύνας αὐτὰς, ὁ ὅποιος πρόκειται εἰς τὸ μέλλον νὰ καταδικάσῃ, καὶ λοιμῶναι ἀποκρίσεις ἐναντικὸν ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι διέπραξαν σφάλματα. Ταῦτα φανερώσει καὶ τὴν μεγάλην συγκοπήν τοῦ Θεοῦ, **Β** ἀφοῦ ἀνέχεται νὰ καταφύγῃ εἰς δίκην μαζὶ μετὰ αὐτοὺς, καὶ δίδει χαρακτηριστὴν ἐλεγκτικὸν εἰς τὸν λόγον, τὸ ὅποιον συνήθως ρίπτει τοὺς σάφρονες εἰς μεγάλην ἀγωνίαν. Δὲν στρέφει τὸν λόγον εἰς τοὺς ἀρχόντας καὶ πρεσβυτέρους μόνον δι' ἐκείνην τὴν αἰτίαν, τὴν ὅποιαν ἀνέφερον προηγουμένως, ἀλλ' ἐπειδὴ θέλει νὰ διδάξῃ, δτι αἱ εὐθύνας τῶν ἀρχόντων εἶναι θαυρότεροι ἀπὸ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχομένων. Διότι ὁ μὲν ἀρ-

39. Ἦρ. 8, 19.

40. Ἦρ. 8, 19.

41. Ἦρ. 3, 12-13.

χάμενος δίδε λόγον μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ οὐδ' ἄρ-
χων διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν λαόν, τοῦ ὅπου αὐτὴν
διακυβερνῆσαι ἔχει, ἀναλαμβάνει. Καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέ-
ρους θεοσκόπως δὲν ζητεῖται παράλογα ἢ τόσων μεγάλῃ
αἰσθηρότητος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν Διότι, ὅτι εἰ-
καὶ δ' ἑκατοντάρησι βί. αὐτοὺς τοῦτο εἶνα ἢ ἡλ-
κα. Ὁ Θεοσκόπος ἀκόμη καὶ ὁ νέος εἶνα ἀξίως ἐπιτημύ-
σεως, ὅταν διαπράττει φοβερά ἀμαρτήματα. Ὅμως ἐκεῖ-
νος, ὁ ὁποῖος λόγῳ τῆς ἡλικίας τοῦ εἶναι ἀσηλλογούμενος
ἀπὸ τῶν δημοσίων ὑποχρεώσεως, καὶ δὲν ποιοῦνται
ἀπὸ τῶν μεγάλων κύματα τῶν παθῶν σὺν καὶ κυρι-
αρχεῖ τὸ εὐκόλως εἰς αὐτὰ καὶ εἶναι εἰς θέσιν χωρὶς ἴδι
αὐτῶν προσπάθειαν νὰ ἀντισταθῇ καὶ εἰς τὰ ὑπόλοι-
πα θύκτὰ πράγματα, καὶ ἔχει ἀπὸ τῆν περὶ τῶν πραγ-
μάτων μεγαλειότητα οὐσίαν, αὐτοὺς δικαίως θά ᾔτο ἔξ-
ως μεγαλειότητας ἀπὸ ὅλων καταδικῆς, ἐὰν, ἐνῶ εὐρίσκει-
ται εἰς τὸ μῆρας ἢ ζωὴ τοῦ παρὸν σὺν τῇ παραπτώ-
ματι τῶν ἀκολαστῶν νέων.

«Διὰ τὴν αἰεὶ παραδιδάσκοντα τὸν ἀμπελῶνα καὶ εἰς τὸ
πῦρ καὶ διὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ πτωχοῦ ἐφύ-
σκειται εἰς τὸν οἶκόν σου.»⁶² Παντοῦ καὶ πάντοτε ὁ
Θεὸς δεκτικὸς μεγάλῃ φροντίδι διὰ τοῦ ἀδικοῦ μέλους.
Καὶ δὲν ὀργίζεται ὀλγώτερον διὰ τὰ ἀμαρτήματα, τὰ
ὅποια στρέφονται ἐναντὶν τοῦ Ὁ Θεοῦ ὑπάρχοντες πε-
ριπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὀργίζεται ἀκόμη περὶ σότερον
διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια διαπράττονται ἀπὸ τοὺς ἀν-
θρώπους εἰς θάνατον τῶν συνανθρώπων τῶν Διότι, εἰς μὲν
ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχε πόρνην σύζυγον, ἐπέτρεψε τὸ δια-
ζυγεῖν⁶³ εἰς ἐκεῖνον ὅμως ὁ ὁποῖος εἶχεν εἰδωλόλητον
σὺν δὲν ἐπέτρεψε ποτὲ τὸν χωρὶς αὐτοῦ.⁶⁴ Καίτοι εἰς μὲν
τὴν μίαν περίπτωσιν τὸ ἀμαρτήμα στρέφεται ἐναντὶ
τοῦ εἰς δὲ τὴν ἄλλην ἐναντὶν ἀνθρώπων. Καὶ κα-
τὰ τὴν προσφορὰν τῆς θυσίας προστρέφει ἐκεῖνον, ὁ
ὁποῖος ἔχει λυπήσει μετὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ τὸν πλη-
σίον τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ δῶρον τοῦ καὶ νὰ μὴ τὸ
προσφέρειν πρὸς τὸν νὰ λύσῃ τὴν διαφοράν μετὰ τὸν ἀδελφόν
τοῦ.⁶⁵ Καὶ ὅταν ἐδικαίως ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος εἶχε καταφύ-
γει δεκά ἡλῶδες τάλαντα, ἐνῶ τοῦ ἀπηύθυνε κατηγο-

⁶² Ησ 3 14
⁶³ Ματθ. 5, 32
⁶⁴ Α Κορ. 7, 12
⁶⁵ Ματθ. 5 23 24

ρίας διὰ τὰ ἀμαρτήματα τὰ ὅποια ἐστρέφοντο ἐναντὶν
τοῦ. Ἐδὲν τὸν ἐκάλεσε πονηρὸν ἀλλὰ καὶ συνεφιώθη ὁ
μέσος καὶ ἐχάρησεν ὁλόκληρον τὸ δάνειον. Ὅμως διὰ
τὰ ἑκατὸν δηγάρια καὶ πόνηρον δούλον τὸν ἀποκαλεῖ
καὶ εἰς τοὺς θρασυανιστάς τὸν παραβίδει καὶ διέταξε νὰ
μὴ τὸν ἀφήσῃν ἐλευθερὸν ἐνωρίτερον ἀπὸ τὸν χρόνον,
κατὰ τὸν ὅποιον θὰ ἐπέστρεφεν ὁλόκληρον τὸ χρέος
τοῦ.⁶⁶

Καὶ ὅταν μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἀδέχεται ῥάσι-
μα, δὲν ἐπροέβλεψε κανένα κακὸν εἰς τὸν δούλον ὁ ὁ-
ποῖος εἶδεν τὸ κτήνημα, ἀλλὰ ἀπεκρίθη μετὰ ἡρεμίας καὶ
εἶπεν.⁴² Α. «Ἐάν ὠμίλησας κακῶς ἀπόδειξε μετὰ κτην-
κὴν μαρτυρίαν τὸ κακὸν τοῦτο. Ἐάν διμῶς ὠμίλησας κα-
λῶς, ὁ ἀτὶ μετὰ δέρας.»⁶⁷ Ὅταν ὁ Ἱεροδόσιμ ἠπλώσῃ τὴν
χεῖρά τοῦ καὶ προσεπύθησεν νὰ συλλάβῃ τὸν προφήτην,
ὁ ὁποῖος τὸν ἤλεγξε τότε ὁ Θεὸς ἐξήρανε τὴν χεῖρα.⁶⁸
Μετὰ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ὁ δόσκει καὶ σὺν ἀφ'
ἐνὸς μὲν νὰ δέχεται μετὰ ὑπακομὴν τὰς ἀδικίας αἱ ὅποιαι
γίνονται εἰς θάνατον σου, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ μετῇ σκληρό-
τητα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια στρέφονται κατὰ τοῦ κυρίου. Διὰ
τοῦτο καὶ ὅταν ἐνημερωτοῦσε ἄν καὶ εἶπεν δι. κατέχει
τὴν δευτέραν θέσιν ἢ ἐντολὴ τῆς ἀνάγκης πρὸς τὸν πλη-
σίον διμῶς τὴν ἐχαρακτήρισεν ὁμοίαν μετὰ τὴν προηγου-
μένην. Καὶ ὅπως ἀπατεῖ μετὰ ὑπερβολικὸν τρόπον τὴν κ-
τηνῶν ἐκεῖνης κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχει τὴν ἀξίω-
σιν νὰ ἐκτελέσῃ καὶ αὕτη. Β Διότι δι. ἐκεῖνη μὲν λέγει.
«Ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου»,
δ' αὕτη δὲ «ὡς σεαυτὸν»⁶⁹ Καὶ εἰς ἄλλα μέρη καὶ ἀπὸ
πολλὰς ἀντίψεως θὰ ἠδύνατο κανεῖν νὰ ἴδῃ πόσον αὐστη-
ροὺς μᾶς θέλει ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δικαιοσυ-
νης εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸν ἄλλον. Πρόσεξε,
λοιπὸν μετὰ τὴν σφοδρότητα ἐπιτεθεὶς καὶ πῶς ἐπαίξεται
μετὰ θεωρητάτους λόγους τὴν κατηγορίαν «Διὰ τὴν», λέγει,
«παραδιδάσκοντα σὺς τὸν ἀμπελῶνα μου εἰς τὸ πῦρ.» Ὅπως
ἀκριθῶς θὰ ἔπραττον κάποιον σκληροὶ καὶ θάρσαροι ἔχ-
θροι, ἔπαι ἀμπεριεφερόντες καὶ αἰεὶ πρὸς τοὺς οἰκοῦς
σου Ἀμπελῶνα ὀνομάζει τὸν λαόν.⁷⁰ Διότι ἐπεδείκνυ-

⁶⁶ Ματθ. 8 28 35
⁶⁷ Ἰσάι 18, 23,
⁶⁸ Γ Εσθ 13 1 41
⁶⁹ Ματθ. 22 37 39
⁷⁰ Περλ. Ψα 6. 1 11

δι' αὐτὸν μεγάλην φροντίδα καὶ θείαν ἐπιμέλειαν καὶ αὐξάνων τὴν κατηγόριαν δὲν εἶπεν, ὅτι κατεστρέψατε τοὺς ὁμοδόλους σας τοὺς πλησίον σας, τοὺς ἀδελφούς σας ἄλλα διατὶ ὠδηγήσατε εἰς τὴν ἀπωλείαν τὰ δικά μου, ὅτι διεφθέρσατε τὰ ἱδ κα μου, C Μετὰ ταῦτα δηλώνει τὸ εἶδος τοῦ ἀπειρημοῦ καὶ λέγει «Ἡ ἀρπαγείσα περὶ σου τοῦ πτωχοῦ εὐρίσκειται εἰς τοὺς οἴκους σας» Διότι συνήθως δὲν προέβει ἀκόμη καὶ ἡ χαλαρὰ τὴσιν μεγάλῃν καταστροφὴν εἰς τὴν ἀμπελὸν, ὅσον πυρπολεῖ ἐκ φύσεως ἡ ἀδικία τὴν ψυχὴν τοῦ πτωχοῦ καὶ πένιτος καὶ τὴν θάσανίζε με βαρύτεραν ἀπὸ κάθε θάνατον, στενοχωρίαν Πάντοι λοιπὸν εἶναι κακὸν ἡ ἀρπαγὴ ἰδ αἰτε-
 ραί δικαί, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποιοῦ ἀρπαζεται ἡ περι-
 οία εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν Δὲν κατηγορεῖ μόνον ὅταν λέγῃ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὠδηγεῖ πρὸς τὸν ὁρθὸν δρόμον καὶ τοὺς παραπέμπτει νὰ ἴδουν τὴν μορ-
 φὴν τῆς ἀρπαγῆς D Διότι μετὰ τὸν λόγον ταῦτοι εἶναι ἀρκετὸν τὸ θέαμα τῆς ἀρπαγῆς, το ὁποῖο ἴσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν νὰ συγκίνησιν κατὰκαρδίαν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν ζῇ μέσα εἰς πληρὴ ἀνασθήσιαν «Διατὶ σεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου», Συνέχισε πάλιν τὴν χρησιμο-
 ποιήσιν τοῦ ἰδίου τρόπου ἐκφράσεως Ὅπως λέγει ἐκεῖ «τὸν ἀμπελῶνά μου», κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἐδὼ λέ-
 γει «τὸν λαόν μου» Καὶ κατασχεῖτε τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν ἀνθρώπων » Διότι σπρώχνου θίαια ἐκεῖνους, τοὺς ὁποῖους ἔπρεπε νὰ ἀνασηκώσουν, καὶ ριπτοὺν κατὰ ἐκεῖνους τοὺς ὁποῖους ἔπρεπε νὰ στήσῃν ὀρθίους Πράγ-
 γματι συγχρόνως μετὰ τὴν πράξιν τῆς ἀρπαγῆς, καὶ πέ-
 ριφρονούσαν ἐντελῶς τοὺς πτωχοτέρους καὶ τοὺς μετε-
 χειρζόντο χειρότερα ἀπὸ δούλους E Ἔτσι κιντὰ εἰς τὴν πλεονεξίαν ἠλίζανον καὶ τὴν ἀλαζονεαν καὶ ἀπὸ τὸν ἅ-
 δικαὸν ἀπὸν πλοῦτον ἐκερδίζου πολλῇ παρὰφροσύνην Διότι τὸ νόσημα τῆς ὑπερηφανείας εἶναι ἀνυπερβέμενον μετὰ τὴν πλεονεξίαν καὶ ὅσον αὐξάνει κανεὶς τὸν πλοῦ-
 τὸν τόσοον θρασυθεύει καὶ τὸ νόσημα τοῦτο

«Ταῦτο λέγει Κύριος Κύριος, Κύριος τῶν στρατῶν»³
 T. σημειώνει ἡ λέξις «στρατιῶν» Τὸν ἀγγέλων λέγει

TI IIa B 15
 T2 TIa B 15
 T4 TIa B 15 II εἰρήνη, δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ αὐτὸν τὸν
 ἐξελθὼν καὶ ποσὸν ἀντιθέτως διατίθεται τὴν παραρτή

τῶν ἀρχαγγέλων τῶν ἀνω δυνάμεων Ἔτσι ἀναριθμεῖται τὸν ἀκροατὴν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν εἰ-
 σάγει εἰς τὴν ἑλυσίαν τῆς μεγάλης βασιλείας τοῦ, διὰ τὴν
 τὸν καμνὴ ἀφοῦ τὸν καταπληξεί μ' αὐτό, σφαιρονέστε-
 ρον καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ τὴσιν μεγάλη ἀνοχὴ τοῦ εἶναι
 ἀποτέλεσμα ὅχι ἀδυναμίας, ἀλλὰ μακροθυμίας⁴ A
 «Αὐτὰ λέγει ὁ Κύριος Ἐπεὶ δὲ αἱ θυγατέρες Σιών ὑπε-
 ρηφανεύθησαν καὶ περπατοῦν μετὰ τὴν τράχηλον ὑψηλὰ
 καὶ μετὰ νεύματα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τὸ θάδ σμα τῶν
 ποδῶν συγχρόνως σφραῖν τοὺς χιτῶνας καὶ παίζου με-
 τὰ πόδας, ὁ Κύριος θὰ ταπεινώσῃ τὰς ἀρσενικὰς θυγα-
 τέρας Σιών καὶ θὰ ἀποκαλύψῃ τὴν γυμνασίαν τῶν
 κατ' ἐκείνην τῇ ἡμέρᾳ Καὶ θὰ ἀφανίσῃ ὁ Κύριος τὴν
 δοξάν των ἐνδυμάτων των καὶ τὰ στολίσια των διαλαθῇ
 τὰ εἶδ καὶ πλεξιμῶτα τῆς κάμης, τοὺς κορύμβους, τοὺς
 ὑπὸν σκαῖς τὸ κάθεμα, τὰ στολίσια τοῦ προσώπου των
 B τῇ συνθέσει τοῦ κόσμου τῆς δόξης, τοὺς χιτῶνας,
 τὰ πέλαα τὸ ἐμπόδιον τοὺς δακτυλίους τὰ περιέραι,
 τὰ σκουλαρικία, ἐνδυμῶτα ἔχοντα παρφυρὰν πορφύραν,
 ἄλλα ἐνδυμῶτα μεμεγμένα με παρφυρὰν ἐπενδυτάς
 τοὺς ὁποῖους φοροῦν εἰς τὴν ὁραν, ὁ ἀφανὴ ἐνδυμῶτα
 ἐκ λακωνίας, ἄλλα ἐνδυμῶτα ἐκ βύσσου ἐξ ὑακίνθου,
 ἄλλα ἐνδυμῶτα χρωμάτος ἐρυθροῦ ἄλλα ἐκ βύσσου ὁ
 φασμέα καὶ χρῶσαν καὶ πλούτησαν λίθοι ὑάκινθου καὶ
 τέλος τὴν καταχρῶσαν θερμὴν καλύπτει καὶ τότε ἀντι-
 τῆς εὐχαριστοῦ εὐδοκίας θὰ ἔχῃς κοιναστὸν καὶ αἰτι ζώ-
 νης θὰ ζωσθῇς σχοινοὶ καὶ ἀντὶ τῶν χρυσῶν στολίσια
 τῆς κεφαλῆς θὰ ἀποκτήσῃς φαλακρότητα διὰ τὰ ἔργα σου
 καὶ ἀντὶ τοῦ μεσοπορφύρου χιτῶνός σου θὰ περζωσθῇς
 σάκκον Ταῦτα θὰ δοθῶν εἰς σὲ ἀντὶ καλλωπιαμοῦ C
 καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷς θὰ πέ-
 σῃ δὲ ἀμαχίας καὶ οἱ δυνατοὶ σου ἄνδρες θὰ φονεῖ
 θοῦν δὲ ἀμαχίας καὶ θὰ ταπεινωθῶν καὶ θὰ πενθῶν
 αἱ θήκαι των κοσμημάτων σας καὶ θὰ ἐγκαταλεφθῇς
 μὴν καὶ θὰ κρημνίσθῃς κατὰ γῆς σὶ οἰκόδομα σου »
 Παράδοξον πρᾶγμα ἐποίησεν ὁ προφήτης αὐτός διότι
 ἀπηλυθε μακρὸν λόνον πρὸς τὰς γυναῖκας, γεγονὸς τὸ

⁴ IIa B 15 T2 καὶ ἄλλοι ἑρμηνεύει ὁρμημένον πρὸς τὴν ἀντι-
 τῆς ἀντιθέτως ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον
 ἀντιθέτως ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον
 ἀντιθέτως ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον
 ἀντιθέτως ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον ὁρμημένον

εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ στολίσια, ἀφοῦ περ ἔλθουν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας. θὰ ἐλευθερωθῶν ἀπὸ δαλιν ἐκείνην τὴν μορτίαν. Διὰ νὰ καμῇ τὸν λόγον εἰς αὐτοὺς **Δ** ἐπαγγελίαι καὶ νὰ ἐγγίῃ τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ ἀπαρθεῖ κοπ' εἶδος τὸν καλλωπισμὸν τῶν ἐνδυμάτων τῶν γυναικῶν ἐκείνων, δηλαδὴ τὰ χρυσὰ κοσμήματα, τὰ στολίσια τοῦ προσώπου καὶ τὰ στολίσια τοῦ ὑπολοίπου σώματος, καὶ προσχωρεῖ καὶ εἰς τὸν στολίσμον τῆς οἰκίας. Διότι δὲν ἐκαλλώπιζον θεοβαίως μόνον τὰ σώματα, ἀλλὰ μετέφερον αὐτὴν τὴν λαγνείαν καὶ εἰς τοὺς τοίχους ἀκόμη. Δὲν ἐξωδύνουν τίποτε δια καὶ τι ἀπαραίτητον. Ἀκόμη καὶ τὰς τρίχας μὲ κατένευσαν διηρα ἐκατσάρονον καὶ ἤγαγον τὰ περὰ τῆς τοιαύτης ἐφευρέσεως πρὸς δίκας τὰς κατευθύνει. Αὐτὸ αὐτὸν μέγιστον ἔστιν λέγειν, ὅτι «βαβαρέση τὴν δόξαν τῶν ἐνδυμάτων τῶν καὶ τὸ στολίσια τῶν καὶ τὰ στολίσια τῆς κεφαλῆς τῶν καὶ τοὺς κορυμβόους» ⁹¹ **Ε** Κορύμβους ὀνομάζει ἢ κάποιον στολίσμον ὁ ὁποῖος ἐτίθετο περὶ τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ στήμα τοῦ Ἰδίου τοῦ κεφαλοδέσμου. Ἐκαὶ τοὺς μνησκαίς ⁹² δηλαδὴ στόλισμα μετὰ τὸ στήμα τῆς σελήνης, ὁ ὁποῖος ἐκρέματο περὶ τὸν τραχήλον. «Καὶ τὸ κόβμεν» ⁹³ **Ζ** Ἰσως ἐννοεῖ τὸ βέρσπον ⁹⁴ «Καὶ τὸν στολίσμον τοῦ προσώπου τῶν» ⁹⁵ Μοῦ φαίνεται, ὅτι ἐδῶ ὅπου νύσσεται τὸ κόκκινον ἢ μύθια καὶ τὸ βαμνικὸν τῶν θλέφρων ⁹⁶ **Α** «Καὶ τὴν συνθεσιν τοῦ κόσμου τῆς δόξης» ⁹⁷ Ἔτσι καλεῖ τὸ ἐπ' χρυσοῦν στόλισμα. «Καὶ τοὺς χιθῶνας» ⁹⁸ δηλαδὴ τὰ περὶ τοὺς θραχυσίαις χρυσὰ κοσμήματα. «Καὶ τὰ ψάλλια» ⁹⁹ δηλαδὴ τὰ περὶ τοὺς καρπούς κοσμήματα. «Καὶ τὸ ἐπιπλοκόν» ¹⁰⁰ δηλαδὴ χρυσὸν στόλισμα, τὸ ὁποῖον ἐτίθετο περὶ τὴν κεφαλὴν. «Καὶ τοὺς διακτυλάς καὶ τὰ περιδέξια» ¹⁰¹ αὐτὰ ὀνομάζονται δεξιὰ ῥα ¹⁰² «Καὶ τὰ σκαυλαρῖκια καὶ τὰ περὶ πόφυρα καὶ τὰ

89. ⁹¹ **Η** 3, 13

90. ⁹² **Η** 3, 13

91. ⁹³ **Η** 3, 13

92. ⁹⁴ **Η** 3, 13

93. ⁹⁵ **Η** 3, 13

94. ⁹⁶ **Η** 3, 13

95. ⁹⁷ **Η** 3, 13

96. ⁹⁸ **Η** 3, 13

97. ⁹⁹ **Η** 3, 13

98. ¹⁰⁰ **Η** 3, 13

99. ¹⁰¹ **Η** 3, 13

100. ¹⁰² **Η** 3, 13

101. ¹⁰³ **Η** 3, 13

102. ¹⁰⁴ **Η** 3, 13

103. ¹⁰⁵ **Η** 3, 13

104. ¹⁰⁶ **Η** 3, 13

105. ¹⁰⁷ **Η** 3, 13

106. ¹⁰⁸ **Η** 3, 13

107. ¹⁰⁹ **Η** 3, 13

108. ¹¹⁰ **Η** 3, 13

109. ¹¹¹ **Η** 3, 13

110. ¹¹² **Η** 3, 13

111. ¹¹³ **Η** 3, 13

112. ¹¹⁴ **Η** 3, 13

113. ¹¹⁵ **Η** 3, 13

114. ¹¹⁶ **Η** 3, 13

115. ¹¹⁷ **Η** 3, 13

116. ¹¹⁸ **Η** 3, 13

117. ¹¹⁹ **Η** 3, 13

118. ¹²⁰ **Η** 3, 13

119. ¹²¹ **Η** 3, 13

120. ¹²² **Η** 3, 13

121. ¹²³ **Η** 3, 13

122. ¹²⁴ **Η** 3, 13

123. ¹²⁵ **Η** 3, 13

124. ¹²⁶ **Η** 3, 13

125. ¹²⁷ **Η** 3, 13

126. ¹²⁸ **Η** 3, 13

127. ¹²⁹ **Η** 3, 13

128. ¹³⁰ **Η** 3, 13

129. ¹³¹ **Η** 3, 13

130. ¹³² **Η** 3, 13

131. ¹³³ **Η** 3, 13

132. ¹³⁴ **Η** 3, 13

133. ¹³⁵ **Η** 3, 13

134. ¹³⁶ **Η** 3, 13

135. ¹³⁷ **Η** 3, 13

μεσοπόφυρα καὶ τοὺς οὐκ ακούως ἐπενδυτάς καὶ τὰ διαφανή λασκωνικά ἐνδύματα ⁹⁸ Ἰδὸν μεγάλη μάστιχα ἦτο ἡ φροντίς τὸν περὶ τὴν παραουσίαν, ὥστε νὰ μὴ περισφίγεται μόνον εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἐντοπιῶν, ἀλλὰ νὰ συλλέγουσι αὐτὰ ἀκόμη καὶ ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀπὸ ἐξένης χώρας καὶ νὰ διοργανώσουν ὑπερπόντια ταξίδια δ' αὐτὰ **Β** Διότι εἶναι μεγάλη ἡ ἀπόστασις μεταξύ Παλαιστίνης καὶ Λακεδαιμόνης καὶ μεταξύ αὐτῶν παρεμβάλλεται ἀπέραντον πέλαγος.

Δὲν ἀνέφερον ἀπλῶς καὶ ἀνευ λόγου τὸ ὄνομα τῆς χώρας, ἀφοῦ ἀπεισιώησε τὰ δνόματα τῶν ἐνδυμάτων, ἀλλὰ δὲ νὰ φανερώσῃ τὴν ὑπερβολικὴν τῶν παραουσίαν. «Καὶ ἐνδύματα ἐκ θύσσου καὶ ἐνδυματα ἐξ ὀακιδίου καὶ τὰ ἐρυθρὰ καὶ ἄλλα ἐν θύσσου ὑφασμένα με χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους ὀακιδίων καὶ τέλος τὴν κατάχρυσον θερύην κολλήπτραν» ⁹⁹ Διότι δὲν ἄφησαν κανέναν εἶδος, οὔτε μεταξύ τῶν ἐνδυμάτων οὔτε μεταξύ τῶν ὑπολοίπων στολισμάτων, ἀλλὰ ἐθαδίσαν κάθε ὁδὸν πολυτελείας καὶ ἐνέαν μανικὰ ἀπὸ τὴν τυραννίδα τῆς ἀσέλγειας. Ἐάν μάλιστ' αὐτὰ ἐθεωροῦντο ἐγκλημάτια τότε, πρὶν αὐτοὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς χαρτοῦ καὶ τῆς τοσούτου μεγάλης φιλοσοφίας, **Γ** ποῖας συγγνώμης θὰ ἔτι γράσαν ἐκεῖνοι, αἱ ὁποῖαι, ὅν καὶ ἔλαθον τώρα τὴν κλήσιν διὰ τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ μεγαλύτερα ἀγωνίσματα καὶ ἐλκύονται πρὸς τὴν ἀγγελικὴν εὐδοκίαν καὶ ἔχουσι δυνάμεις νὰ νικήσουν θριαμβευτικὰ αὐτὴν τὴν ἀσέλγειαν. Ἐπισκηνάζουν μετὰ τὴν ἐνέφρυστον συμπεριφορὰν καὶ ἐνδυμασίαν τῶν ἀκόμη καὶ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι στρεβλίζονται εἰς τὰς σκηνάς καὶ τὰ θεάτρα, καὶ τὸ θαυότερον μάλιστα δι' αὐτὰς εἶναι ὅτι πιστεύουν ὅτι δὲν ἀμαρτάνουσι. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ στρέψωμεν καὶ ἐναντίον αὐτῶν τὴν φωνὴν τοῦ προφήτου. Διότι οὐ μόνον ἐναντίον ἐκείνων ἀλλὰ καὶ ἐναντίον αὐτῶν θὰ λεχθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ. «Καὶ τότε ἂν τῆς εὐχαρίστου εὐδοκίας δὲ ἔχῃς κονορτάς» ¹⁰⁰ Βλέπετε πῶς ἐξαφανίζε τὰς μετὰ τὴν ἀσέλγειαν καὶ πόσον αὐστηρὰ τιμῶρε δ' αὐτάς, **Δ** Κονορτὸν θεοβαίως ἐδῶ ἐννοεῖ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ὑπόκωπη πρὸς τὸν οὐρανὸν μετὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν θαυμάτων καὶ

98. ⁹⁸ **Η** 3, 20

99. ⁹⁹ **Η** 3, 20

100. ¹⁰⁰ **Η** 3, 20

τὴν ὁλοκληρὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως. Διότι, τότε τὴν ἐμοῦρασαν καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, ἀφοῦ ἄλλο μὲν μέρος αὐτῆς κατέσκαψαν, ἄλλο δὲ τὸ παρεδωσαν εἰς τὸ πῦρ. Αὐτὰ λοιπὸν προλέγων ἔλεγεν, ὅτι «ἀντὶ τῆς εὐχαρίστητος εὐωδίας θὰ ἔχης κοινοποιῶν καὶ ἀντὶ ζωνῆς θὰ ζωσθῆς σχοινίου».⁸⁶ Μὲ αὐτὰ γνωστοποιεῖ καὶ τὸν τρόπον τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν ἀπαγωγὴν εἰς τὴν βαρβαρικὴν χώραν «Καὶ ἀντὶ τῶν χερσῶν στολιδίων τῆς κεφαλῆς θὰ ἀποκτηθῇς φοιλάκρην».⁸⁷ Θὰ ἀποκτηθῇ φοιλάκρην, διότι ἢ θὰ πεῖσαν αἱ τρίχες ἀπὸ τὴν ταλαιπαρείαν ἢ θὰ πράξουν τοῦτο οἱ ἐγθροὶ ἢ θὰ τὰς κόψουν αὐταὶ αἱ ἱδῆαι. Ἐὰν οὐκ ὑπῆρχεν ἔθιμον κατὰ τοὺς παλαιούς χρόνους νὰ κουρεύωνται καὶ νὰ ξυρίζονται, εἰς τὸ πένθος καὶ τὴν συμφορὰν. Πράγματι, ὁ Ἰωὴ ἀπέκοψε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ὅταν ἐπληροφορήθη τὴν συμφορὰν τῶν παιδῶν του.⁸⁸ Καὶ εἰς ἐπόμενον κεφάλαιον ὁ Ἰωὴς ὁ προφητὴς προτρέπε, «καὶ ἐγὼ μετὰ τὸν σάκκον καὶ τὸν κοπετὸν, καὶ γίνῃ ἀκόμη καὶ ξυρῆαις».⁸⁹ Καὶ ἄλλος ἐπίσης λέγει, «Σὺρ σε καὶ κόκρυσσε τὰς κεφαλὰς τῶν τρυφερῶν σοι τέκνων».⁹⁰ Καὶ ἀντὶ τοῦ μεσοπορφύρου χιτῶνός σοι θὰ περζωσθῇς σάκκον.⁹¹ Ἀρὰ γὰρ δὲν φαίνεται ὅτι εἶναι αὐτὰ φοβερά καὶ ἀνυπόφορα.⁹² Ἀ. Εἰς ἡμᾶς ὅμως δὲν θὰ περιορισθῶν καὶ τιμωρικὰ μόνον εἰς αὐτά, ἀλλὰ θὰ ἀκολουθήσῃ θηλητηριώδης σκῆληξ καὶ ἀτελεύτητος οὐκός, ἔσθ' ἀνέμενεν ἐκεῖνους αἰχμαλωσίᾳ καὶ δουλεῖα καὶ τὰ ἔσχατα κακὰ διὰ τὸν καλλωπισμὸν, πράγματι, ἡ τιμωρία μας θὰ εἴναι φοβερώτερη. Ὅτι θεοβαίως δὲ καὶ τοῦτο ἀπαιτοῦσε πονῆας καὶ ἐκόλαζε αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν κατὰ ἰδιόζωντα τρόπον, ἔκουσε πῶς, ἀφοῦ ἀπηρτίβησε ἐκεῖνα, προσέθεσε καὶ τὴν αἰτίαν. «Ταῦτα θὰ δοθῶν εἰς σὲ ἀντὶ καλλωπισμοῦ».⁹³ Ἐάν λοιπὸν ὀφίσταντο τὸσον μεγάλην τιμωρίαν ἐξ αἰτίας τοῦ τοιοῦτου καλλωπισμοῦ αἱ γυναῖκες τῶν Ἰουδαίων, ἀφοῦ καὶ ἡ πατὴρ τῶν κατεστράφη ἐκ θεμελίων καὶ αὐταὶ μετὰ τὴν μεγάλῃν τρυφὴν μετεφέρθησαν εἰς ξένην χώραν ὡς δοῦ-

86. Ήε 8, 34.

86. Ήε 8, 34.

87. Ήε 1, 30.

88. Ήε 22, 12.

89. Μτ 1, 16.

100. Ήε 8, 34.

101. Ήε 3, 34. Ἡ φράσις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ κείμενον πῶς ὁ

λαι καὶ αἰχμαλωτοὶ καὶ ἀπόληδες καὶ παρεδόθησαν εἰς ἀναριθμητοὺς πένους, μολυσματὸς καὶ νόσου καὶ θανάτου. Ἡ πῶς δὲν εἶναι σοφές, ὅτι ἡμεῖς θὰ πάθωμεν χειρότερα, ὅταν περιπέταμεν εἰς τὰ ἴδια θὰ πάθωμεν χειρότερα. Ὅπως θεοβαίως ἦσαν μεγαλύτερα, αἱ τιμαὶ, εἴτι καὶ αἱ τιμωρίαι θαυρότεροι. Ἐάν ὅμως ποτὲ ἕως τώρα δὲν ἔπαθε τὸ τοιοῦτον καμμία γυνὴ ἢ ὅποια ἡσυχάζετο ὑπερβολικὰ μὲ τοὺς καλλωπισμὸν, ὥς μὴ ἀποθρασύνετα. Διότι εἶναι συνήθεια τοῦτο εἰς τὸν Θεόν, νὰ ἐπιθάλλῃ θηλαστὴ τὰς τιμωρίας εἰς ἕνα καὶ δύο πρόσωπα καὶ μέσου τῆς τιμωρίας ἐκεῖνων νὰ νομοθετῇ εἰς ὅλους τοὺς ὑπολοίτους τὰ δεινὰ, τὰ ὅποια θὰ τοὺς καταλαμθεύουν.

Διὰ νὰ καμῶ ὅμως σαφέστερον ἐκεῖνο, το ὅποιον λέγω φέρω ἕνα παραδειγμα. Ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι κατέκουσαν κάποτε τὰ Σόδομα, περιέπεσαν εἰς φοβεράν ἁμαρτίαν καὶ ἐτιμωρήθησαν μὲ τὴν ἔσχατην τῶν πονῶν, ὅταν ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνη ἡ θεαμηρία καὶ αἱ πόλεις καὶ ὁ λαὸς καὶ ἡ χώρα μαζί με τὰ σώματα των ὅλα κατεκρήνησαν.⁹⁴ Ὁ καὶ λοιπὸν, Δὲν ἐτιμώρησε μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνους κανε ὡς νὰ πράξῃ τὰ ἴδια. Πολλοὶ θεοβαίως καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς οἰκῆς μένης. Διότι, λοιπὸν δὲν ὑπέστησαν τοιαυτὴν ποινήν, Διότι προορίζονται δι' ἀλλήλων φοβερώτερην τιμωρίαν. Διὰ τοῦτο δεβάζω, ἀφοῦ ἐπράξεν αὐτὸ ἀπαξ ὁ Θεός, παρέμεινεν εἰς ἀπόστασιν διὰ νὰ γνωρίσουν πολὺ καλὰ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τολμοῦν νὰ διαπράξουν τὰ ἴδια καὶ ἐν ἀκόμῃ δὲν τιμωρηθῶν ἐξῆς, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἀποφύγουν τὴν τιμωρίαν. Πῶς ἀλλ' ἔθ' ἔθ' ἀκαλογοῦντο, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν, οἱ ὅποιοι ἡμαρτήσαν πρὶν ἀπὸ τὴν χάριν καὶ τὸν νόμον καὶ δὲν ἠκούσαν οὔτε προφῆτας οὔτε κήρυκον ὅλων, ὑπέστησαν το αὐτὰς τιμωρίας ἐκεῖνο δὲ οἱ ὅποιοι ἀπήλασαν μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνους τὸσον μεγάλῃν πρὸς αὐτοὺς καὶ δὲν ἐβελτίωθησαν οὔτε μὲ τὸ παραδειγμα. Ὁ δὲ ὅποιον κάμινε τὴν ἁμαρτίαν πολὺ θαυρότερον ἀπέφυγεν τὴν ποινήν, ἢ ὁ ποῖα ὥρισθη διὰ τοῦτο, Διότι λοιπὸν δὲν ἐτιμωρήθησαν ποτὲ ἕως τώρα καὶ ἀκόμῃ καὶ σήμερον, Διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι προορίζονται διὰ πολὺ φοβερώτερην τιμωρίαν. Ὅτι θεοβαίως εἶναι δυνατόν νὰ πάθουν χειρότερα ἀπὸ τὰ Σόδομα, ἔκουσε τὸν Χριστὸν νὰ λέγῃ «ἵνα τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως θὰ εἴναι, περισσότερον ἔτι κτλ. ἢ τιμωρία

102. Γεν., κεφ. 18-19.

διὰ τὴν χώραν τῶν Σοδόμων καὶ τῆς Γομμόρας παρὰ διὰ τὴν πόλιν ταύτην.¹⁰³ ὥστε καὶ ἂν ἀκόμη αἱ γυναῖκες, που καλλιπίζονται τώρα δὲν πάθουν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὑπέστησαν ἐκεῖνα, που ἐστολίζοντο τότε ὡς μὴ λαμβάνουσαν θάρρος. Ἐποὶ αὐτὴ ἡ ἀνοχή καὶ ἡ μακροθυμία αὐξάνει φοβερά τὴν κόμην τοῦ πυρός καὶ κάμνει με γαλντέραν τὴν φλόγα. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸν Αἰνίαν καὶ τὴν Ζωοφείραν. Διότι ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ προσήμιον τοῦ κηρυγματος τῶν ἀποστόλων, ὅταν ἀφῆρσαν κρυφὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα αὐτομάτως ἐθελοντώθησαν, μετὰ θμῶς ἀπὸ ἐκείνου, ἂν καὶ πολλοὶ ἐτόλμησαν νὰ πράξουν τοιαῦτα, δὲν ἔπαυον τιποτέ.¹⁰⁴ Πῶς λοιπὸν θὰ ἐδικαιολογείτο;¹⁰⁵ Ἀ δὲ δικαστὴς κρίτης καὶ ὁ ἀποδίδων εἰς ὅλους τὰ ἴσα ἄλλους, μὲν ἂν καὶ εἶχαι ὁ λιγώτερος ἀμαρτήσας νὰ τιμωρήσῃ, ἐκείνους δέ, οἱ ὁποῖοι ἔπραξαν φοβερώτερον, νὰ τοὺς ἀθώωσῃ. Δὲν εἶναι φανερόν, ὅτι, ἐπειδὴ ὥρυσεν ἡμέραν κατὰ τὴν ὅποιαν μέλλει νὰ κρίνῃ τὴν δικομένην,¹⁰⁶ ὁ αὐτοὺς ἀνέθελλε τὴν τιμωρίαν, ἢ διὰ νὰ θελιμυθύνῃ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ἢ διὰ νὰ ὑποστοῦν χειρώτερα εἰς τὸ μέλλον, εἰς τὰ ἴδια, ὅταν λοιπὸν ἂν καὶ ἐπράξαιεν τὰ ἴδια ἀμαρτήματα μετ' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπληγήθησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν, δὲν ὑποστώμεν τοὺς αὐτοὺς τιμωρίας, ἀλλ' ἡ λαμβάνουμαι θάρρος, ἀλλὰ μάλλον ὡς φοβούμεθα. Δὲν ὁ Θεὸς ἐξέφερε, ὡς νομοὶ τὴν τιμωρίαν ἐναντ' αὐτοῦ ἐκείνων καὶ πρὸς ὅλους ἀπευθύνει προσηγορίαν καὶ λέγει, ὅτι, διὰ τοῦτο ἐτιμώρησα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἡ ἀρτήρεν εἰς τὴν ἀρχὴν, διὰ νὰ ἀναμνησθῇ τὸ ὅσα καὶ σὺ. Β δὲ ὁποῖος μετὰ ἀπὸ ἐκείνου περιπέτεται εἰς ἀμαρτήματα, δὲν καὶ μετὰ ἐληθῆς καὶ γήνης καλὸς ἄνθρωπος. Δὲν εἰς τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα τοιαῦτα τιμωρία ἔχουσι δροσθῇ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἔργωνται αὐτομάτως.

Δὲν καταγνώσασα θεοφώρας τὸν χρόνον μου, μετὰ αὐτὰ χωρὶς λόγου, ἀλλὰ ἔπειθ' ἐξ αἰτίας τῆς κακίας τῶν γυναικῶν εἰσῆλθον εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀνθρώπων ποιητρον νόστη, ἢ ἀγῶντι δὲ τοὺς στολισμούς, ἢ ὅποια καὶ τὴν οὐρανίαν τῶν χρημάτων αὐξάνει ὑπερμετρεῖ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ρεπτὴ εἰς ἀσκοπούς δαπάνης καὶ ἀφροσύνης γίνετα, καὶ πολέμου καὶ στάσεως καὶ καθημερῶς φέρονται.

103. Ματθ. 10, 15.
104. Πράξ., 28, 6.
105. Πράξ., 17, 31.

καὶ τοὺς στομάχους τῶν πτωχῶν βασανίζει. Διότι, ὅταν ἡ γυνὴ ἀναγκάζῃ τὸν ἄνδρα νὰ δαπανᾷ ολοκλήρως τὴν περιουσίαν, ἢ καὶ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὑπόχοντα εἰς τὴν ἀσέλγειαν τοῦ σώματος (δ.τι ἀσέλγεια τοῦ σώματος εἶναι ὁ χρυσὸς, τὸν ὅποιον φέρουμεν ὡς ἐνδυμα, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορίζῃ ἡ χεὶρ τὴν γενναῖον δωρὸν ἐλεημοσύνης τῆς. Καὶ πολλὰ θεοφώρας ἄλλα εἶδη ἀμαρτημάτων εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ κανεὶς νὰ γένωνται ἀπὸ αὐτὰ.

Ἀλλὰ ἀφοῦ ἀφῆκαμεν νὰ γινῶν αὐτὰ γνωστά μετὰ τὴν πεῖραν ἐκεῖνοι αἱ ὁποῖοι πάσχουν ὡς ἀσχηθῶμεν μετὰ τὰ ἐπόμενα. Μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ τρόπου τῆς ἀγματοποιίας καὶ μετὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲ διὰ αὐτῆν ἀντὶ καλλιπασμοῦ, ἐπιτελεῖ τὴν συμφορὰν καὶ λέγει, «Καὶ ὁ υἱὸς σου ὁ καλλιστος, τὸν ὅποιον ἀγαπᾷς, θὰ πῶσῃ διὰ μαχαίρας καὶ οἱ δυνοῦναι σου ἄνδρες θὰ φονεύθωσιν διὰ μαχαίρας».¹⁰⁶ Δ τοῦτο πραγματικῶς εἶναι χειρώτερον ἀπὸ τὴν ἀγματοποιίαν. Διότι, ὑπάρχει καὶ τρόπος ζωῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι πενιχρότερος ἀπὸ τὸν θάνατον. Ὅταν θεὸς ὡς ἀνὰ κάλῳσται μαζί μετὰ τὴν δουλειάν νὰ θρηνητοῖ καὶ προσηγορίαν πένθη, κατὰ ἀνάγκη εἰς πόσον μεγάλο εἶναι τὸ λέγεσθαι τῆς συμφορᾶς ἀφοῦ ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶναι ὅσοι τὸν ἴδιον τὸν ἐσπῶν τῶν πικρὰ ἐνυπνίου τοῦ ἑνός μαζί μετὰ τὸ ἄλλο, ὅταν καὶ δὲν ὑπῆρχε ὡδὸν ἢ αἰχμαλωσία, τὸ κακὸν ἦτο ἀνυπόφορον. Καὶ ἂν συνεθελοῖεν το αὐτὰ πένθη εἰς ἐλεηθῆσαν ζωὴν, πάλιν ἦτο πικρὰ ἀπὸ τὸν θάνατον ἢ ζωὴ. Ἀλλὰ τώρα θὰ εἶναι, λέγει καὶ τὰ δύο ἡνωμένοι μετὰ τῶν Μάλλων πρέπει νὰ ἀνομιάζῃ κανεὶς αὐτὴν δὲ πλὴν καὶ τριπλὴν καὶ τετραπλὴν συμφορὰν. Ἐποὶ καὶ ἰὸς καὶ κάλυστος καὶ ἡγαπημένος εἶναι καὶ φονεύετα ὑπὸ βαρβάρων καὶ δὲν περιπατεῖ τὸν θίον τοῦ συμφωνοῦ μετὰ τὸν κοινὸν νόμον τῆς φύσεως. Καὶ μαζί με αὐτοὺς φονεύονται ὅλοι τῆς ἡλικίας τοῦ, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ εἰς αὐτοὺς ἀγάθῃ ἐλπίδα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην βοήθειαν καὶ συμμάχια.¹⁰⁷ 4. «Καὶ θὰ ταπεινωθῶν καὶ θὰ πενθῶν αἱ θῆκαι τῶν κοσμημάτων σου καὶ θὰ ἐγκαταλειφθῇς μόνη καὶ θὰ κρημυνθῶν κατὰ γῆς αἱ οἰκοδομαὶ σου».¹⁰⁸ Μετὰ αὐξάνει τὸν θόρον, ἐπιτελεῖ τὸν φόβον μεγαλύνει τὴν ἀγωνίαν φέρε ἐνω-

106. Ἐβ. 8, 25.
107. Ἐβ. 8, 25-26.

πιν των ὀφθαλμῶν τὰ δεινὰ εὗρυνε, τὴν δ' ἡγήσιν τῆς συμφορᾶς μετὰ τὴν τριγυρίαν παντὸς καὶ τὴν συγκεντρώ-
σιν ἀπὸ ὅλων τὰ σημεῖα τὰ λυπηρὰ ἐξ αἰτίας τῆς ἀνα-
στροφῆς τῶν ἀκραστῶν. Διότι ἔπρεπε νὰ ᾔτο εὐχαριστή-
μενος, ἐνῶ αὐτὸι κατασεύοντο ἀσελγῶς νὰ τὰς ἀνορθώ-
σῃ καὶ νὰ λάβουν αἰσθῆσιν ἐκείνων τῶν λυπηρῶν, τὰ ὅ-
ποια ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν. Ἀ τὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ προ-
σέθεσεν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον φαίνεται, ὅτι εἶναι πολλοὶ αἱ οὐ
συμμάχῃται, το νὰ θέλῃται δηλαδὴ ὅτι ἡ θήκη τῶν κο-
σμημάτων εἶναι κενὴ ἐκείνων τῆς παλαιᾶς εὐθυμερίας.
Ἐ τὸ ὅτι ὡς θέαμα διατηρεῖ ἔντονον τὸν πόνον. Διότι
τοτε συνήθως μᾶς πληγῶνουν ἰδιαίτερα αἱ συμφοραὶ, ὅ-
ταν τὰς συγκρίνωμεν μετὰ τὰς προηγουμένας εὐθυμερίας.
Ἐπίσης ἡ σύγκρισις κάμνει φοβερώτερην τὴν πληγὴν.

Τοῦτο λοιπὸν ἔλεγε κάποτε καὶ ὁ Ἰωὼ μετὰ τὴν οὐ-
νοῦ. Ποῖος δὲν κατα τὰ μετὰ τὴν πολλὴν εἰς τὰ περασμένα χρό-
νια. 38 Καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνέφερε ὅλον τὸν πλοῦτον, τὰ
ἀγαθὰ τὰ ὅποια ἔτρεγον ὅπως τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν, τὰς
τιμὰς, τὰς δημοσίας ἐμφανίσεις, ὅλην τὴν μεγαλοπρέπει-
αν, ὥστε μετὰ τὴν σύγκρισιν τοῦτον νὰ κάμνῃ πολὺ πρὸ
φοβερόν τὰ παρόντα δεῖν, τὰ ὅποια τὸν κατέλαβον. Τοῦ-
το λοιπὸν ἔπραξε τώρα καὶ ὁ προφήτης. Ἐπανεφάρ-
ει τὴν μνήμην τῶν τὰς θήκας τῶν στολιδίων, ὅμως δὲν
περιωρισθὲν εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ τὰς ἐπαρουσίας νὰ πει-
θῶν. Διότι εἶναι περισσότερο ἐμφαντικὸν αὐτὸ τὸ εἶδος
τοῦ λόγου, ὅταν χρησιμοποιῇ τέτοιον εἶδος προσωπο-
ποιίας. Ὁ Ἰωὼ λοιπὸν παρουσάζει καὶ τὰς ἀμπέλους
καὶ τὸν οἶνον νὰ θρηνῶν, ὥστε νὰ ταπεινῇ τὴν περὶ αὐτὸν
τοὺς ἀκραστὰς καὶ νὰ φέρῃ τὴν ἀδυναμίαν τῶν.
Π σημαίνει τὸ «θὰ ἐγκαταλείψῃς μόνη». Θὰ ἡ νῆς,
λέγει, ἔρημος, ἀπὸ συμμάχους καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θε-
οῦ θὰ γυναικῶδες ἀπὸ ὅλην τὴν ἄλλην μεγαλοπρέπειαν,
θὰ κυκλωθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα ἀπὸ τοὺς θεοθάραυ-
κας καὶ θὰ ἐγκαταλείψῃς μόνη ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς. Μετὰ
ταῦτα ἐπιθυμῶν νὰ περιγράψῃ τὸ μέγεθος τῆς καταστρο-
φῆς, λέγει. «Καὶ θὰ κρημνισθῶν κατὰ νῆς αἱ οἰκοδο-
μαὶ σου». Δὲν εἶπεν θὰ πέσις θὰ καταστραφῇς, ἀλλὰ
ἐχρησιμοποίησε ἄλλην λέξιν, ἡ ὅποια δεκτικὴ σφάστε-
ρον ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ

Ἐπὶ τὰς γυναικας θὰ πιάσῃς ἐν αἰ-
δῶ καὶ θὰ εἰποῦν πρὸς αὐτόν·
Τὸν ἰδὲ κόν μας ἄρτον θὰ τρώω-
μεν καὶ τὰ ἰδικὰ ἡμᾶς ἐνδύματα θὰ
ἐνδύσμεθα. Μόνον τὸ δνομα σου, ὡς
ἀκούεται ἐπάνω εἰς ἡμᾶς. Ἀφ' αἰ-
σε τὸν δνε, δισμὸν ἡμᾶς.¹

Ὁ προφήτης ἐπιθυμῇ νὰ δείξῃ τὴν δλιγοθροπίαν,
ἡ ὅποια ἐδημιουργήθη ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, καὶ μετὰ
τὸν τρόπον ἐμεῶν εἰς τὸ ἐλάττωσιν ὁ ἰουδαϊκὸς λαός. Δι-
ότι δὲν εἶπαν ὅτι ἔχουν ἀνάγκην προστάσεως, ἢ ἡ ὅποια
ἀρμόζει νὰ παρέχεται ἀπὸ τοὺς ἀνδρας εἰς τὰς γυναι-
κας, ἀλλὰ ὅτι τὸν ἀπαλλάσσουν ἐντελῶς ἀπὸ αὐτὴν τὴν
λειτουργίαν νὰ τὰς συμπαθῇ δηλαδὴ καὶ νὰ τὰς ἀγαπᾷ,
ἐὰν θεοσίως ἀπλῶς καὶ ὡς ἐτυχεν ἡθελοῖ ἀπαλλαγῇ
ἀπὸ τὸ δνομα τῆς χηρείας. Διότι αὐτὸ σημαίνει τὸ «ἀ-
φάρσε τὸν δνε δ' αὐτὸν μας». Ἐπεὶ δὲ κατὰ τοὺς παλαι-
οὺς χρόνους ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦτο τοῦτο δνεδος.² Ἀ «Κα-
τὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ἐκείνην θὰ λάμψῃ ὁ Θεὸς ἐν θουλίᾳ
μετὰ τὸν ἐπὶ αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, δὲν νὰ ὑψώσῃ καὶ βοήσῃ
ἐκείνους τοὺς Ἰσραηλίτας, οἱ ὅποιοι ἐγκαταλελειφθῶσι
εἰς τὰ Ἱερουσαλὴμ». Ἀφ' οὗ ἐτάραξεν ὑπερβολικὰ τὴν
διανοίαν τῶν μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν λυπηρῶν καὶ περὶ ἐγγρα-
φῆς ἐπαρκῶς καὶ κατὰ πραγματικὸν τρόπον τὴν συμφορὰν
καὶ διηγήθη μετὰ ἐκτενῆ λόγον τὰ φοβερά, τῶρα στρέφει
τὸν λόγον πρὸς τὰ χρηστότερα. Διότι τοῦτο εἶναι ὁ ὁ-
ριστὸς τρόπος θεραπείας, νὰ μὴ ἀποκόπῃται δηλαδὴ καὶ ἀ-
πολυμωσθῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ καταπραῖνῃ μετὰ κατὰλλη-
λα φάρμακα τοὺς πόνους, οἱ ὅποιοι προέρχονται ἀπὸ
αὐτὰ. Αὐτὸ λοιπὸν πράττει, καὶ αὐτὸς Διότι δὲν εἶπε θε-
οσίως ὅτι θὰ καταρῶν τὰ πάντα εἰς τὰ λυπηρὰ, ἀλλὰ

¹ Ήν 4, 1
² Ήν 2, 2

δει, αφού ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὸ μέσον οἱ πονηροί, θὰ ἀκαλουθήσουν τὰ χρησιότερα B καὶ δι. δὲν θὰ ὑπάρχη μόνον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ δυσάρεστα, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ λαμπρότης. Ὀνομάζει μάλιστα τοῦτο λόγιον τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία διαλύει τὸ σκότος τῆς σαυθυμίας, ἀκατέλλει λαμπρὰν ἡμέραν καὶ κοῦς κάμνει ἐπιφανέας. Τὸ «ἐν θουλίᾳ» σημαίνει, διὰ τὰ πράξιν τὰ πάντα μὲ αὐνεσιν καὶ σοφίαν, ἡ ὁποία ἀρμυζει εἰς αὐτοί.

«Καὶ θὰ ὑπάρχουν ὑπόλοιποι, εἰς τὸ ὅρος Σιών καὶ ὑπολείμματα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ θὰ ὀνομασθῶν ἄγιοι ὅλοι ἐκεῖνοι. οἱ ὅποιοι θὰ εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς εἰς Ἱερουσαλήμ.» Διὰ τὴν γνώσιν, ὅτι δὲν ἐπετευχθῇ ἐκ τυχαίας συμπτώσεως ἡ σωτηρία ἐκεῖνων οἱ ὅποιοι διέφυγον τὸν κώδωνον, ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἐτείχισθον μὲ τὴν οὐράνιον ἀπόφασιν, C ἐν καὶ εὐρίσκοντο μέσα εἰς τὰς συμφοράς, δὲν ἠχμαλωτίσθησαν δ' αὐτοῦ λέγει. «Θὰ ὀνομασθῶν ἄγιοι ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι θὰ εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς εἰς Ἱερουσαλήμ.» Ἐκεῖνοι ποὺ ἐξεχωρίσθησαν, λέγει, ποὺ ἐδοκιμάσθησαν, ποὺ ἐσφαγίσθησαν, ὥστε νὰ μὴ πάθουν κανένα κακόν. Πολλὰ εὐλόγια τοὺς ὀνομάζει ἁγίους θεοὶ κινῶν, διὰ τὸν τοῦς ἔσωσε μόνον ὁ ἀποχωρισμός, οὔτε μόνον ἡ ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ διὰ προσέφερε εἰς αὐτὸ κατὰ καὶ ἡ ἀπρόσμενος ἀρετὴ των εἶπε πρὶν εἶτε μετὰ τὰ γεγονότα. Ἄν καὶ ὑπῆρχον θεοσέως ὀνομασμένοι ἁγαθοὶ καὶ συνετοὶ ὅμως ἀπὸ τὰ συμβάντα ἔγιναν ἀγαθότεροι καὶ τελειότεροι. Διότι, ὥπως ἀκριβῶς ὁ χρυσός, ὅταν παραβιβάζεται εἰς τὸ πῦρ, ἀποβαλεῖ καθε κηλίδαν. Ὡς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ οἱ σπουδαῖοι γίνονται σπουδαιότεροι εἰς τοὺς περρασμούς, καθαρῶντες τὸ σῶμα των ἀπὸ καθε σαρκινῆς. «Διότι ὁ Κύριος θὰ πλύνῃ τὰς ῥυτίδας τῶν ἁλίων καὶ θυγατέρων τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ θὰ καθάρσῃ τὸ αἷμα ἐκ μέσου αὐτῶν ἐν πνεύματι κρίσεως καὶ πνεύματι καύσεως.» Μοῦ φαίνεται, ὅτι ἐδῶ ἀνημνεύει διὰ τὸν καθαρῶν, καὶ τὸ δι. δηλοῖ θὰ τιμωρηθῶν διὰ τὰ παραινύματα, τὰ ὅποια διέπραξαν, καὶ τὸ δι. ἀπὸ αὐτὸ θὰ γίνουσι εἰς τὸ μέλλον καλῶτεροι. Αἷμα τῆς Ἱερουσαλήμ ὀνομάζει τοὺς φόνους, τὰς ἀδικίας, σφαιγὰς. Μετὰ ταῦτα ἀξίζει τὸ ἐγκλημα καὶ λέ-

3. Ἱε 4. 3.
1. Ἱε 4. 4.

γει «Ἐκ μέσου αὐτῶν». Δὲν εἶχον θεοσέως τὴν τόλμην νὰ διαπράξουν τὰς ἀνδροφονίας κρυφὰ καὶ μὲ ἐνεδραν, B ἀλλὰ πολὺ χειρότεροι ἀπὸ τοὺς Ἀριστὰς καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παρεμύνησαν εἰς τὰς ὁδοὺς. Διότι ἐκεῖνοι μὲν ἐνεργοὺν τὰ συνθησμένα ἐγκλήματα κρυμμένοι εἰς τὸ σκότος καὶ τὰς ἐρημίας, οὗτοι ὅμως διεπράττον τὰς παραινύματα των εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως καὶ μέσα εἰς αὐτὰ τὰ δικαστήρια. Ὅμως καὶ τὴν κηλίδαν, ἡ ὁποία προήλθεν ἀπὸ αὐτῆν τὴν πράξιν, B τὰ ἔλθῃ ὁ πόλεμος θὰ τὴν καταστρέψῃ.

Καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν χρησίων ἀπαλογεῖται θεοσέως ὑπὲρ τῶν προηγουμένων λυπηρῶν παθημάτων. 50. A. ὅτι δηλοῖ καὶ ἐκεῖνα τὰ ἴδια τὰ γεγονότα διὰ τοῦτο συνέθεσαν, διὰ νὰ ἀκλυθῶν, διὰ νὰ καθαρῶν, διὰ νὰ ἀποκαθαρθῶν διὰ πῦρ, διὰ νὰ ἀπορρίψουν καθε κηλίδαν, διὰ νὰ πλύνουν καὶ καθαρῶν τὸ αἷμα ἀπὸ τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον προήρχετο ἀπὸ τὰς ἀμαρτήματα καὶ τὰς σφαιγὰς. Πῶς σημαίνει ὅμως ἡ φράσις τοῦ «Πνευματικὴ κρίσεως καὶ πνεύματι καύσεως», Ἐχρησιμοποίησε κατὰ μεταφορικὸν τρόπον τὴν εἰκόνα τῶν μεταλλικῶν ὕλων, αἱ ὅποια λειώνονται εἰς τὸ χωνευτήριον. Ὅπως δηλοῖ ἐκεῖ, ὅταν τιπῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ ἀνέστη τὰς φλόγας καὶ θερμάνῃ πρὸ πολλοῦ τὰ κάρθῃ, καὶ καταστρώγῃ, καθε ἀκαθάρσιον, ἔτσι καὶ ἐδῶ ἡ δογὴ, ἡ ὁποία ἀπεσπῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἐφοδος τῶν ἐχθρῶν, ἡ ὁποία ἐνέσκηψε, ἐδόθη εἰς τὴν πόλιν ὥς πῦρ, πῦρ, τὸ ὅποιο δὲν καταστρέφει ἐντελῶς ἀλλὰ καίει καὶ καθαρῶν καὶ τιμωρεῖ καὶ διαρθρῶν. Αὐτῇ τὴν ἐννοιαν θεοσέως ἔχει τὸ πνεῦμα, κρίσεως. B. Αὐτὸ εἶναι πνεῦμα καλῶσεως, τιμωρίας, ἐκδικήσεως. «Ἦκε, θεοὶ ἔλθῃ ὁ Κύριος.» Παρουσίαν αὐτοῦ ὀνομάζει τὴν ἐνέργειάν του.

«Τότε θὰ συμβῇ τοῦτο. Ὁλόκληροι τὸ ὅρος Σιών, ἡ Ἱερουσαλήμ, καὶ ὅλα τὰ περὶχωρὰ αὐτῆς θὰ σκιάξῃ κατὰ τὴν ἡμέραν μιᾶς νεφέλης καὶ μιᾶς φωτεινῆς στήλης θὰ φωτίξῃ τὴν νύκτα ὡς ἀπὸ καυμένου πυρός. Ἐπὶ δὲ τόπος θὰ σκεπασθῇ μὲ μεγάλῃ, δόξαν. Καὶ θὰ εἶναι σκιά κατὰ τὴν ὑπερβολικὴν ζέσθην τῆς ἡμέρας καὶ σκῆπη καὶ καταφυγὸν κατὰ τὸν ἡμέρας καὶ τὴν ὀροχίν.» Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νεφέλην ὀνομάζει τὴν παρηγορίαν, ἡ ὁποία

5. Ἱε 4. 5.
6. Ἱε 4. 5, 6.

Έρχεται μετά από τας συμφοράς Πυράν καλεῖ τὴν μεγαλοπρέπειαν, ἣ ὅποια προστίθεται μαζί με τὴν παρασκευασίαν. **Ε'** "Ὅτι δηλαδὴ εἶναι εἰς τὴν υπερβολικὴν ζέσθην ἡ νεφέλη αὐτὸ εἶναι εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν βαθύτατην νύκτα ἢ ἀναμμένη καὶ ἀκτινοβολοῦσα πυρὰ. Διότι ἡ μὲν νεφέλη ἐξουδετερώνει τὴν ξηρασίαν, ἡ δὲ πυρὰ διαλύει τὸ σκότος. Παραμοίωσε, λοιπόν, τὴν μὲν μεγαλοπρέπειαν μετὰ τὴν λοιμωδότητά της πυρᾶς, τὴν δὲ ἀνεοῖ μετὰ τὴν σκάνη της νεφέλης. Μετὰ ταῦτα θεκινύει ὅτι, δὲν θὰ συμβοῦν αὐτὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐνῶ θὰ διαλυῶνται αὐτὰς συμφορὰς, ἀλλὰ θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ μεταβολὴ κατ' ἀφνιδαστικόν τρόπον καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμήν τῆς λυπηρᾶς. "Εἶσι θὰ μᾶθουν ἀπὸ αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἔγινεν ἡ μετὰστασις πρὸς τὸ καλύτερον ἀπὸ κάποιον περφορὰν καὶ συμπτῶσιν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐπετεύχθησαν ἀπὸ τὴν οὐράνιον δυνάμει. **Δ'** "Ὅς πυρὰς καιομένων πυκνῶς, λέγει, εἶσι θὰ γίνῃ ἡ μεταβολὴ. **Β'** «Καὶ θὰ εἶναι σκία καὶ τὰ τὴν ἡμέραν». Ποίος θὰ εἶναι σκία, ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, λέγει καὶ ἡ συμμοχία θὰ εἶναι ὅπως ἡ σκία ἐς τὸν καυκαῖον. Καὶ ὅπως ἡ στέγη ἢ κάποιο κολῶμα σπηλαίου, ἐνῶ πίπτει ραγδαία βροχὴ, διατηρεῖ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐκείνους ὅ ὅποιοι ἐζητήσαν ἐκεῖ καταφυγίον, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον θεοδικίας καὶ ἡ συμμοχία τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ὑποστοῦν κατὰ καπὸν, καὶ ἀν' ἀκρίβη ἐκρηγνύται τὸσον φοβερός πάλεμος, ἐκεῖνο, τοὺς ὁποίους ἡ θέλησιν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἀσπίδι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ε' Θ' ἁ ψ' ἄλ' ω' λοιπὸν ἔσται γ' ἁ γ' ἀπ' ἡς εἰς τὸν ἡγαπημένον Ἰσραὴλ τὸν ἀμπελῶνα αὐτὸν τοῦ Κυρίου.¹

* Ἀπὸ τοὺς ἐφύθισε μετὰ τὰ λυπηρά, τοὺς ἐγαροποιῇ σε μετὰ ἀγάπης καὶ εὐργασίας μετὰ πολλοὺς τρόπους διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀρχῶν. ἄλλο τμήμα τῆς προφητείας, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ διακρίνεται μετὰ τὸ προσκείμενον της. **Δ'** ὅτι, ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ ἀνέφερε τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ αἱ ὁποῖαι εἶχον γινεῖ εἰς αὐτοὺς, καὶ εἶπε «εὐαὶς ἐγέννησα καὶ ὑψώσω»² καὶ μετὰ ταῦτα προσέθεσε καὶ ἐξέθεσε τὰς παρανομίας τὰς ὁποίας ἐτόνισαν ἐκεῖνο ὅτι δηλαδὴ «αὐτοὶ μετὰ ἡβητησαν»³ καὶ ὅτι «Ὁ Ἰσραὴλ παρὰ ταῦτα δὲν με ἀνισγώρξει καὶ ὁ λαός μου δὲν με ἀντιλαμβάνεται»⁴ ἔτσι θεοδικίας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τμήματα με διαφορετικὰς λέξεις ἀλλὰ μετὰ ἴδια νοήματα, δεκνύει τὰ ἴδια μετὰ τὰ προηγούμενα.

* Ἀλλὰ διὰ τοῖν λόγων, ἐνῶ πρόκειται νὰ ἐκταξεύσῃ κατηγορίας, οἰκονομῇ ἄσφα τὴν κατηγορίαν. Ὁ Μωϋσῆς δευδαίως μετὰ τὴν Μαρίας πολὺ ὀρθὰ ἐπράξατο τοῦτο, διότι ἐπρόκειτο νὰ τραγουδήσουν θραυτικὸν ἄσμα καὶ πολὺ ὀρθὰ ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἁσματος «Ὁ ἄλ' ὡ' ἁλ' ω' εἰς τὸν Κύρον διότι καθ' ὑπερβολικὸν τρόπον ἐδοξάσθη». **Β'** Ἐρρῶν εἰς τὴν θαλάσσαν τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἀναβάτας τῶν. ¹ Πολὺ ὀρθὰ καὶ ἡ Δευτέρα παρανομῶν, μετὰ τὸ ἀξιωματικὸν ἐκεῖνο τρόπον καὶ τὴν ἀπιστευτὸν ἵκην, τὸ θριαμβεῦσιν ἐκεῖνο ἄσμα καὶ ἐγκωμιάζει τὸν Θεόν. Ὁστος ἅμως ὁ προφήτης, ἐνῶ πρόκειται νὰ ἐξαπολύσῃ κατηγορίας καὶ χρεάζεται ἀσπληρόν.

1. Ἰσ. 40, 1.
2. Ἰσ. 40, 1.
3. Ἰσ. 40, 1.
4. Ἰσ. 40, 1.
5. Ἰσ. 40, 1.
6. Ἰσ. 40, 1.

λόγον καὶ σθεναρόν καὶ ὄχι ταπεινὸν φρόνημα μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι θεὸς τραγουδῆσεν καὶ ὀνομάξῃ. ἄσκα τὰς κατηγορίας. Καὶ δὲν χρησιμοποιοῖ μόνον αὐτὸς αὐτὴν τὴν μέθοδον, ἀλλὰ καὶ ὁ μεγάλος ἐκείνος Μωϋσῆς ὁ ὁποῖος ἔμαλε τότε τὸ ἐπὶ τῶν ἄσκα ὑέγων τὸν Ιωδαίους, ἀνέθεσε ἐκτενὲς ἄσκα πλῆρες μαρτύρων καὶ ἔλεγε· «Αὐτὰ δίδετε ὡς ἀνταλλαγμὰ εἰς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου». Ὅπως ὁ λαὸς εἶναι ἀνόητος καὶ ὄχι σοφός·⁸ καὶ ἀποδὸν ἀνέθεσε ἄσκα μὲ πολλὰς κατηγορίας, ἐνομοθέτησε γὰρ τὸ ἀπαγγέλλειν ὅτι ψάλλουσιν. Καὶ ἡμεῖς σήμερον, ὅταν ψάλλωμεν, τὸ ἀπαγγέλλομεν. Διὰ τοῖν λοιπὸν μετατρέπονται τὰς κατηγορίας εἰς ἄσκα. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦν νὰ φέρουν πολὺ κέρδος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν σκροατῶν, χρησιμοποιοῦν μίαν εὐφραντικὴν μέθοδον· Ἐπειδὴ τίποτε δὲν εἶναι, πόσοι ἀφελῶς ὄσον τὸ νὰ θυμῶνται, καπεῖς δὲ σκοπεῖται ἀμαρτηματὰ του, καὶ τίποτε δὲν κάμνει τόσο σθεναρὰν τὴν μνήμην, ὅσοι ἡ μελωδία, διὰ νὰ μὴ ἀποφεύγουν νὰ μνημονεύουν ἀκατάπαντα τὰ ἀμαρτηματὰ τῶν διαστάντων καὶ υποχωροῦντες ἐμπρὸς εἰς τὸ μέγεθος τῶν κατηγοριῶν. Διὰ τοῦτο κλέπτει κρυφὰ μὲ τὸ μέλος τοῦ ἁσματος τὴν ἐντροπὴν ἢ ὅποια πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν καὶ ἀποδὸν καταπραΰνει τὴν ἀκαταπόνητον σπινθηροφάνειαν, οὐκ ἀφαιρῶν αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα. Ἔτσι τὰ ἐνθυμιζόμενα ἀδικήματα ἀφου ἀνοῖ, κάθονται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μελωδίας νὰ τὰ ἀπογυῖλαι σὺν ἡμέτεροι καὶ ἔχουσιν πάντοτε ὡς ὁ δασκαλὶς τῆς ἀρετῆς τὴν ὁρμητικὴν ἐνθουσίαν τῶν ἀμαρτημάτων. Γνωρίζετε θεοφάνειαν, ἀκούμην καὶ σήμερον, τὰ μὲν ὑπόλοιπα θεία τῆς Ἀγίας Γραφῆς δὲν εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς πολλοὺς οὔτε δυναστὰς κῶς, τὸ ἔργον ὅμως τῶν Ψαλλῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ θείου τὰ ἔχουσιν δυνάμεις εἰς τὸ στόμα των.

Ἔτσι, ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα γίνεται φανερόν, πόσον μέγα εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν μελωδίαν. Ἐξ αὐτοῦ τοῦτο λοιπὸν καὶ αὐτὸς λέγει· «Θὰ ψάλλω λοιπὸν ἄσκα ἀνάστης εἰς τὸν ἡγαπημένον Ἰσραὴλ τοὺς ἀμαρτηματὰ σου τοῦ Κυρίου». «Ἄσκα εἰς τὸν ἡγαπημένον» λέγει, «ἀμαρτηματὰ»· Θὰ ψάλλω ὁ αὐτὸν τὸν ἡγαπημένον. Καὶ πρὸς χάριν τοῦ θὰ ψάλλω, λέγει, καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἁσματος ἀναφέρεται εἰς αὐτὸν καὶ τὰ πράγματά του. Μὴ ἀπορήσης, ἐπειδὴ τὸν διονόμα

ζε ἀγαπητὸν καὶ ἡγαπημένον, ὅν καὶ προκρίτει νὰ ἐκτοξεύσῃ κατηγορίας. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ μέθοδος εἶναι ἀξιολογώμενη ὅλων κατηγορίας, ἐπειδὴ, ὅν καὶ ἡγαπητὸν καὶ ἀπὸ τῶν ἁσκα τὸν ἡγαπημένον, ὅσον μεγάλῃν εὐνοίαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχουσιν κατὰ τοῦ καλῶς, ⁹ 2 Αὐτοῦ θεοῦ ὡς ὑποκρίσεται, καὶ ἄλλος προφήτης καὶ λέγει· «Εὐδοκίαν τὸν Ἰσραὴλ ὅπως τὴν σταφυλὴν εἰς τὴν ἔρημον καὶ εἰδοὶ τοὺς πατέρας των ὅπως τὸ πρῶτον σὺν τὸ ὅποιον εὐρισκόμεθα εἰς ὑψηλὸν μέρος».¹⁰ Μὲ αὐτοὺς τοὺς καρποὺς δεικνύει, ὁ προφήτης τὸ περὶ πόθον καὶ ἀξιοκαταξιότητος αὐτοῦ εἶναι περιπόθητος καὶ ἀξιοκαταξιότητος ὁ Ἰσραὴλ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀρετὴν του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ἰὸ νόημα τοῦ λόγου τοῦ προφήτου εἶναι τὸ ἔξῃ· Ἐγὼ ἡγάπησα τὸν Ἰσραὴλ τόσο πολὺ ὅσοι θὰ ἔχουσιν τοὺς καρποὺς, ὅταν εὐδοκίαν σταφυλὴν εἰς τὴν ἔρημον ἢ ἀνεκάλυπτε πρῶτον σὺν, εἰς τὴν σελήν. Ἀν καὶ εἶναι ἀνάγκη τοῦ Θεοῦ τα παραδειγματὰ, ὅμως εἶναι καταλληλὰ νὰ δηλώσῃ τὴν γαστρομαργίαν των. Β. Αὐτοὶ δὲ μὲν λέγει, ὅν καὶ ἀπὸ τῶν ἁσκα τὴν μεγάλῃν ἀγάπην ἀπέδεικνύοντες ἀπὸ ἐμὲ καὶ εἰσὶν εἰς τὸν εὐδωλολατρικὸν τόπον. Βεβαίως νὰν.¹¹ Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐδὼ τὸν ὀνομαζόμενον ἡγαπημένον καὶ ἀγαπητὸν, δεικνύοντες ὅτι ὁ Θεὸς ἔπρασεν ὅλα ὅσα ἐξηρτῶντο ἀπὸ αὐτὸν, ὅν καὶ δὲν ἔβωσαν αὐτοὶ πρῶτον τὴν ἀφορμὴν, ἀλλὰ προσηγήθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο δὲ οὐτὲ μετὰ ταῦτα δὲν ἀπέδειξαν τοὺς καρποὺς των ἀξίους τῆς εὐεργεσίας, ἀλλὰ ἔβωσαν ἐντελῶς ἀντιθετὸν συμπεριφορὰν. Πρὸς χάριν τοῦ ἡγαπημένου ἐδημιουργήθη ἀμαρτημάτων εἰς κέρμας ὑψηλῶν λόφων, εἰς ἔδαφος γόνιμον.¹² Μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀμαρτηματῶν εἰς ἔδαφος ἔβωσαν τὴν πρῶτον καὶ τὴν φροντίδα ὁ αὐτοῦς.

Γ. Ὅμως δὲν σταματᾷ εἰς αὐτό, ἀλλὰ ἀπορρίπτει καὶ τὰ ὑπόλοιπα εὐεργετήματα. Καὶ πρῶτον ἀπὸ ὅλων κάμνει τοῦτο μὲ τὴν θεοὶ τοῦ ἀμαρτηματῶν, διότι ἀναφέρειν ὅτι ἐδημιουργήθη ὁ ἀμαρτηματῶν εἰς κέρμας εἰς ἔδαφος γόνιμον· διὰ νὰ ἐπαρῇ ἀπὸ ἐνός μὲν τὴν φύσιν, τοῦ ἔδαφους ἀπὸ ἑτέρου δὲ τὴν θέσιν. Τὸ ἴδιον εἶπεν εἰς ψαλμὸν

8. ὡς α. 1.

9. ὡς α. 10.

10. Π. 1.

11. Π. 1. 134. 2

καὶ ὁ Δαυ.δ, ὅτι δηλαδὴ «τὰ ὄρη κυκλῶνουν» τὴν Ἱερουσαλὴμ, «καὶ ὁ Κύριος κυκλῶνε, τὸν λαόν του».¹⁷ Διότι τὴν ἐπέλκυσε, λέγει, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν τοποθέτησιν πλὴν ὅμως δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς αὐτὸ ἀλλὰ τὸ ἀσφαλῆ-στατον τείχος τῆς ἑγίνεν αὐτὸς ὁ ἰσως. Τοῦτο θεσπάζει ὑπενίσταται καὶ οὕτως μετὰ τὴν λέγει «εἰς κέρα» Μετὰ τὴν μεταφορικὴν ἔννοιαν τοῦ κέρατος τοῦ θεοῦ δηλώνει, καὶ τὸ ἀπορήτον καὶ τὸ ἀκατακίτητον τῆς τοποθεσίας καὶ πρὸ πάντων τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. **18** Ἀκόμη καὶ λαϊκὴ παραμύθια τοιαύτης φύσεως ἔχει. ληχθῇ δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι καταφεύγουσι εἰς κάποιαν ἀσφαλὴ τοποθεσίαν. Ἐπεὶ δὴ ἀπ' ἄλλὰ τὰ ζῶα τὸ πιο δυνατὸ εἶναι ὁ ταύρος καὶ ἐπειδὴ ἰσχυρότερον σημειῖται αὐτοῦ τοῦ ζῶου εἶναι, τὸ κέρασ. διότι χρησιμοποιοῦται ἀπὸ αὐτὸν ὡς ὄπλον συνιθίζουσι οἱ περισσότεροι, γὰρ τὸ χρησιμοποιοῦν εἰς τὸν λόγον των, διὰ τὸ ἐκφράσασιν τὸ ἀπορήτον. Πολλὰ καὶ ὀνομάζει καὶ ἡ γραφὴ κέρασ μανικεράτων ζῶων ἐκεί-νους, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς ἀσφαλὲς μέρος. **Ἐδὼ λοιπόν** μετὰ τὸ «εἰς κέρα» ἔννοια τόποι ἀσφαλῆ, τόποι ὁμι-λίων, πράγμα τὸ ὁποῖον ἔλεγεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ β' βιβλίου μετὰ τὸ «εὐλοὺς ἐγέννησεν καὶ ὕψισα»¹⁸ «Εἰς ἔδαφος γονι-μοί»¹⁹ Τοῦτο ἐκφράζει, ὅτι εἶπεν ὁ Μωυσῆς μετὰ τὴν γῆν ῥέουσάν γάλα καὶ μέλι.²⁰ **Ἐκ** τὸν περιέβαλον μετὰ φρον-μὴν καὶ τὸν ὠχύρωσαν.²¹ Φραγμὸν ὀνομάζει, ἢ τὸ τεῖχος ἢ τὸν νόμον ἢ τὴν πρόνοιάν του. **19** Διότι ὁ νόμος τοὺς πε-ριέβαλλε καὶ τοὺς παρέθηκε μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν ἀπὸ τοῦ τεῖχος. **Ἐκ** τὸν ὠχύρωσαν, δηλαδὴ ἔκλειμα ἰσχυρὰν τὴν ἀσφάλειαν. **Ἐπεὶ** δὴ πολλὰ καὶ ὁ φραγμὸς εἶναι εὐ-προσβλήτως λέγει, τοὺς ἐκλίσσεσθαι καὶ μετὰ ἄλλων συμ-μαχίαν. **Ἐκ** ἐφύτευσε ἀμπέλον Σωρήν.²² Ἐπιμένει εἰς τὴν μεταφορὰν τὴν ὅποیان δὲν πρέπει νὰ ἐριμνεύωμεν κατὰ λέξιν. ἀλλ', ἀφοῦ γνωρίζομεν τὸν σκοπὸν νὰ πε-ριορίζωμεθα εἰς αὐτόν. Εἰς αὐτὸ τὸ σημείον ἡ λέξις Σω-ρήν σημαίνει τὴν ἀληθινὴν, αὐτὴν τοῦ προέρχεται ἀπὸ καλὸν γένος καὶ διὰ αὐτὴν ταπεινὰ καὶ κατώτερα φυτὰ, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐξαιρέτα καὶ τὰ πρῶτα. Διότι αἱ ποικιλίαι τῶν ἀμπελῶν εἶναι, πολλὰ.

17. ¹⁷ **Ἡσ.** 1, 2
18. ¹⁸ **Ἡσ.** 5, 1
19. ¹⁹ **Ἡσ.** 5, 3
20. ²⁰ **Ἡσ.** 5, 2
21. ²¹ **Ἡσ.** 5, 2

23 **Ἄ** καὶ ἔκτισα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ πύργον καὶ προ-ληνιον.²⁴ Μερικοὶ λέγουσι ὅτι πύργος εἶναι ὁ νοδὸς καὶ προληνιον τὸ θυσιαστήριον, ἐπειδὴ ἐκεῖ συγκεντρώνονται οἱ καρποὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ καθενός, αἱ προσφοραὶ καὶ δάαι αἱ θυσίαι. **Ἐγὼ** ὅμως θεοῦ ἐπονομάσθω καὶ τῶρα ἐ-κείνο, τὸ ὁποῖον ἀνέφερον προσηγουμένας, ὅτι, πρέπει δη-λαδὴ νὰ προσέχωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς μεταφορᾶς. Μετὰ αὐτὰ ἐπιθυμῶ ὁ Θεὸς νὰ εἴπῃ τὰ ἐξῆς. **Ἦ** δὲ αὐτὰ ἐξηρτηντο ἀπὸ ἐμὲ τὰ ἐξελήρωσαν, ἔδωκα καὶ ἐ-πιμέλειαν. **Δὲν** ἐστενοχώρησα μετὰ κόπους, δὲν συνέτριψα μετὰ ταλαιπωρίας, δὲν διέταξα οὔτε νὰ κτίσῃ αὐτοὶ, οὔ-τε νὰ σκαפוῦν, οὔτε νὰ φυτεύσῃ, ἀλλὰ παρέδωκα τὸ ἔργον ὠλοκληρωμένον. **Καὶ** δὲν ἐσταμάτησα εἰς αὐτὸ τὸ σημείον τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας. **Ἦ** ἀλλὰ καὶ ἐμὲνα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν.²⁵ **Ἦ** δηλαδὴ καὶ μετὰ μεγάλην μακρο-θυμίαν ἐπεριμένον τὸν κατάλληλον καιρὸν, κατὰ τὸν ὁ-ποῖον θεὸς ἔφερε καρποὺς. **Τὸ** «ἐμὲνα» αὐτὸ φανερώνει. **Ἀὐτὸς** ὅμως ἔφερεν ὡς καρποὺς ἀκάθαρτος.²⁶ **Ἀ**εκκίει τὴν ἀκαρπὸν, τὴν τραχείαν, τὴν σκληρὰν ζωὴν των. **Ποι-ας** λοιπὸν συγγνώμης θὰ ᾔσῃ, ἐάν μετὰ ἀπὸ τό-σην μεγάλην φροντίδα ἐπέστρεψον εἰς τὸν γεωργὸν αὐ-τοὺς τοὺς καρποὺς, **Ἐκ** αὐτῶν σείεις ἰαυδαῖαι καὶ κάτου-κοι τῆς Ἱερουσαλὴμ, κρίνατε τὴν ἰδικὴν μου συμπεριφο-ρὰν ἀπέναντι τοῦ ἀμπελῶνος μου καὶ ποῖον καρπὸν μοῦ ἔδωκεν ἐκείνος.²⁷ **Ἐ** τοὺς παρέχει μεγάλα δικαιοῦματα, ὅ-ταν αὐτοὺς τοὺς ἰσους, τοὺς ὑπευθύνους, τοὺς καθιστᾷ δ' κατὰς τῶν ἰδικῶν του καὶ τῶν ἰδικῶν των ἔργων. **Ἐκ** τῶρα. **Δὲν** ἀναφέρω μόνον τὰ παλαιὰ, λέγει, ἀλλ' εἰμαι ἐτοίμος νὰ δικασθῶ ἀκόμη καὶ σήμερον. **Ἐ**πο δὲ παύω ποτε νὰ ἐκπληρώω τὰς ὑποχρεώσεις μου. **σεῖς** ὅμως δὲν ἐπιτελεῖτε τὰς ἰδικὰς σας. **Ἦ** ἦτο δυνάστην νὰ κάμνω εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου. **Ἦ** ὅτι ἐπεριμένον νὰ κάμῃ σταφύ-λια, αὐτὸς ὅμως ἔφερεν ἀκάθαρτος.²⁸ **Ἦ** σύνθεσις τῶν προ-τίσεων φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ ἀσαφής. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τὴν κάμωμεν σαφεστέραν. **Τὸ** νόημα τοῦ λόγου τοῦ εἶναι τὸ ἐξῆς. **Ἦ** ἔπρεπε νὰ κάμω καὶ δὲν τὸ ἔκαμα, **Εἶναι** φανερόν, ὅτι αὐτοὶ ὡπτεύσαν εἰς τοιαῦτα

17. ¹⁷ **Ἡσ.** 5, 2
18. ¹⁸ **Ἡσ.** 5, 2
19. ¹⁹ **Ἡσ.** 5, 2
20. ²⁰ **Ἡσ.** 5, 3
21. ²¹ **Ἡσ.** 5, 4

παραπτώματα. Διὰ τί λοιπόν ἤμπορούν νά τόν κατηγορήσουν; Ἡ μήπως διέπραξαν τοιαῦτα σφάλματα, ἐπεὶ δὴ δὴθεν εἶχον γινεῖ ὀρισμέναι παραλείψεις ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ.

Τ. ἦτο δυνατόν νά κάμω εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου καὶ δὲν τὸ ἔκαμα; * * * Ἐκεῖνα ποῦ ἐπράξα, λέγει, εἶναι αὐτά. **Β** * Οἷός δέ, ἀρκολομα εἰς αὐτά ποῦ ἔχουσιν γινεῖ, οὕτε λέγω ὅτι ἔκαμα πολλάς εὐεργεσίας. Ἀλλ' ὁμῶς, ἐάν δὲν ἐπράξα ὅλα μετὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει τὴν στιγμήν νά κάμω, τοῦτο, ἔχω τὴν ἀπαιτήσιν, νά τὸ εἰπείτε σεῖς, σεῖς ποὺ ἔχετε ἀπολαύσει τὰ ἀγαθὰ καὶ εἰσθε μάρτυρες τῶν γεγονότων καὶ τὰ ἐμαθετε ἐξ ἰδίας περὶας, καὶ δὲν εἰσθε κόποιοι. Ἔνοι καὶ ἀλλοδαποί. «Τώρα, ἡ πόλις, θά σάς ἀναγγέλλω ἐγὼ τί θὰ κάμω εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου».²⁶ Ἀφοῦ ἀπέστησε εἰς τὴν δὲ κλινὴν μετὰ τὸ μέρος τοῦ τῆν νίκην καὶ ἀπέδειξε τὴν ἀνταρρασίαν ἐκείνων τότε φέρει εἰς φῶς τὴν δουλίαν τοῦ καὶ ἀναφέρει ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νά πράξῃ, ὅχι διὰ νά τοὺς καταδικάσῃ. Ἐ ἀλλὰ διὰ νά τοὺς κάμῃ, μετὰ τὸν φόβον τῆς ἀπειλῆς, πῶς συνεπύς. «Θὰ ἀφαιρέσω τὸν φραγμόντα καὶ ἔτσι θὰ εἶναι ἐκθετος εἰς διαρπαγὴν, θὰ κρημνίσω τοὺς τοίχους τοῦ καὶ ἔτσι θὰ καταστῇ».²⁷

Θὰ ἀπομακρύνω, λέγει τὴν συμμάχον μου, θὰ τοὺς ἀπογυμνώσω ἀπὸ τὴν βοήθειάν μου, θὰ τοὺς κάμω νά μείνουν ἐρημοὶ ἀπὸ τὴν τῶσον μεγάλῃν πρόνοιάν μου καὶ θὰ γνωρίσουν ἀπὸ τὰ ἀντιθετά, ὅταν θὰ εἶναι, ἐκτίσιον δυνάμει ἐκτεθειμένον εἰς διαρπαγὴν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ λαοὺν προσηυμένους.²⁸ Ἀ. «Ἰκα, θὰ ἐγκαταλείψω τὸν ἀμπελῶνα μοι καὶ δὲν θὰ κλαδεύθῃ καὶ δὲν θὰ σκαφθῇ».²⁹ Παλὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι χρησιμοποιοῖ τὴν μεταφοράν εἰς τὸν λόγον τοῦ. Ἐὰν βίως ἤθελε ἐξετάσει κάποιος μετὰ περισσύτερον ζῆλον τὸ νόημα, θὰ ἀνεκάλυπτε ὅτι διμυλὶ διὰ τὴν φρονὶν διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἐν τοῦτων. Διότι δέ, θὰ ἀπολαύσουν τὰ ἴδια, τὰ ὁποῖα ἀπὸ λαοὺς καὶ προσηυμένους, δὲν θὰ ἔχουν οὔτε διδασκάλους, οὔτε ἀρχοντας, ἀκόμη οὔτε καὶ προφήτας, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐπαναφέρουν εἰς τὴν ὁρθὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ μερμυρῶν δι' αὐτοὺς. Ὅπως ἀκριβῶς οἱ καλλιεργῆται τῆς

22 *Πρ. 5, 4.

23 *Πρ. 5, 5.

24 *Πρ. 5, 5.

25 *Πρ. 5, 6.

ἀμπελῶν σκάπτουν, κλαδεύουν, ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπαναφέρουν τὰς ψυχὰς εἰς τὴν ὁρθὴν ὁδόν, ἀπὸ τοῦν, φοβερίζουν, διδάσκουν, μέγαν. Ἀλλὰ θὰ στερηθοῦν τὰς ὑπηρεσίας τῶν καὶ θὰ μείνουν ἐρημοί, λέγει. ἀπὸ θὰ ὁδηγηθοῦν ὡς ἐξόριστοι εἰς ξένην χώραν.

Β * Αἱ ἀκαθαρτοὶ θὰ φυτρώσουν ἐκεῖ τοσοῦτοι πολλοὶ ὅπως φυτρώσουν εἰς ἓνα κεραστόπικον. Ἀκόμη θὰ διατάξω τὰς νεφέλας νά μὴ θρέξουν ἐκεῖ.²⁶ Ἐδῶ ἐννοεῖ ἡ τὴν ἐρημίαν τῆς πόλεως ἢ τὴν ἐρημίαν αὐτῶν καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ καθενός. Μερικοὶ λέγουσι ὅτι νεφέλαι εἶναι οἱ προφῆται, διότι οὗτοι δέχονται ἀπὸ ἐπάνω τὴν βροχὴν τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς μεταδίδουν εἰς τὸν λαόν. Ἀλλὰ, λέγει, ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ προφῆται δὲν θὰ πράξουν τὸ συνήθισμένον ἔργον τῶν. Διότι, ἀκόμη καὶ αὐτοὶ ἔφθυσαν μαζί με αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξορίαν καὶ ἐνὸς καὶ δύο προφῆται, τὸ πλῆθος τῶν προφητῶν τότε ἐσώπα.

Γ * Ὁ ἀμπελῶν οὗτος τοῦ Κυρίου τοῦ Παντοκράτορος εἶναι ὁ ἰσραηλιτικὸς καὶ ὁ τοῦδαϊκὸς λαός, τὸ πολυαναπημένον τοῦτο νέφυτον κλήμα. Ἐπερμύεναι νά καρποφορήσῃ ὁ λαός οὗτος θ' καίσι κρίσιν, παρηγογῶν ὁμῶς παρρησίαν καὶ ὅχι δ' καυσσίνην, ἀλλὰ κραυγὴν.²⁷ Ἐπεὶ δι' ἐχρησιμοποίησε μετὰ τὰ ὀνόματα πολλὰ τὸ σχῆμα τῆς μεταφορᾶς, μετὰ τὴν ἀναφορὴν διηλαστὴν ἀμπελῶνα καὶ πύργον καὶ προλήνιον καὶ φραγμόν καὶ σκαφὴν καὶ κλάδεμα ἀμπελῶν, διὰ νά μὴ νομίσῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς συγχρόνους τοῦ, σκεπτόμενος ἐπιπολοῦσαι, ὅτι οἱ λόγοι ἀναφέρονται εἰς κάποιον ἀμπελῶνα, ἐφαρμικὰ πρὸς τὸ τέλος ἡρμήνευσε τὸ πάντα. Ὁ ἀμπελῶν οὗτος τοῦ Κυρίου τοῦ Παντοκράτορος εἶναι ὁ ἰσραηλιτικὸς λαός. Ὁ λόγος μου λέγει, δὲν ἀναφέρεται οὔτε εἰς φυτὰ οὔτε εἰς φύσιν ἀνθρώπων οὔτε εἰς λιθοὺς καὶ τοίχους, ἀλλ' εἰς τὸν ἰσραηλιτικὸν λαόν. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθεσε **Β** * καὶ ὁ τοῦδαϊκός λαός, τὸ πολυαναπημένον τοῦτο νέφυτον κλήμα. Προσέθεσε τοῦτο διὰ τὸν Ἰούδα, ἐπεὶ δὴ ἦτο κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἀπὸ τῆς ὑπόλοιπης δέκα φυλᾶς. Καὶ νὰ εὐρίσκωτο ἐκεῖ πλῆσιν, καὶ ἡ ὑπόλοιπος λαοτρεΐα, καὶ περισσύτερον ἡκμαζεν ἀπὸ τὰς ἄλλας φυλάς, καὶ θαυσιμωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα ἦτο ἡ φυλὴ. Τὸν ὀνόμαζεν ἡγαπημένον, παλὶ διακρίνον αὐτοὺς διότι, ὅν καὶ ἔχουσι μετὰ τοῦτον

26 *Πρ. 5, 6.

27 *Πρ. 5, 7.

αφοδρὸν ἐραστήν, ἔργων τοιοῦτοι τοιαύτη εἶναι ἢ συνήθεα ἐκείνῳ, οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν, καὶ μὴ ἀποκρυπτοῦν διὰ λαθὴ τὴν ὑπερβολικὴν τῶν ἀγάπῃν ἀνάγκη καὶ εἰς τὴν περιττωσὶν ἐγκληματός. Ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ σημείου μανθάνομεν καὶ κάτι ἄλλο πολὺ σημαντικόν. Πῶς εἶναι ταῦτα, ἴδω ποτε καὶ τι ἀπὸ τῆς Γραφῆς προέξῃ νὰ ἐρμηνευθῇ ἀλληγορικὰ καὶ καθὼς δὲν εἰμεθα οἱ ἴδιοι γινώσκοντες τῶν νόμων τούτων. Ἐὰν ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀκολουθώμεν τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς οὕτω καὶ μόνον οὕτω πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὴν ἀλληγορίαν. Ἰδὲ νόημα αὐτῶν, πού λεγώ εἶναι τὸ ἐξῆς. Ἀνεφέρει τώρα ἡ Γραφή τὰς λέξεις ἀμπελών, φραγμὸς, προλήπτον. Δεῖν ἐπέτρεμιν εἰς τοὺς ἀκροατὴν νὰ ἀνδρῶσι ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔχουν λεχθῇ, μὲ πράγματα καὶ πρόσωπα τῆς ἐπιθυμίας ταύτης, ἀλλὰ εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου ἡρμηνεύει αὐτὴ ἡ δὲα τὸν ἑαυτὸν τῆς μέ τοῦ νὰ εἴπῃ ὅτι, «Ὁ ἀμπελὼν οὗτος τοῦ κυρίου τοῦ Παυτοκράτορος εἶναι ὁ ἱσταντικὸς λαός» 28. Ἄ καὶ ὁ ἱεζεκιήλ πάλιν ἂν καὶ ἀναφέρει ἅτεον ὑπερμεγεθὴ καὶ μεγαλοπτερυγόν, ὁ ὅποιος εἰσέρχεται εἰς τὸν λιθάνον καὶ ἀποκόπτει δὲα τοῦ ὄνυχος τὴν κορυφὴν τῆς κέδρου, δὲν ἐγκαταλείπει τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀλληγορίας εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀκροατῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐξήγηται, ποῖον καλεῖ ἅτεον καὶ ποῖον κέδρον 29. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ησαΐας πάλιν εἰς τὴν συνέχειαν τῶν προφητικῶν ἂν καὶ ἀναφέρει ὅτι ὁ θεὸς στρέφει καποὶν ὀρητικὸν ποταμὸν κατὰ τῆς Ἰουδαίας, δὲα καὶ μὴ δοθῇ εὐκαρίαν εἰς τοὺς ἀκροατὴν νὰ σπινδῶσι ὅτι καὶ μενικὰ τῶν προφητικῶν λόγων μὲ τὸ προσωποποιεῖται ἀνεφέρει καὶ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα τοῦ ὁποῖον ἐκάλεσε πταχόν. Καὶ εἰς ἀποκλήρυν τὴν Γραφὴν διηγεῖται ὅτι καὶ ὁ νόμος εἶτα ὁ ἡλιμὴ χρησιμοποίησιν τὴν ἀλληγορίαν εἶναι ὁ νόμος νὰ ἀναφύῃ καὶ τὴν ἐρμηνεύειν τῆς ἀλληγορίας. Βλῶστε καὶ μὴ πλανᾶσθαι καὶ φερεται ταῦτα ἀκριτὰ καὶ τυχὰ ἢ ἀχαλινωτὸς ἐπιθυμία αὐτῶν τοῦ προσημῶν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν ἀλληγορικὴν ἐρμηνείαν. Καὶ διατὶ ἀπορεῖς ἐπεὶ δὲ καὶ καὶ τούτοις οἱ προφῆται, Ἀκούη καὶ ὁ συγγραφεὺς τῶν Πιστομῶν τῆς αὐτοῦ τοῦ νόμου. Δὲν εἰπὼν ἄς ἀεὶ σκεπάζω στρέφεται μὲν ἢ ἄς ἐραστὸς ἑλαφὸς καὶ τυχὰ τῶν ἐνοικητῶν λαοῦ καὶ ἢ πηγὴ τοῦ ὕδατος σαὶ ἄς τὰ μύδια

δὲα σέ», 30 ἡρμηνεύει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ταῦ εἶπεν. Ὅμιλε περὶ νόμων καὶ ἐλευθερίας, γυναικὸς καὶ τοῦ ἀποτρέπει νὰ ἐρχάνται εἰς ἐπαφὴν μὲ πόρνας καὶ ξένας. Κατὰ τὸν ἴδον τρόπον καὶ αὐτὸς ὁ προφήτης ἀνεφέρει ἐδῶ τὴν εἰρημὴν ὅτι εἶναι ὁ ἀμπελὼν.

Μετὰ ταῦτα, ἔπειθ' ἡρμηνεύει καὶ παραπτωμάτων ἀνεφέρει τὰς τιμωρίας. Ἐπὶ τὸ τέλος πάλιν ἀπολογεῖται καὶ λέγει «Ἐπερμένονα νὰ καρποφορήσῃ δικαίαν κρίσιν, παρήγορει ὅμως παρονομῶν καὶ ὄχι δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγὴν». Δὲ καὶ λέγει, ἀπὸ τῶν τιμωριῶν. Διότι ἐπερμένονα «νὰ καρποφορήσῃ δικαίαν κρίσιν» δηλαδὴ δικαιοσύνην. Αὐτοὶ ὅμως ἐπέβησαν τὰ ἀντιθετὰ ἀνομιῶν ἀδικίαν κραυγὴν. Κραυγὴν ἐδῶ ὀνομάζει τὴν πλεονεξίαν τὸν ἄδικον θυμὸν τῆς παράλογον ὀργῆς, τὰς ἐργασίας τὰς φιλονεικίας «Ἀλλοίμονοι εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀποστρέφονται τὴν οἰκίαν τῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄλλου καὶ τὸν ἀγρόν τῶν εἰς τὸν ἀγρόν τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν ἰδὴ οἰκίαν τοῦ γείτονός τῶν» 31. Δὲ ἄφο' ἀνεφέρειν ὅτι «παρήγορει κραυγὴν», δηλαδὴ πλεονεξίαν, ἀρπαγὰς, κτηνονομίαν καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀδικίας, ἢ ὅποια εἶναι πλήρης κακαουργίας. Καὶ πάλιν ἀρχίζει τὸν λόγον μὲ θρήνην. Μὲ αὐτοὺς τὸν τρόπον δεκτικὸν τὸ μέγεθος τῶν ἀμαρτημάτων καὶ φανερωτὴ ἐκείνους, ὁ ὅποιοι πᾶσιν ἀπὸ αἰῶνος νόστον.

Αὐτὰς θὰ ἴδωμεν καλεῖς νὰ παρατήρησιν νὰ ἀποτολμῶνται καὶ ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κομνοὶ κακὴν χρῆσιν τοῦ πλουτοῦ. Ὅθεν ἐπινοοῦν τὴν κοινὴν διαβόλησιν, ὅχι διατὶ νὰ ἐξασφαλίσιν τὴν ζωὴν τῶν, ἀλλὰ διατὶ νὰ σχεδίασιν κακὸν ἐναντὶ τοῦ πληστοῦ. Ὅπως ἀκριθὺς προχωρεῖ τὸ πῦρ εἰς περιττώσιν πυρκαϊῆς, ἔτσι καὶ αὐτοὶ δ' ἀρπαγάζονται διὰ τοὺς γείτονους. «Μήπως θὰ μείνῃτε μόνον σὺς ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν γῆν». Ταῦτα ἐφθάσαν τὴν ὥρην εἰς τὰ ὅσα τοῦ κυρίου Παυτοκράτορος. Ἐδεκτικὸν ὅτι μοχθοῦν μαστὰ καὶ χωρὶς κανένα ὄφελος. Ἐπεὶ δὲ εἶναι συνήθες νὰ μὴ ὀδηγῶν τοσόνδε καλὰ καὶ καλὰ καὶ αὐτὸς τῶν τοιούτων εἰς τὴν δόξην δόξαι, δὲσιν τὸ καὶ συνεπὴς ἐπιδοκίμασιν. ὅτι δὲν θὰ ἀπολαύσῃ τὰς καρπὸς τῆς ἀρπαγῆς προσθέτει αὐτὴν τὴν ἀπελθὴν κατ' αὐτὴν καὶ λέγει ὅτι θὰ κούρασθαι καὶ θὰ τολαιπωρηθῶν καὶ θὰ

ἀπολαύσασιν τὴν ἀμαρτίαν, ὅμως θὰ στερηθοῦν τὴν ἀ-
πόλαυσιν τοῦ καρποῦ τῆς ἀρπαγῆς. 30 Δ Διότι λέγει,
δὲν εὕρισκε ἡσυχίαν ὁ ἀκόλμητος ὀφθαλμὸς ἐξ αἰτίας
τῶν αἰσχροῦν ἔργων καὶ γίνονται. Τὸ «ἐφθασαί τῶρα εἰς
τὰ ὅτα» δὲν τὸ λέγει, ἐπεὶ δὴ δῆθεν ἔγινον τότε γνωστὰ
εἰς αὐτὸν τὰ γεγονότα, ἀλλ' ὥσπερ νὰ ὑπολειπτοῖται νὰ
ἀκολουθήσῃ κατὰ πόδας ἡ τιμωρία καὶ νὰ γινῇ ἡ ἀντα-
πόδοσις. «Διότι, ὅταν κατασκευασθῶν πολλοί, μεγαλοπρε-
πεῖς καὶ ὠραῖαι οἰκίαι, τελικῶς θὰ μένουν ἔρημοι καὶ
δὲν θὰ ὑπάρχῃ κανεὶς νὰ κατοικῇ εἰς αὐτάς». 31 Τοιαύτη
λοιπὸν εἶναι ἡ πλεονεξία. Ὅταν προσθετῇ περισσότερα
εἰς αὐτοὺς τοῦ ἔχου, τότε τοὺς ἀπομακρύνει καὶ ἀπὸ τὰ
προηγούμενα ἀγαθὰ τῶν. Τοῦτο θεθαίως ὑπαυλίσσεται
καὶ ἐδῶ λέγων, ὅτι, ὅταν κατασκευάσῃτε πολυτελεῖς καὶ
μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς καὶ κάνετε δ καὶ σὰι τὰ ἀ-
γαθὰ ἔχον τῶν ὑπολοίπων, τότε θὰ ἀπομακρυνθῇτε καὶ
ἀπὸ τὰ προηγούμενα. Καὶ θὰ ἴστανται, ὁρθοὶ αἱ οἰκίαι,
ἀφ' ἑνὸς μὲν χωρὶς νὰ ἔχουν ἐνοίκους, 32 ἀφ' ἑτέρου δὲ
θὰ ἐκπέμπουν καθαρωτέραν ἀπὸ κάθε σάλπγγα φωνὴν
ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὰς εἶχον ἀπόσσει παράνο-
μα, ἀφοῦ ἡ εἰς τὸ ἔπακρον ἐρήμωσις θὰ ἐμφανίζεται ὡς
κόποιον τρόπον.

33 Ἀγρὸς, τὸν ὅποιον ὠργισαν δέκα ζευγὴ βοῶν θὰ
καρποφορήσῃ καρπὸν, τὸν ὅποιον χωρεῖ μία μόνη ὄβρις
καὶ ἐκεῖνος ὁ ὅποιος σπείρει σπόρον ἐξ ἀρταῶν θὰ λά-
θῃ καρπὸν μόνον τριῶν μέτρων. 34 Ἀπὸ τῆς πόλεως μετα-
φέρει τὸν λόγον εἰς τὴν ἐρημίαν τῆς ὑπαιθρου χώρας,
ὥστε νὰ κατατορᾷ ἀπὸ ὅλα τα σημεῖα τοῦ ἀκρασθῆναι.
Διότι, λέγει, οὔτε αἱ οἰκίαι θὰ κρατήσουν τοὺς ἐνοίκους
τῶν, οὔτε ἡ γῆ θὰ ἐπιδέξῃ τὴν δύναμίν της. Καὶ πρῶτα
τὴν ἀρχὴν παρῆγαγε ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἐξ
αἰτίας τῆς ἀμαρτίας τοῦ Ἀδάμ. 35 Καὶ μετὰ ἀπὸ τὸν Ἀ-
δάμ ἐξ αἰτίας τῆς παρὰνομίης τοῦ Καὶν ἔδωκε πολὺ μῖ-
κροτέραι. 36 Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κόποιους ἐκεῖνοι καὶ τὴν
ἱκανότητά της παραγωγῇ. 37 Καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα σημεῖα
δύναται κοπεῖς νὰ ἴδῃς, τι μωρεῖται αὐτὴ ἐξ αἰτίας τῶν
ἀμαρτιῶν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ διατὶ ἀπορεῖς, ὅταν ἡ πα-

32. Ἦο. 5 β.

33. Ἦο. 8, 10. Δ + τὸν ἡ φωνὴν ὡς ἐστὶν ἡ ἀρτα ἡ γῆ.

34. Γεν. 9 17 β.

35. Γεν. 3 1 β.

ρανομία καθιστᾷ ἀνικάτους τὴν παραγωγικὴν ἱκανότη-
τά τῆς γῆς καὶ τοὺς μόχθους τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ καὶ
φθαρτὴ ἡ γῆ δι' ἡμᾶς ἐδημιουργήθη καὶ ἀφθαρτος πᾶς
λ' ἡμᾶς γίνεται. Διότι, ἐπεὶ δὴ ἐδημιουργήθη κατ'
ὀλοκληρίαν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἐξυμνήρησίν μας, καὶ
ἡ το αὐτὴ ἡ ἐκείνη κατάστασις ὑπάρξεως της λαμβάνει
τάλιν ἀπὸ ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ῥίζαν.

38 Ἔτσι θεθαίως συνέβη καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ
Νῶε. Ἐπεὶ δὴ περιέπεσαν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἰς τὴν ἐ-
σχάτην κακίαν, ἀνεμεινυοντο ὅλα τὰ πράγματα, δηλα-
δὴ καὶ τὰ σπέρματα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ νῆμα τῶν ἀ-
λόγων ζῶων καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα, καὶ τὰ ὄρη καὶ
τὰ δάση. 39 καὶ οἱ λόφοι, καὶ αἱ πόλεις, καὶ τὰ τεῖχη καὶ
οἱ πύργοι καὶ ὅλα ἀνεί, ἐξαίρεσιν ἐκρύπτοντο τότε κα-
τὰ ἀπὸ τὸ φθορὸν ἐκείνου πέλαγος. 40 Καὶ ἐπεὶ δὴ ἔπρεπε
νὰ δοθῇ πάλιν ὡς προῖκα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἡ γῆ
ἀποκατεστάθη εἰς τὴν φυσικὴν τάξιν της καὶ ἐπανήλθε
πάλιν εἰς τὴν προηγουμένην ἀμορφίαν της. 41 Αὐτὴν τὴν
ἀνατροπὴν τῶν νόμων τῆς φύσεως δύναται νὰ παρατηρή-
σῃ κανεὶς νὰ γίνετα ἕν μέρει, καὶ πρὸς τιμὴν τῶν ἀνθρώ-
πων. Διότι καὶ ἡ θάλασσα ἐξηφανίσθη καὶ ἐκ νέου ἐφα-
νερώθη, 42 καὶ ὁ ἥλιος μετὰ τὴν σελήνην ἐχαλινώσθησαν
καὶ ἐγκατέλειψαν τὴν φυσικὴν τὴν τροχὸν, 43 καὶ τὸ πῦρ
ἐδείξει τὰς ιδιότητάς τοῦ ὕδατος. 44 καὶ ἡ γῆ τὰς ιδιότη-
τας τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θάλασσα τὰς ιδιότητάς της γῆς.
45 καὶ ὅλα ἐν ἡμᾶς λέγει, μεταβάλλονται πρὸς τὸ συμ-
φερον τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ἐπεὶ δὴ ἀπ' ὅλα τὰ ἐδημιουργήματα πὸ τ' ἐμνημένος
εἶναι ὁ ἀνθρώπος καὶ ἐπεὶ δὴ ὅλα ἐδημιουργήθησαν πρὸς
χάριν τοῦ, διὰ τοῦτο θεθαίως καὶ τώρα, ἐπεὶ δὴ ὑπέπε-
σαν εἰς παρὰπτωμα ὁ ἰουδαϊκὸς λαὸς, συγκρατεῖ ὁ Θεὸς
τοὺς πόνους τοῦ ποκετοῦ τῆς γῆς καὶ μετὰ ἀπὸ πολλοὺς
πόνους καὶ ἰθρῶτας δὲν ἐπιτρέπει νὰ δώσουν τὰ σπλά-
γχνα τῆς τῆς συνθητικῆς παραγωγῆς διὰ νὰ μόθουν
ἀπὸ αὐτοῦ οἱ ἀνθρώποι, διὰ οὔτε ἡ γεωργία καὶ τέχνη. 57 Δ

36. Γεν. 1, 1 β.

37. Γεν. 8, 1 β. καὶ τὸν κατεκλυσμὸν ὑπερῆραν ὁ ὕδατος καὶ ἡ

γῆ ἐπανήλθεν εἰς τὴν προῖκα καὶ ὡς ὡς τὸ γ.

38. Ἦο. 1, 1 β. καὶ τὸν συνῆ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γεν. 2, 2

καὶ τὸν γ.

39. Γεν. 1, 1 β.

40. Δὲν κατὰ β.

τῶν δημιουργημάτων, ἀφοῦ εἶχον ἀπογυμνωθῇ ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικούς καὶ τοὺς ἐσωτερικούς ὀφθαλμούς. Δεῖν ἐ-
 θλάσθῃσαι λοιπὸν ὀλίγοι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, **Β** τὸ ὅτι
 ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ παρόντος θέναι χωρὶς νὰ ἴδωσι τὰ θα-
 μνάσια τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ καθ' ἕλκον τὸν
 χρόνον τῆς ζωῆς τὸν ἦσαν θυσιζόμενοι εἰς τὸ σκότος τῆς
 μέτης «Λοιπὸν ὁ λαὸς μου ὠδηγήθη εἰς τὴν αἰχμαλω-
 σίαν ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τὸν Κύριον»⁴⁶ Πάλιν ἀναφέ-
 ρει τὰ μελλόντικα γεγονότα ὡς κάτι ποῦ ἔχει γίνε καὶ
 ἐπιφέρει τιμωρίαν εἰς αὐτὸ τὸ παράπτωμα θεσπίζων καὶ
 ἡ ἰσὺς ἡ μέτη εἶναι. ἱκανὴ νὰ ἀντικαταστήσῃ καὶ ἄλλη
 τιμωρίαν διότι προξενεῖ ταραχὴν εἰς τὴν ψυχὴν σκοτι-
 ζε, πληρῶς τὴν διανοίαν τὴν καθίστα αἰχμαλωτὸν καὶ
 τοὺς γεμίξει μετ' ἀμέτρητα ἐσωτερικά καὶ ἐξωτερικὰ νο-
 σηματα **Γ** Ἐγνώριζε τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὅτι παραχω-
 ρεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους πάθος ἀντὶ τιμωρίας. Διὰ τοῦ-
 το λέγει. «Καὶ λαμβάνουσιν τὸν μισθόν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔξ-
 ζε διὰ τὴν πλάνην των, ἀπὸ τοῦ ἴδου τοῦ αὐτοῦ των»⁴⁷
 Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἀντα-
 σθησίας των, τὸ νὰ τιμωροῦνται καὶ νὰ μὴ ἀντιλαμβάνων-
 ται τὸ νόσημα καὶ νὰ μὴ γνωρίζουν ὅτι νοσοῦν ἐπιφέρει
 καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τιμωρίαν καὶ λέγει. «Λοιπὸν ὁ λαὸς
 μου ὠδηγήθη εἰς τὴν ἔξορον ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζον τὸν
 Κύριον. Καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν δι-
 ψιν»⁴⁸ Παρατήρησε, ὅτι ἀκόμη καὶ εἰς τὴν τιμωρίαν ὁ-
 πάχει πολλὴ νουθεσία καὶ ὅτι δὲν ἐπιφέρεται διὰ μίαν ἢ
 θαυράτη πονηρίαν **Δ** διότι δὲν ἐφέρει ἀμέσως τὴν αἰχμα-
 λώσιν, ἀλλὰ προηγουμένως ἐπροξέμνησε πείναν καὶ ἀ-
 νομιάν, μετὰ τοῦ σκοποῦ ἀφοῦ παραμεινόντων εἰς τὴν πα-
 τέρειαν νὰ θελωσὶν καὶ νὰ μὴ προσελκύσονται μετὰ τὴν
 ἀπορρέουσαν νόσον των τοὶ στρατὸν τῶν θαυράτων. Ἐ-
 πειδὴ ὅμως δὲν ὑπεχώρησαν καὶ δὲν ἀπεκόμισαν κάποιαν
 ὠφέλειαν ἀπ' αὐτὸ ἐπιφέρει τελικὰ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐ-
 σχάτην τιμωρίαν Ἄλλὰ ὅμως ἐνόησαν ἐκείνων μεγαλο-
 ποιεῖ καὶ ἐξοικονομεῖ μετ' ἀλόγους τὴν ὀργὴν τῆς πείνας καὶ
 λέγει. «Ὁ ἄδης ἐπλάτυνε τὴν ψυχὴν του»⁴⁹ Δὲν χρησιμο-
 ποιεῖ αὐτὴν τὴν ἐκφράσιν, ἐπειδὴ ἔχει ψυχὴν ὁ ἄδης ἀλ-
 λά ἀπροσώποτο εἰς τὴν ἀπειλήν, ἐπειδὴ θελεῖ νὰ κάμῃ ἐμ-

⁴⁶ Ἰω. 5, 13.
⁴⁷ Ρωμ. 1, 9.
⁴⁸ Ἰω. 5, 13.
⁴⁹ Ἰω. 5, 14.

φοτικώτερον τὸν λόγον καὶ νὰ ἐναποθέσῃ ἰσχυρὸν φό-
 θον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀσθεστῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιμέ-
 νει καὶ λέγει «Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα του ὥστε νὰ μὴ πώ-
 σῃ νὰ καταδροχθῇ»⁵⁰ **Ε** Ὁμιλεῖ ὡσάν νὰ διηγήται διὰ
 κάποιον θηρίον καὶ ὡσάν νὰ ἐλπίσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν εἰ-
 κὼνα τῶν πραγμάτων. Καὶ τὸ χειρότερον θεσπίζων εἰς τὴν
 εἰκόνα εἶναι ὅτι οὐκ ἔχοντες ἴσως τὸ στόμα του ὁ ἄδης,
 ἀλλὰ καὶ τὸ διατηρεῖ συνέχεια ἀνοικτὸν καὶ δὲν χορτα-
 νει μετ' αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι ρυττῶνται εἰς αὐτό.

«Καὶ θὰ κατέλθουν εἰς αὐτὸν οἱ ἐνδοξοί, οἱ μεγάλοι,
 οἱ πλοῦσοι καὶ αἱ «πανούκλαι» τῆς πόλεως ταύτης»⁵¹
Α Μετὰ ταῦτα, διὰ νὰ γνωρίσῃς ὅτι δὲν ἦτο ἡ πείνα
 φυσικὸν ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ τὴν γῆν ἡ ὁποία ἀπεστάλη
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπόφασις ἡ ὁποία μετεφέρθη ἀπὸ τὸν
 αὐρανόν, εἶπεν ὅτι θὰ κατέλθουν ἐκεῖ οὗτοι δηλαδὴ ἐκεῖ-
 νοὶ ποὺ κατέχουν τιμητικὰς θέσεις καὶ πᾶς ἐξουσίας, ἐ-
 κείνοι ποὺ σκορπίζουν παντοῦ τὴν σύγχυσιν καὶ κωλύουσιν
 ἄνω κάτω τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἰουδαίων. Δικαίαν τοὺς
 ἀποκαλεῖ μολυσματικὰς νόσους, διότι δὲν διατηροῦν μό-
 νον εἰς τὸν αὐτὸν τὴν κακίαν, ἀλλὰ μεταδίδουν καὶ
 εἰς ἄλλους τὴν νόσον. Διότι τοιαυτὴ εἶναι ἡ φύσις τῆς
 μολυσματικῆς νόσου εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ ἀπὸ ἑνὸς σώματος
 θῆμα πρὸς θῆμα προχωρεῖ νὰ ἐνοικήσῃ εἰς τὸ ὑπόλοιπον
 πλῆθος «Καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀπόλαμβάνει εἰς αὐτὴν
 ὑπερβολικὴν χαράν»⁵² **Β** Ἐκεῖνος ποὺ δίδνε εἰς ὃν πο-
 λυδάπανον, ἐκεῖνος ποὺ διασκαδάζει μετὰ τοὺς χοροὺς ἐ-
 κείνος ποὺ νομίζει ὅτι θὰ ἔχῃ πάντοτε ἀμετάβλητον τὰ
 ἀγαθὰ, καὶ αὐτὸς θὰ πέσῃ μέσα εἰς τὸν ἄδην καὶ θὰ
 συλληφθῇ.

«Καὶ θὰ ταπεινωθῇ ὁ κοινὸς ἀνθρώπος καὶ ὁ ἐπίση-
 μος ἀνὴρ θὰ ἐξευτελισθῇ. Οἱ ὑπερήφανοι ὀφθαλμοὶ θὰ
 πεπτενωθῶν. Καὶ θὰ δοξασθῇ μόνον ὁ Κύριος ὁ Παντο-
 κράτωρ ἐν κρίματι»⁵³ Παρατήρησε πάλιν τὴν πρόνοιαν
 τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν φερε, τὴν παναλεθρίαν καὶ δὲν ἀρ-
 πάζει, ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῶν ἔλκον τὸν λαόν διὰ νὰ τὸν ὀ-
 δηγήσῃ εἰς ἐξορσιν, ἀλλὰ ἀφήνει μερικὸς ὥστε νὰ θελ-
 τωσὶν αὐτό· μετὰ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐξορίστων. Τοῦτο θε-

⁵⁰ Ἰω. 5, 14.
⁵¹ Ἰω. 5, 13.
⁵² Τὸ χεῖρον δὲν σφίγγει, ὡς ἐξορσὶν κατὰ τὴν μετὰ
 τὴν ὀργὴν.
⁵³ Ἰω. 5, 16.

Θα ως υπαινίσσεται, όταν λέγῃ ὅτι «θα ταπεινωθῶν» δηλαδή ἐκεῖνο, που θὰ παρρησιάζει, ἐκεῖνο που θὰ ἀφιεθῶν ὁπισθῶν. «Καὶ θὰ ὤψωθῃ ὁ Κύριος ὁ Παντοκράτωρ ἐν κρίματι καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς θὰ δοξασθῇ ἐν τῇ δόξῃ καὶ κρισὶ τῆς αὐτῆς». ⁵⁴ Ὁ ἀναφέρει δυο ἀγαθὰ, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι θὰ ἀπολλογούν ἀπὸ τὴν φλεγμονήν καὶ θὰ γίνουν καλύτεροι, καὶ ὁ Θεὸς θὰ θαυμασθῇ ἀπὸ ἄλλους. Διότι αὐτὸ σημαίνει τὰ ῥήματα «θα ὤψωθῃ καὶ θὰ δοξασθῇ» θὰ ὤψωθῃ καὶ θὰ δοξασθῇ μετὰ τὸν κολλασμὸν αὐτῶν μετὰ τὴν τιμωρίαν. Τὴ σημαίνει ὅμως τὸ «ἐν κρίματι» μετὰ τὴν ἐκδίκησιν.

«Καὶ οἱ ἀρχαῖοι τοῦ Ιουδαίου θὰ θαυμάσουν εἰς τὰς ξένας χώρας ὡς ταῦτα καὶ τὰ ἔρημα ἐδάφη τῶν ἐξοριστῶν θὰ θαυμάζονται ἀπὸ τὰ πρόβατα» ⁵⁵ Ἐδῶ υπαινίσσεται τὸ ἀλιγάρθμον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ὑπελαβήσαν καὶ τὴν ἀκραν ἐρημίαν τῆς χώρας. Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι σφύρουσιν τὰς ἀμαρτίας τῶν ὡς σχολίων μακρὸν καὶ τὰς ἀνομιὰς τῶν ὡς τὸν μαντὰ τοῦ ζυγοῦ τῆς διαμάχης. Ὁ ἀλλοιμονὸν εἰς ἐκεῖνους ὁ ὅποιο λέγουν ἑμπνευστικὰ. Ἀς ἔλθωιν συντομὰ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ὁ Κύριος ἀπελεῖ νὰ κἀν, ὅ ἀνὰ ἰδίαν. Καὶ ἔξω πραγματοποιήσῃ ἡ ἀπελεῖ καὶ τὴν τιμωρίαν δὲ καὶ τὴν γνωρίσμεν. ⁵⁶ Ἐνδὲ οἱ προφῆται ἐξέτοξευον συνεχῶς ἀπειλὰς καὶ προέλεγον τὰ πραγματικὰ γεγονότα τοῦ μέλλοντος, οἱ ψευδοπροφῆται ἀμολύντες πρὸς τέρψιν των ἀκροατῶν καὶ χαλαρώνοντες τὴν ἐντολὴν τοῦ λαοῦ, ἵσχυρίζοντο ὅτι οἱ μὲν λόγους τῶν προφητῶν εἶναι ψευδεῖς ὁ δὲ ἰδικὸς των ἀληθεύς. Πολλοὶ θεοὶ ὡς ἐπειδὴ ἐξηπάτησαν ἀπὸ αὐτοὺς, δὲν εἶχον ἐμπιστοσύνην ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὰ τὰ λόγια τῶν προφητῶν. Ἐκτός αὐτοῦ, ἀμφέβαλλον οὕτω διὰ τὰς προφητείας, ὅτι δὲ αὐταὶ δὲν ἐξεφωλύντο καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθησαν ταυτοχρόνως. Δὲν ἦν αὐτὰ τῆς προφητείας εἶναι τὸ νὰ προλέγῃ πρὶν ἀπὸ τὸν χρόνον τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶν. Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἀνεφέρουν μὲν οἱ προφῆται συνεχῶς τὰς πεινὰς τὰς μόλις σωματικὰς νόσους καὶ τοὺς πολέμους, ὅμως δὲν ἐδείκνυν αὐτὰ εἰς τὴν πραγματικότητα ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ ἀπὸ ἐκεῖνους, ποὺ εἶχον ἐξασφαλισθῇ ἀπὸ τοὺς ψευδο-

⁵⁴ 14: 3, 16
⁵⁵ 14: 5, 17
⁵⁶ 14: 5, 18, 19

προφῆταις, ὅτι δὲ ἐλαττωθῶν ὡς ἀφάρμυξ διὰ τὴν ἀπιστίαν των αὐτῶν τὴν χρονολογίαν ἔλεγον. Ἀς πραγματοποιηθῶν ἐκεῖνα τὰ ὅποια λέγονται. Ἀν λέγετε τὴν ἀληθεῖαν, ὡς ἔλθωιν αὐτὰ τὰ γεγονότα. Δεῖτε εἰς ἡμᾶς εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ μετὰ ἔργα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ λοιπόν μετεβαλὼν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ εἰς ἀφάρμυξ ἀπιστίας ⁵⁷ καὶ οὕτω προσέθετον εἰς τὰς ἀμαρτίας των καὶ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὸ ὅτι ἐγίνοντο ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας ὀκνηρότεροι, εὐλόγησαν τοὺς θρηνητοὺς καὶ προφῆτας καὶ λέγει, ὅτι, ὡς σχολίων μακρόν, ἔτσι σφύρουσιν ἐναντίον σας τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ αὐξάνετε τὴν πονηρίαν σας. Ἐπειδὴ θεοὶ δὲν πιστεύετε εἰς τοὺς ἀναφερομένους λόγους, ἀπαμείνεται μόνον νὰ λάθετε σὲς πείραν τῶν γεγονότων. Ὡστε οὐδεὶς εἰσθε ἐκεῖνοι οἱ ὅποιο σφύρουσιν ἐναντίον σας τὰ κακά, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ λεγόμενα. Διὰ τοῦτο λέγει, «Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι σφύρουσιν τὰς ἀμαρτίας των» δηλαδή τὴν ἀνταμοιβὴν διὰ τὰ ἀμαρτήματα των. Ὡς μακρόν σχολίων σφύρουσιν ἀπὸ μακρόν λέγει τὴν ἀρισμένην διὰ τὰ ἀμαρτήματα σας τῶν ὡς ⁵⁸ καὶ ὡς τὸν μαντὰ τοῦ ζυγοῦ τῆς διαμάχης, ἡ ὅποια εὐρίσκεται εἰς τὸν ζυγόν. Μετὰ αὐτὸ θέλει νὰ τὸν σφύρουσιν καὶ τὴν φροντίδα μετὰ τὴν ὅποιαν τὰς σφύρουσιν. Ὅπως θὰ ἔσφιξε καὶ κατὰ μετὰ ἀρκετὰ τεταμένον, μαντὰ, ἔτσι καὶ οὐδεὶς μετὰ τὴν ἀπιστίαν σας προσελκύετε ἐναντίον σας τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἀναφέρει, καὶ τὸν λόγον δὲ τὸν ὅποιον προσελκύει τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Σφύρουσιν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι λέγουσιν ἑμπνευστικὰ. Ἀς ἔλθωιν συντομὰ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἀπελεῖ νὰ κἀν ὁ Κύριος, διὰ νὰ ταῖς ἰδῶμεν. Τοῦτο ψέγει καὶ ἄλλος προφῆτης καὶ λέγει, «Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου. Καὶ τί θὰ εἶναι διὰ σὺς ἡμέραν αὐτῆς, καὶ οὕτω εἶναι σκότος καὶ ὄχι φῶς καὶ σκότος θαυρῶν χωρὶς ἀντιφθέγγεσθαι» ⁵⁹ «Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν τὸ φῶς ὡς σκότος καὶ τὸ σκότος ὡς φῶς. Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν τὸ γλυκὺ ὡς πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν ὡς γλυκὺ» ⁶⁰ Πάλιν ἀμείβει δὲ τὰ ἰδία ζητήματα. Ἐπεὶ δὲ συμ-

⁵⁷ 14: 5, 18
⁵⁸ 14: 5, 20

περιεφέροντο προαβλήτ καί εἰς τοὺς προφήτας καὶ τοὺς ἀνθρώπων ἀπατεῶνας ἀπέδεικτον ὅμως τιμὰς εἰς τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ ἀντεστρέφον τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, τοὺς ταλανίζον διὰ τὴν δεφθαρμένην ἠθικὰ κρίσιν των. «Ἄλλοι μὲν» λέγει, «εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι λέγουσι τὸ κακὸν καλόν», δηλαδὴ τὴν ψευδοπροφητείαν, «καὶ τὸ καλὸν κακόν» δηλαδὴ τὴν προφητείαν «Ἄλλοι μὲν» εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν τὸ φῶς ὡς σκότος καὶ τὸ σκότος ὡς φῶς. Ἄλλοι μὲν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν τὸ γλυκὺ ὡς πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν ὡς γλυκὺ. Διότι, ὅτι καὶ εἶνα ὁκλήροι τὰ λόγια τῶν προφητῶν, τιποτέ δὲν εἶναι γλυκύτερον ἀπὸ τοὺς προφήτας. Δι' αὐτοῦ μὲ τὴν ἀπειλήν τῶν λόγων ἀποτρέπου τὴν πείραν τῶν γεγονότων. Ἄν καὶ εἶναι εὐχάριστοι οἱ λόγοι τῶν ψευδοπροφητῶν, τιποτέ ὅμως δὲν εἶναι πικρότερον ἀπὸ αὐτοὺς, ἀφοῦ μὲ τὴν ἡδύτητα τῶν λόγων ἐπιφέρουν τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀπειλῆς.

Παρατήρησε τὴν σοφίαν τοῦ προφήτου, μὲ ποίον τρόπον ἀντέστρεψε τὴν γνώμην των. Ἐπειδὴ εἰς μέν τοὺς προφήτας δὲν εἶδον προσοχὴν διότι δῆθεν ὠμολοῦσαν πικρότατα εἰς δὲ τοὺς ψευδοπροφήτας εἶδον προσοχὴν διότι δῆθεν ἦσαν φολοφρονεστάτοι καὶ εἶχον πολλὴν γλυκύτητα, εἶπεν ὅτι τὸ ἀντίθετον συμβαίνει, ὅτι ὅτι πιστεύουν. Ἀφθόνον εἶναι τὸ μὲλ τῶν προφητῶν καὶ μεγάλη ἡ πικρία τῶν ψευδοπροφητῶν. Κατ' αὐτὴν τὴν ἀνάλογον πρέπει νὰ μεταχέ μισθώμεν καὶ τὸν λόγον περὶ τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκοτός. Διότι, οἱ μὲν ψευδοπροφῆται ὡδηγοῦσαν πρὸς τὴν πλάνην, οἱ δὲ προφῆται «ἐπαινον ἀπὸ τῶ χέρι» καὶ ὡδηγοῦσαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ οἱ μὲν πρῶτον, ἀφοῦ ἔδωσαν τὰς χεῖρας ἐς μὲν καὶ μόνον ἡκτα τοὺς παρέδωσαν εἰς τὸ σκότος τῆς ἀχμαλωσίας, οἱ δὲ δεῦτεροι, ἔτραπτον τὰ πάντα διὰ νὰ τοὺς ὡδηγήσουν εἰς τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχον ἀντίθετον καὶ ἀνὰρμιστον γνώμην δι' αὐτοὺς, πολὺ ὀρθὰ τοὺς διορθώνει καὶ λέγει «Ἄλλοι μὲν» εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν τὸ φῶς ὡς σκότος καὶ τὸ σκότος ὡς φῶς. «Οὐαὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ἰδικὴν των μόνον γνώμην εἶναι σινετοὶ εἰς τὰς πράξεις καὶ ἐνώπιον μόνον τῶν ὀφθαλμῶν των σοφοὶ εἰς τὰς σκέψεις»⁶⁰ Ἄ Δὲν εἶναι μὲν κρὸν ἐ-

λαττωμα καὶ τοῦτο, τὸ νὰ θεωρῇ δηλαδὴ κανεὶς τὸν ἐσπὸν τοῦ σοφόν καὶ νὰ ἐπιτρέπῃ τὰ πάντα εἰς τοὺς λογισμοὺς τοῦ Διότι, ἀπὸ τοῦτο τὸ ἐλαττωμα πηγάζει ἐκεῖνο (ἐννοῶ θεοβιάς τὸ νὰ λέγῃ κανεὶς τὸ κακὸν καλόν καὶ τὸ καλὸν κακόν κ.τ.λ.). Τοῦτο ἐπὶ κρίνων καὶ ὁ Παῦλος εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις φιλοσόφους ἔλεγεν, ὅτι «ἐνφλοσυρίζονται ὅτι εἶναι σοφοί, ἔγινον μωροὶ καὶ ἀνόητοι»⁶¹ Καὶ ὁ παροιμώδης λόγος ἐπίσης λέγει «Εἶδον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος μόνος τοῦ πιστεύει, ὅτι εἶναι σοφός» ὁ ἄφρων ὅμως ἔχει, περισσότερας ἐλπίδας διορθώσεως ἀπὸ αὐτόν»⁶² Τοῦτο ἔφηγε καὶ ὁ Παῦλος πάλιν καὶ λέγει, «Μὴ σχηματίζετε διὰ τὸν ἑαυτὸν σας τὸ φρόνημα, ὅτι εἰσθε σινετοί»⁶³ Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος λέγει, «Εἰς κανεὶς νομίζει, ὅτι εἶναι σοφός μετὰς σας μὲ τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τοῦτου. Ὡς γίνῃ μωρός, διὰ νὰ γίνῃ πραγματικὰ σοφός»⁶⁴ Ἄς μὴ ἔχη κανεὶς ἐμπιστοσύνην οὔτε εἰς τὴν σοφίαν του, λέγει, οὔτε εἰς τοὺς συλλογισμοὺς του, ἀλλ', ἀφοῦ τοὺς ἀποκαίμωσι, ὡς παραβίβῃ τὴν ψυχὴν του εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὑπῆρχον ὀρσισμένοι τοιοῦτοι οἱ ὅποιοι ἀπ' ἑνὸς μὲν περιφρονοῦσαν τοὺς προφήτας διότι δῆθεν ἦσαν πωμένες καὶ αἰγυθοσκόαι, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἠθέλουν νὰ γίνου σοφοὶ ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν τους, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐγὼ νωτο εἰς αὐτοὺς ἀφωρμὴ παραφροσύνης καὶ περιφρονήσεως τῶν λόγων τῶν προφητῶν εὐλόγησά τοὺς θρηνηλοῦν καὶ λέγει «Οὐαὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ἰδικὴν των μόνον γνώμην εἶναι σινετοὶ εἰς τὰς πράξεις καὶ ἐνώπιον μόνον τῶν ὀφθαλμῶν των σοφοὶ εἰς τὰς σκέψεις» Ἄλλοι μὲν εἰς τοὺς ἀρχοντάς σας, οἱ ὅποιοι πωσαν τὸν οἶνον κατὰ κόρον, καὶ τοὺς ἐξουσιαστας σας, οἱ ὅποιοι κατασκευάζουν πρὸς πόσον τὰ μεθύσει καὶ πόσα»⁶⁵ Ὁ Μὴ ἀπορήσης, διότι ἐπικολοῦσθαι πάλιν τὰ ἑδὲ λόγια, ὅν καὶ πρὸ ὀλίγου ἀνέφερε τόσα πολλὰ ἐννοῦν τῆς μεθης. Ἐπειδὴ ἦτο φοβερά ἡ πλὴγὴ καὶ δυσκολοθεράπευτος διὰ τοῦτο ἔπρεπε συνέχεια νὰ τὴν καθαρῶς εἶναι τρεμερὸν καὶ δυσκολοθεράπευτον νοσημα, ἐ-

60 Ρωμ 1, 23

61 1αρ 28, 12

62 Ρωμ, 12, 16.

63 Α 1 Κορ 8, 18

64 Ηρ 5, 28

περὶ εἰς τοὺς πολλοὺς δὲν θεωρεῖται ὅτι εἶναι ἀνάρτη-
μα. ἀν καὶ εἶναι ἀπὸ ὅλων τῶν ἀμαρτημάτων τὸ φοβερώτε-
ρον καὶ νεντα, πηγὴ ἀναριθμητῶν ὁσημάτων. Δ' αὐτοῦ
τοῦ λέγει· «Ἀλλοιμονοὶ εἰς τοὺς ἀρχοντας σου, οἱ ὅποιοι
πινοῦν τὸν οἶνον κατὰ κόπον καὶ τοὺς ἐξουσιαστας σου,
οἱ ὅποιοι κατασκευάζουσιν πρὸς τούτοις τὰ μεθυσιτικά πο-
τά». Διπλὸς εἶναι ὁ κρημνός, τοῦ τυραννικῶν πάθος τῆς
μέθης καὶ ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἐξουσίας. Εἰς ὅλους μὲν τοὺς
ἀνθρώπους εἶναι ἀναγκαῖα ἡ λογικὴ ἰδιαιτέρα βουλή εἰς
ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κατέχουσιν ἀξιώματα καὶ ἐξουσίας
ὥστε νὰ ἢ κατακρημνισθῶν βίως τὰ ὀρηκτικά καὶ ἀ-
τακτα ὕδατα παροισχυρόμενοι ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ αἵμα-
τος. «Ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐξ αἰτίας
τῶν δόρων κηρύττουν τὸν ἐνοχὸν ὡς ἀθώον καὶ ἀφαι-
ροῦν τὸ δίκαιον». Δ' τοῦ δικαίου ἀνθρώπου. «Πάλιν φέρε-
ται, ὁ πλὸν τὸ ἔγκλημα τὸ νὰ ἀφήνῃ κατεῖς ἐλευθερὸν
τὸν ἐπεύθυνον καὶ νὰ καταδράζῃ τὸν ἀνεύθυνον. Καὶ
τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου ἀμαρτημάτων ῥίζα εἶναι ἡ δου-
ροδοκία. Διὰ τοῦτο θὰ καὶ οἱ ἀνωτέρω ὅπως κατε-
ταί ἡ καλομακρὰ ἀπὸ ἀνημμένον ἀνθρώπου καὶ καταναλ-
σκέται ἀπὸ λαμπράς πυράς». Παρουσιάζει τὴν ταχὺ-
τητα καὶ τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὅποιαν θὰ ἐπέλθῃ ἡ τιμω-
ρις, δηλῶν μὲ τὴν εἰκόνα τῆς πλείων καταστροφῆς τῶν.
Δ' ὅτι ὅλα αὐτὰ μὰς τὰ ἐδήλωσαν ἡ φωνή, οἱ ἀν-
θρώποι, ἡ καλὴ καὶ τὰ ὑπόλοιπα. «Ἡ ρίζα τῆς θανά-
τῃς εἰς τὸν ἄερα ὡς κοινοίτες». Τα σταθερὰ καὶ τὰ μὴ
νίκαι θὰ χάθουν, τὰ λαμπρὰ θὰ ἀσκορπισθῶν καὶ τὰ
φαιδρὰ θὰ ἐξαφανισθῶν. «Θα πάθουν αὐτὰ διότι δὲν
ἠγάπησαν τὸν νόμον τοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, ἀλλ' ἐ-
ξημέθησαν τὸν Κύριον καὶ μετέβαλον τὸ λόγον εἰς ὀπι-
λήν». Λόγιον ὀνομάζει τὸν νόμον. «Καὶ ἐθελῶς πολε-
ῖ Κύριος Παντοκράτωρ ἐναντίον τοῦ λαοῦ τοῦ καὶ ἔστρε-
ψε κατ' αὐτῶν τὴν χεῖρά τοῦ καὶ τοῦ ἐκτύπησεν». Ὁ ἄ-
λλος τὰ ὀρηκτὰ ἐταρτάθησαν καὶ τὰ πτωχὰ τῶν πλουτῶν
ἐσάτησαν καὶ, εἰς αὐτὸν ὡς κοπρὴ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ο-
λας τὰς πτωχίας αὐτὰς δὲν ἐλοπάσει. Ἡ ῥοπή τελεθ-

68. 11. 23
69. 11. 24
70. 11. 25
71. 11. 26

αὐτὰ ἀπὸ μὴ ἡ χεῖρ τοῦ εἶναι ὑψωμένη. «Ἐδὼ ὅπου
νισσεταί, φοβερόν πάλαι, ὁ ὅπως οὕτε τὰ σώματα
δὲν θὰ ἐπὶ τρέμῃ νὰ παραδοθῶν πρὸς ταυτὴν, ὅχι διὰ νὰ
τιμωρηθῶν οἱ νεκροί, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκόψωται οἱ ζῶν-
τανο μὲ ἀφορμὴν τὰς ξέναις συμφορὰς κατὰ ἀπὸ τῆς
ἰδικῆς τῆς κακίας. Παρατήρησε μὲ ποῖον τρόπον ἐκείναι
φοβερώτερον, τὸν λόγον. Διότι, δὲν εἶπει, ὅτι, δὲν ἐτάφη-
ται, ἀλλὰ ὅτι οἱ νεκροὶ ἦσαν ριγμένοι εἰς τὸ ἐδάφος
χειρότερα ἀπὸ τὴν κοπρίαν, τὸ ὅποιοι εἰς τοὺς ζωνταν-
οὺς φαίνεται, ὅτι εἶναι ἀπὸ ὅλων φρικτότερον καὶ φοβε-
ρώτερον καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν θάνατον.

Β' Καὶ τὸ χειρότερον θεδαιώσῃτο. διὰ, ὅτι καὶ συνέ-
θησαν αὐτὰ, λέγει δὲν ἐγέναν τὸ δίκαιον ἀλλὰ παρέ-
μεινον εἰς τοὺς ἴδιον τρόπον ζωῆς. Ἐπεὶ δὲ λοιποὶ δὲν ἐ-
θέλωσιν ἡσυχάζειν καὶ ἐκτοξεύει, πάλιν ἐναντίον τῶν τῶν
φοβερωτάτην ἐκείνην πληγὴν, τὴν ἐπιδρομὴν τῶν θαρ-
σάρων. Δ' αὐτοῦ προσθέτει καὶ λέγει. «Διὰ τοῦτο λοι-
πὸν ὁ Θεὸς θὰ τιμωρῇ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη, τὰ ὅποια εὐ-
δοκοῦν μακρὰν». Διὰ νὰ μὴ τοὺς ριπῇ τὸ μῆκος τῆς
ὁδοῦ εἰς τὴν ὀκνηρίαν, λέγει, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον
εἶναι εὐκόλοισιν εἰς τοὺς Θεοὺς νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐναντίον
τῶν ὁπῶς ἐκείνους ποὺ ὑψώνει τὸ συμπρωμνημένον ση-
μεῖον καὶ προσκαλεῖ πρὸς παράταξιν τοὺς παρῆκε καὶ
σμένους καὶ ἐτοιμοὺς τὸ ὅποιοι θεθαυρῶς συμβαίνει καὶ
εἰς τοὺς ἐκπαθευμένους ἱπποὺς ποὺ συγχρόνως ὑψωνεταί εἰς
τὰς ὑποδρόμους. Διότι καὶ συγχρόνως ὑψωνεταί τὸ συν-
θημα τῆς ἐκκλήσεως καὶ ἐκεῖνα ἀμέσως ἀναστήθου ἀπὸ
τῆς θαυμάσιας καὶ τρέχουσιν. Δύο λοιπὸν πράγματα ὅπα-
νισσασα ἐδῶ ὁ προφήτης, ὅτι καὶ εὐκόλοισιν εἶναι νὰ ἐλ-
θοῦν αὐτὰ, ἀφ' οὗ τοὺς προσκαλεῖ ὁ Θεός, καὶ ὅτι θὰ ἦ-
χοντο πρὸ πολλοῦ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ὅτι μακροθυμῶν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ ταῦτα μὲ τὴν ἐπαγγελίαν ἀποδοκιμῆς μετὰ
λυτῆρας τὴν εὐκόλιον τῆς ἀφίσεως τῶν θανάτων λε-
γόντων «καὶ θὰ σφριζῇ εἰς τοὺς λαοὺς οἱ ἠπιοὶ ἐβρυσ-
ται εἰς τὸ ἄκρον τῆς γῆς διὰ νὰ προσελθῶν». Ἡ ἀ-
πορήσις θεθαυρῶν, ἐπεὶ δὲ ἀν καὶ δυνάμει, περὶ τοῦ Θεοῦ
χρησιμοποιεῖται τόσοι χρηροδοκῶντες λέξεις. Δ' ὅτι αὐ-

72. 11. 27
73. 11. 28
74. 11. 29

τάσσει τὸν λόγον ἀνάλογα πρὸς τὴν μωρίαν τῶν ἀκροα-
τῶν, ἐπιθυμῶν νὰ δεῖξῃ μὲ ὅλα αὐτὰ ἕνα πρᾶγμα, ὅτι
καὶ εὐκολα εἶναι τοῦτο εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὅτι ὁπωσδήποτε
θὰ ἔλθουν. Διὰ τοῦτο προσέθετο καὶ εἶπε **Π** «Καὶ νὰ
ἔρχονται ἐκεῖνοι ταχύτατα. Ἐρχονται μὲ τόσῃ ὀρμῇ
ὥστε οὔτε θὰ πῆ γάσουν οὔτε θὰ κουρασθοῦν, οὔτε θὰ
νυστάξουν»⁷² Ταῦτα ἔχουν λεχθῇ μὲ κάποια ὑπερβο-
λήν. Διότι πῶς ἦτο δυνατόν μῖτε νὰ πεινοῦν μῖτε νὰ κοι-
μῶνται, ἀφοῦ ἦσαν ἄνθρωποι καὶ ἔλαβον τὴν κοινὴν ψυ-
σικὴν κληρονομίαν. Ἀλλὰ δεικνύει μὲ ὅλα αὐτὰ τὴν τα-
χύτητα τῆς ἐκπαρτείας, τὴν εὐκολίαν τὴν ταχύτητα, ὅ-
πως εἶπον προηγουμένως. «Ὅπως θὰ λύσουν τὰς ζώνας
τῶν ἀπὸ τοῦ σφοῦ τῶν οὔτε θὰ κοποῦν οἱ ἱμᾶνες τῶν
ὑποδημάτων των. Αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν αἱ αἰχμαὶ τῶν θε-
λῶν εἶναι, δεῖται τὰ τόξα των τεταμέναι, ἔτοιμοι οἱ πό-
δες τῶν ἵππων των στερεοί, ἱσχυροὶ ὡς οἱ θρόνοι, οἱ τρο-
χοὶ τῶν πολεμικῶν ἀρμάτων ἐπέρχονται ὡς ἡ καταγίγξ,
Ὀρμῶν εἰς τὴν μάχην ὡς οἱ λέοντες καὶ ἐμφανίζονται
ὡς σκύμνοι λεόντων κατὰ τὴν δύναμιν. **Ε** Ὁ ἐχθρὸς οὐ-
τός ὡς θηρίον θὰ σπλάσῃ τὴν λείαν του καὶ θὰ βρυχη-
θῇ ἐπάνω εἰς αὐτήν καὶ θὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ κροσ-
φίγητόν του καὶ οὐδεὶς θὰ δυνηθῇ νὰ τὴν ἀποσπᾷ ἀπὸ
τοῦ σπᾶμας. Καὶ θὰ κρουγῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν δι' αὐτοὺς ἱσχυρά, ὅπως ἡ θάλασσα πολὺ ταράσσε-
ται ἀπὸ τὰ κύματα. Καὶ θὰ στρέφουν τὰ δαίμματα των
ἀνω πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ κάτω πρὸς τὴν γῆν πρὸς ἀνα-
ζητήσιν θρηθείας. Καὶ ἴδου σκότος φανερόν, σκότος ἀδιε-
ξόδου εἰς τὴν ἀμνηστίαν των»⁷³ Μὲ ὅλα αὐτὰ ἐξώγκω-
σε τὸν λόγον καὶ ἠρέψε τὸν φόβον μὲ τὸ νὰ διηγητῇ
ὅλῳ κατ' ὀλίγον διὰ τὸ καθένα, ⁷⁴ **Α** διὰ τὴν ἀποφα-
σιν διὰ τὴν δύναμιν, διὰ τὰ βῆλα, διὰ τοὺς ἵππους, διὰ
τὰ ἄρματα, ὥστε μὲ τὸ πλῆθος τῶν λόγων νὰ αὐξήσῃ
τὴν ἀγωνίαν καὶ μὲ τὴν σαφύνειαν τῶν εἰκόνων νὰ φέ-
ρῃ τὰ γεγονότα κοντά των. Διὰ τοῦτο καὶ συγκρίνε. τοὺς
ἐχθροὺς μὲ λέοντας. Καὶ δὲν διέκοφεν εἰς αὐτὸ τὸ ση-
μεῖον τὸ παραδειγμα, ἀλλὰ ἀπομιμνεῖται τὴν φωνὴν καὶ
τὴν ὀρμὴν τοῦ θηρίου καὶ ἐπιμένει εἰς τὴν μεταφορὰν καὶ
ποικίλλει ἀρκέτα τὸν λόγον. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ φερεῖ τὸν λό-
γον εἰς τὴν θάλασσαν λέγων ὅτι θὰ εἶναι, τὸσον μεγά-

⁷² Ἰω. 5. 96. 97
⁷³ Ἰω. 5. 97. 98

λος ὁ θάρσος, τὸσον μεγάλη ἡ ταραχή, ὅση θὰ αὐτε-
θαιεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ὅποια μαίνεται καὶ ὕψανει
ἀπειλητικὰ κύματα.

Καὶ μετέρχεται τὰ πάντα, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν φό-
βον. **Β** ὥστε νὰ μὴ χρειασθῇ νὰ δοκιμάσῃ αὐτὰ εἰς τὴν
πραγματικότητα. Καὶ τὸ χειρότερον θεοβιάς εἶναι, ὅτι
δὲν θὰ σπῆσιν κανεὶς πρὸς βοήθειαν των λέγει οὔτε
ἀπὸ τῆς γῆς, οὔτε ἀπὸ τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ ἀπογυμνω-
μένοι καὶ ἀπὸ τὴν οὐράνιον συμμοχλίαν καὶ ἀπὸ τὴν γῆ-
νιν βοήθειαν θὰ παραδοθῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν.
Σκότος ἐδῶ ἐννοεῖ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον παρήγγετα δι' αὐ-
τοὺς ἀπὸ τῆς συμφορᾶς ὅχι διότι ἐξηφανίσθησαν οἱ ἀ-
κτίνες τοῦ ἡλίου ἀλλὰ διότι ἐξ αἰτίας τῆς ψυχικῆς δια-
θέσεώς των οἱ ἀσθενεῖς θάβουν ἡμέρα μεσημέρ + ἀντι-
φωτὸς σκότος. Ἰοῦτο θεοβιάς συμβαίνει συνήθως εἰς ἐ-
κείνους, οἱ ὅποιοι ὑποφέρουν καὶ στενοχωροῦνται. Καὶ
διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι τὸ σκότος δὲν ἦτο δημιουργημα τοῦ
ἀέρος ἀλλὰ τῆς διαθέσεώς των προσέθετε «σκότος φο-
νερόν εἰς τὴν ἀμνηστίαν των».

© «Κατά τό έτος τοῦ θανάτου τοῦ
θασ. λέως 1710»¹.

Διὰ ποῖον λόγον, λοιπόν, τὰς μὲν ἄλλας χρόι κἄς περι-
ρριδούς χαρακτηρίζει, ὁ προφήτης ἀπὸ περιστάσεως τῆς
ζωῆς τῶν ἐκείνων, ἐνθὺ τῆν παρούσῃν περίοδον τὴν χα-
ρακτηρίζει. Ἀπὸ τῶν θανάτων τοῦ βασιλεῦς, Πραγματικῶς,
ἐντέλει, κατὰ τὰς ἡμέρας ποὺ ἐξῆλ' Ὁσίος, οὐτε κατὰ
τὴν διάρκεια τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ὁσίος, ἀλλ' εἶπει, κατὰ
τὸ ἔτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Πι θελεῖ λοιπὸν να δείξῃ με-
αὐτῷ. Ὁ Δὲν τοῦ κάνει ὁσποῖον, οὐτε πυξίδα, ἀλλὰ κατὰ
τὸ ἀπόρριπτον ὑπαίκοσεται ἐν προκειμένῳ. Ποῖον εἶναι.

[illegible][illegible]

1) Στ'χοι 1-4. Τό δραμα.

1) Στοιχοι 1 - 4. Το δόραμα.

2) Στ(χ) 5 7 Ο όγκος των προχρ. ενδ.

1. *Ησ 6. 1 Παύλ. Στοι τοῦ (Γ' α. τῆς Σ' δ.)

μου εἰς τὴν Ὀψέαν, εἰς τὸν θάλασσαν ἐπὶ τὴν ὀρτὴν τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς τὰς παραβάτας αἰρέσεις καὶ τὴν ἐκείνην ἐξαγωγήν.

θίμας αὐτοῦ, Ὁ Ὁξίας, λοιπόν, αὐτός, κατεχόμενος ἀπὸ
μνήμης διὰ τὰς ἐπιπύλας τοῦ καὶ ὑπερφανομένου ἡμεῶς διὰ
τὴν εὐφημίαν τοῦ, ἔδωκεν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοὺς μετ' αὐτῶν
ἀξίαν ἀξίαν ὅτι τὸ ἔξῃεν· Καὶ ἐπεὶ διὰ τοῦ θεοῦ λευγὴ
ἐνομήσαν ὅτι εἶπε τοὺς δικαίωμα να ἐκτέλει καὶ το ἱερῶν
καὶ ἔργων καὶ δὲ, αὐτὸ εἰσελάσκει εἰς τὸν ναοὺ ἐλαττω
εἰς τὰ ἄγια τὰ ἀνὰ ἄνω, καὶ ἐν ὧ ἀρεῶν τὸν ἡμιόδε
καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε τὴν εἰσόδον αὐτῇ, αὐτὸς ἐπέμενε
εἰς τὴν ποσάν τοῦ καὶ ἐν ὅτε ὄψεαι, χάρις να προσέχῃ
καθόλου τοὺς λόγους τοῦ ἀρεῶς· Ἐνκα τῆς ἀνελκο
θε ας τοῦ αὐτῆς ο ἑατος τοῦ ἔδωκεν λητρίαν εἰς το μέτω
πο· Ἐπεὶ διὰ πηλὰν, ἡθελῶς να ἀποκρίνῃ μεγαλῦτερα
τιμῇ καὶ δικαιοδοσίαν ἀπὸ αὐτῆν πο εἶχεν, ἔχρασε καὶ
το ἀξίωμα πο κατ' ἔχεν ἐν Πραγματικῇ ὅχ ἡμῶν δε
ὑπέκρινε τὴν ἱερῶν καὶ ὅκα ὁδοσόν, ἀλλ' ἐπεὶ διὰ κατ
στη ἀκαθάρτος, ἔξεδιδάχθη ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὅτι ἄρῳον καὶ
καὶ ἔχῃ κρωμῶν εἰς κάποια ἀπόμακρον σπιτ., μὴ ὀυφε
ρῶν τὴν ἐνδοκτῆν

Μα και ο λαός άπηλάτισσε μαζί με τον βασιλέα την όργην αυτήν τοΰ Κυρίου διότι περιέφραγε τους νόμους τοΰ Θεού και, δεν έπιστάτευε το άδίκωμα της ερωσύνης, ήταν αυτό καθι έκριτο. Κατά ποιοι τρόποι, λοιπον, ύπστην και ο λαός την όργην. Με τόν άναστατή ή προφητική φράσις. Διότι, έπειδή είχε όργισθή έναντίον των ο Θεός, δεν τούς έδωσε καμμίαν προφητείαν ή α κοινήν χρησίμη. ²⁴ Αλλά ας έτεθείεν εν αυτήν την τιμωρίαν αινώνιδως, άλλ' όριση την διάρκεια α αυτής ίσην με την διάρκειαν της ζωής τοΰ βασιλέως. Πραγματι και, συγχρόνως με τόν θάνατον ένε τον, έπαιουσε κα ο Θεός την όργην τα καί ήνολε πάλιν τας θύρας της προφητείας. Αυτό το γεγονός σποδιον, λοιπόν, α Προφήτη. ²⁵

Αὐτὸ τοῦ μεγανὸς ὀπνοειδῶν, λοιπόν ὁ Προφήτης, μὲς ὑπενθυμισε τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως, μετὰ τὸ νὰ εἶπεν «Κατὰ τὸ ἔτος τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλέως Ὁ

2. Прієднано до складу 26. 16 кв. м. Вислано 15. Зв'язок з державою.

1. Τα εἶνα τὴν ἀν' ἑνὸς ἀποκρίσεων τὸ ἱερατικὸν καὶ τὸ λαϊκόν, τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ τὸ ἀρχαῖον, μὴν πολεμὸν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀνθρωποῦ, διὰ τὴν προσφύγου τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὁμοιοῦς ἑαυτῶν καὶ τοῦ ἐκείνου.

4. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΤΑΙ ΟΠΩΣ ΕΝΑ ΜΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΚΑΙ ΕΝΟΜΟΝΟΜΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΚΑΙ ΕΝΟΜΟΝΟΜΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΚΑΙ ΕΝΟΜΟΝΟΜΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.

μία των ἀκροστών καὶ ἀπὸ τὰ δυνάμει νὰ κατανοη-
θοῦν ἀνυμνῶν τὸν νοῦν αὐτῶν εἰς τὰς ὕψιμας ἐννο-
ας. Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν, ἐπεὶ δὴ ἐπιθυμῇ ὁ Δαυὶδ νὰ δε-
ξῇ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀσφάλειαν πού προσφέ-
ρει αὐτῇ χρησιμοποιοῦν τὰς ἱδρας λέξεις, ἐμὴν ὡς ἐξῆς
«Θα μὲ σκεπάζῃς μὲ τὰ προστατευτικά πτερὰ σου»⁹⁰ Ε-
δῶ, ὅμως, μὲ τὰς πτέρυγας αὐτὰς δὲν ἐννοεῖ μόνον τὸ
μετέωρον καὶ τὴν ἐλαφρότητα αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ κατ' ἀλ-
λο φρικιαστικόν. Β' Ἀποδεικνύει, δηλαδὴ, ὅτι ἂν καὶ ἡ θ-
ραύς αὐτῇ ἦτο μία συγκάθεσις τοῦ Θεοῦ, ὅπως πραγ-
ματικῶς ἦτο, ἐν ταῖς οὐτε αἱ οὐράνια δυνάμεις ἡμπο-
ροῦσαν νὰ ἀντισταθῶν τὴν ἀποκάλυψιν αὐτῇ τῆς θείας
λαμπρότητας. Δ' ὅτι τὸ γεγονός ὅτι ἐκάλυπται τοὺς πό-
δας καὶ τὰ γόνατά των ἀποδεικνύει ὅτι πού τὰ εἶχε κυ-
ριεύσει ἡ κατὰ πληξιν, πού ἐτρέμαν τὴν λαμπρότητα, πού
δὲν ἡμποροῦσαν νὰ ἀπομεινῶν τὴν ἀκτανόβολον, ἡ ὅποια
ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν θρόνον ἐκεῖνοι. Δ' αὐτὸ μὲ τὴν προβο-
λὴν τῶν πτερύγων ἐσκέπαζαν τὰ προσώπα των, ἵνα μὲ
κάποιο προστατευτικὸν τείχος καὶ αὐτὰ πού συνηθῶς
παθαίνομεν ἡμεῖς, ἢ ὅταν αἱ κέρατοι αὐλακῶνται τὸν
οὐρανὸν ἢ ὅταν φαινῶνται αἱ ἀστραφαὶ δηλαδὴ πύπτο-
μεν πρὸς τὴν γῆν, αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπαθῶν καὶ αἱ δι' ἡμέρας
αὐταί. Γ' Ἐάν λαοί, τὰ Σεραφίμ, αἱ μεγάλα καὶ αἱ
ἐλοθαύμαστοι ἐκεῖνοι, δυνάμεις δὲ ἡμποροῦσαν νὰ ἀντι-
κρασῶν χωρὶς φόβου τὸν καθήμενον Θεόν, καὶ μάλ' ὅταν
καθήμενον εἰς τὸν θρόνον του ἄλλ' ἐκάλυπταν καὶ τὸ
πρόσωπόν του καὶ τὰ πόδια των, ποῖος λόγος θα ἡμπο-
ροῦν νὰ περιγράψῃ τὴν μαγίαν ἐκεῖνων οἱ ὅποιοι θέλουν
νὰ ἴδω, μὲ τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν καθαρά καὶ περιεργάζονται
τὴν ἀμύλητον ἐκεῖνην θεῖαν οὐσίαν.

«Διὰ τῶν ἄλλων δύο ἵπταντο, καὶ ἔκραζον δυνατὰς
Τι σημεῖα, ὅμως, τὸ «ἐπέτασαν»⁹¹ καὶ τὸ θέλει νὰ δηλώ-
σῃ μὲ τὴν λέξιν αὐτήν, «Ὅτι ὁ ἀρκῶς εὖρ σκονταί γύρω
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀπομακρύνονται καθόλου ἀπὸ αὐ-
τοῦ, ἀλλὰ ἔχουν ὡς ἔργον ἀποκλειστικὸν νὰ φάλλωσι συ-
νεχῶς εἰς τὸν Θεόν. Δ' καὶ νὰ δοξολογοῦν αὐτὸν παντο-
τε νὰ Πραγματὶ καὶ δὲν εἶπεν ἐκείνοισι ἀλλὰ «ἐκέκρα-
γον», δηλαδὴ, διαρκῶς κἀνοῖν τὸ ἔργον αὐτό.

«Ὅ ἐνα, ἔλεγεν, πρὸς τὸ ἄλλο Ἄγιος, Ἄγιος.

90. Παιμ. 18, 8.

91. ἱε. 2: 203 / 21 ενος.

Ἄγιος». Αἱ λέξεις αὐταὶ φανερώνουν τὴν ἀρμονικὴν των
συμφωνίαν καὶ τὴν δοξολογίαν πού ἐγένετο μὲ μεγάλην
ἁμονίαν. Ὁ ὕμνος αὐτὸς δὲν εἶναι μόνον μία δοξολογία
ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ προφητείαν διὰ τὰ ἀγαθὰ πού θα δο-
θοῦν εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ ἀκόμη εἶναι ἐκφραза ἀκρι-
βοῦς τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν. Διὰ τοῖαν αἰτίαν, λοιπόν,
δεῖ εἶπαι μίαν φοράν τὴν λέξιν «Ἄγιος» καὶ ἔπειτα νὰ
παύσων αὐτὴ δύο φορές, καὶ μετὰ νὰ σταματήσουν ἀλ-
λά προσέθεσαν τὴν λέξιν καὶ διὰ τρίτην φοράν, δὲν εἶ-
ναι ἀλοφρόνων ὅτι ἔκαναν αὐτό, ἐπεὶ δὴ μὲ τὸν ὕμνον
αὐτοῖν ἐδοξολογοῦν τὴν Τριαδικὴν Θεότητα, Ε' Δι' αὐτοῖς,
ἀκριβῶς, ὁ μετ' Ἰωάννης λέγει, ὅτι αὐτὸ ἐλάχθη διὰ τὸν
Υἱόν, ὁ δὲ Λογὸς περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐνῶ ὁ
προφήτης διὰ τὸν Πατέρα. Καὶ ἡ συνέχεια τοῦ ὕμνου μᾶς
ἀποδεικνύει τὴν διὰ τὴν ἔννοιαν διὰ τὴν μετὰ τὴν δοξολογίαν
προσέθεσαν «Ἡ γὰρ ὀλοκληρὸς εἶναι γὰμὰτ ἀπὸ τὴν δό-
ξαν αὐτοῦ». Συνεπῶς, ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ γνωρισμὸν
μίας προφητείας καθαρῶς ἐκεῖνο συμβαίνει καὶ ἐδῶ,
δηλαδὴ, προσαναγγέλλουν τὴν μελλούσῃν γινῶσιν, ὅτι
τῆς ὁποίας ἡ οἰκουμένη ἐγένετο ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ
Δ' ὅτι παλαιότερα θεότατα, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐλέγαντο αὐ-
τὰ ὅχι μόνον τὸ ἱερότατον τμήμα τῆς οἰκουμένης⁹² Ἀ
μὰ καὶ αὐτὴ ἡ χώρα τῶν Ἰουδαίων ἦτο γεματὴ ἀσέβειαν
καὶ κακίας πνεύματος δὲν ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Καὶ μάρτυς
αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ὁ ἴδιος ὁ προφήτης Ἰσαά-
ας, ὅταν λέγει· «Ἐξ αἰτίας σας τὸ δυνάμι ἐμοῦ, τοῦ Θεοῦ
σας, θαλασφημῶμαι μετὰ τῶν ἐθνῶν»⁹³.

Πότε, λοιπόν, ἐγένετο ἡ γῆ ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ,
Ἀσφαλῶς, ὅταν ὁ ὕμνος αὐτὸς καθέβη εἰς τὴν γῆν καὶ
αἱ ἐπὶ τῆς γῆς ζῶντες ἄνθρωποι ἀπέτελεσαν ἕνα χορὸν
μὲ τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, ἔβαλλον τὴν ἱεράν μελω-
δίαν καὶ ἀνέπεμπον κοινὴν δοξολογίαν Ἐάν ὅμως ὁ
Ἰουδαῖος ἀσέβῃ καὶ ἀπιστῇ πρὸς αὐτὰς αἱ μᾶς ἀποδε-
ξῇ πότε ἄλλοτε ὀλοκληρὸς ἡ γῆ ἐγενετο ἀπὸ τὴν δόξαν
τοῦ Θεοῦ ἡ ὁποία προήλθεν ἀπὸ τὴν γινῶσιν αὐτοῦ. Β'
Ἀλλὰ δὲν θὰ ἡ παρερση νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ὅστω καὶ ἐν
φάρεται μὲ ἀνασχητικὰν χιλίας φορές.

«Καὶ ἐσηκώθη τὸ ὑπὲρ τὴν θύραν γε σοι ἀπὸ

92. ἱε. 62, 5.

93. Συμφωνία μὲ τὸ ἱεραμ. 2: 21 ενος πρὸς τὴν δὲ δ. 203 ενος καὶ 204 ενος.

τὴν δυνατὴν φωνήν των»⁸³ Εἶπες πόσον ἐδολονόη-
σας εἶναι ἡ προφητεία καὶ πῶς τὰ γεγονότα δια-
δέχονται τὸ ἕνα τὸ ἄλλο κατὰ ἐπὶ πρῶτον φιλοκ-
"Υστερα, δηλαδή, ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴν αὐτὴν ἔμνην καὶ
τὴν ἡρώσικον τῆς γῆς ἀπὸ τὴν θεῶν τὸ θεοῦ, ἐπῆσαν
πλέον νὰ λαοῦν οἱ νόμοι τῶν Ἰουδαίων, πρῶτον τὸ ὁ-
ποῖον ἐδήλωσαν διὰ τῆς ἐπαύσεως τοῦ ἱεροῦ τῶν θυραν γε-
σας. Πραγματικὰ αὐτὸ εἶναι δι' ἡμᾶς τῆς ἐρημώσεως καὶ
τῆς ἀναστρέψεως τοῦ ναοῦ ὅταν, ὅπως καταστρέφει ὁ
ναὸς καταβάται, καὶ ὅλη ἡ μέσων συνδεμένη ἐπιλα-
τρεῖ. Καὶ διὰ τὴν καταβολὴν δὲ τῆς Κανὴ Ἀδριακῆς κα-
τήχησας τὴν ἰσχυρὴν Πολυλαίαν, λέγει δι' αὐτὸ τὴν δύ-
ναμιν φωνῆν πρὸς ἐπισημάνειν τὸ ὅτι τὴν θυραν γείσας
C δηλαδή ὁ αὐτὸς ἀποκαλύπτει τῆς δεξιόλογος αὐτῆς,
διὰ τῆς σκτινισθαιῶς τῆς χάριτος καὶ διὰ τῆς ἐξελίξω-
σεως τῆς θεᾶς δεξιῆς εἰς καθὲς σημείον τῆς οἰκονομῆς,
ἐθέσθον εἰς τὸ περιθῶρον τὰ σχετ. ζόμενα μὲ τὴν Πολυ-
λαίαν Ἀδριακὴν. ἡ ὅποια εἶναι σκία πρὸ τοῦ φωτός καὶ
τῆς ἀκτ. νοητοῦς τῆς Κανῆς.

«Και ὁμοίως ὁ κύριος ἐγένετο ἀπὸ καπνῶν»¹⁵· καὶ αὐτὸ νομίζω εἶναι σημεῖον τῆς καταλήψεως τοῦ ναοῦ, τῆς φω-
τὸς τοῦ ἔθεσεν εἰς αὐτόν ὁ θεοφάνης καὶ τῆς ολοκλη-
ρωτικῆς καταστροφῆς αὐτοῦ δι' ἀμνησίαν¹⁶.

«Τότε εἶπα ὦ ἀνθρωπώτος, ἐγὼ²⁵ ἔχῃκα.²⁶ Διότι
 εἶμα ἀμαρτωλὸς ἀπολαύων με ἀκάθαρτα χεῖλη καὶ κα-
 τοικῶ ἀμαρτωλῶ λαῷ που ἔχει ἐπίσης ἀκάθαρτα χεῖλη, καὶ

[illegible]

35. Ho 6, 1.

[illegible][illegible]

ὁ δὲ τοῦτο λέγει καὶ προσηγορίᾳ τῆς συναγωγῆς, ὅτι καὶ ἐν ταύτῃ
 ἡ καρπία ἐστὶν ἡμῶν ἀμφοτέρων τοῦ ἀποστόλου ἀμφοτέρων τοῦ ἁγίου· ὁπότε καὶ
 ἀκούσῃ, ὁ δὲν τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἡ θύλα τῆς χάριτος καὶ τῆς χάριτος, διότι
 ἡμεῖς ποτε καὶ ἐνέστη, ὅτι ἡμεῖς ἐν τῇ χάριτι τοῦ ἀποστόλου, ὅτι ὁ θεὸς
 καὶ ἀκούσῃ τῇ μετὰ ἀποστόλου καὶ καὶ ἐν τῇ χάριτι τοῦ ἀποστόλου, ὅτι ὁ
 θεὸς καὶ τὸν τοῦτο καὶ ἀκούσῃ τῇ μετὰ ἀποστόλου καὶ καὶ ἐν τῇ χάριτι τοῦ ἀποστόλου, ὅτι ὁ

ὁμοῦς εἶδον τὰ μάτια μου τὸν Κύριον τῶν δυνάμεων».³⁸ Κατέπληξεν ἡ ὄρασις τὸν προφήτην, τὸν ἀνεπίστατον, τὸν ἔρριψεν ἐξ μεγάλου φόβου. Ὁ τὸν παραθέτο πρὸς ἐξομολόγησιν, τὸν ἔκανε να ἀντιπαραθεῖ καὶ ἄλλα, πέρα τῆς εὐτέλει-
ας τῆς ἰδιότης τοῦ ὑπάρχοντος. Πρὸς ματικὰ αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι ὅλο αἱ ἐγκοι ἀνθρώπων! Ὅταν θηλασθῇ, τοὺς δοθῇ μεγαλυτέρα τιμὴ τὸν τοπευνῶντων περισσοτέρως τὸν ἑαυτὸν τοῦς «Ἔτσι, καὶ ὁ Ἀβραάμ, ὅταν ἀνικαίλας με τὸν Θεόν, ὠνόμενος τὸν ἑαυτὸν τὸν χῶμα καὶ σπέρ-
την».³⁹ Ἐπισπᾷ καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν ἡξιώθη να ἰδῇ τὸ θ-
ραμα ἐκείνου τοῦ χριστοῦ! ὠνόμασε τὸν ἑαυτὸν τὸ, «ἐκ
πρωίμα».⁴⁰ «Ἔτσι, λοιπὸν καὶ ὁ προφήτης Ἰσαΐας τοῦλα-
κίξε, ἐν προκε μένῃ τὸν ἑαυτὸν τὸν ἀπορροῶμενος κατὰ
πρῶτον, ὅσο τὴν ἀνθρώπων τὸν φῶν, καὶ λέγε «Ὁ
ταῦτα πῶρος ἐγώ! Ἐγάρθω, διότι εἶμι ἀνθρώπος», καὶ
ἐν συνεχείᾳ ἀποπέτασεν εἰς τὴν ψυχὴν τὸν κατὰστασι
λέγε, «καὶ ἐγὼ ἀκαθάρτα χεῖλη!» ὠνόμασεν ἀκαθάρτα
τὰ χεῖλη τοῦ, ὅπως, ἐγὼ νομίζω Ἐ σὺ γὰρ νῶν αὐτὰ πρὸς
τὰ φλυγερὰ σῶματα τῶν καθαρῶν, ἐκεῖ, καὶ δυνάμεαι
καὶ πρὸς τὴν τελείαν ἐκείνην λα τοῦργαν Μὲν, ὅτε ἔστα-
μασται, μὲχρ. τοῦ σημείου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξομολογεῖ-
ται ἐξ ὀνόματος ἀκαθάρτου τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς τοῦτε τὸ
ἀκαθάρτου! «Καὶ κατοικῶ μετὰς λαοῦ σοῦ ἐγώ, ἐπίσης
ἀκαθάρτου καὶ λα!»

Και θύσῃ ἐβδὼ καθημέρως· καὶ κελίῃ, Ἐννοεῖ τὴν ἑλ-
λειψὶν παρηγορίας ἐπὶ αὐτῷ Θεοῦ. Πραγματικῶς καὶ, οἱ
τρεις παῖδες τὸ ἵδιον ἀκρ. ὄψ. ἔλαγαν διὰ τὸν εὐρισκόντα
εἰς τὴν. καί, μιν, ἴδεν, ἢ, μποροῦμεν νὰ ἀνοίξωμεν, τὸ σῶ-
μα, αὐς. ⁴⁹ Καὶ τωρὰ ἐπεὶ, ἔτι, ἔτι, ἢ, ὥρα τῆς ὑμνήσεως καὶ
τῆς βοήθειας. ⁵⁰ Ἄ καὶ, ἐλλείπει τὰς ἐπαυρανοῦς διὰ
μηνὶς να ἐκτελεστον τὸ ἔργον αὐτοῦ, πολλὰ φυσικὰ στρέφει,
τὸν λόγον πρὸς τὴν χεῖρ, τὰ ὅποια κυρίως ἐκαλοῦντο εἰς
τὴν, ὑπηρεσίαν αὐτῇ. ⁵¹ Ὡστε τὰ ἰδικὰ τοῦ εἶς λη ὠνό-
μασε, ἀκαθάρτα ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν, ἀλλὰ τὰ εἶς
λη τὸν ἁσὸν δὲν τὰ ὀνόμασε, μὲ τὴν σημασίαν αὐτῇ, καὶ

39 H. 6. u
40 108. 18 27

30 1987 12 27
1 Prof. A. Kozlov

1. TiF_4 и KOH 15.8

12. «Το ΑΤΧΟΝ Α.Ε. μετέφερε προσωπικό γυναικείων ενδεδειγμένα, μηχανο-
τομή, ενος με αφορμή, προς θάλασσα, εσχάτη, από νωπία, με α-αξία
13. Δίνω 1.1 (πρωτότυπο του ΑΤΧΟΝ Α.Ε.)

55. 2015-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-104

τά ἐκάλεσεν ἀκάθαρτα, ἐπεὶ δὴ ὁ λαὸς ἦτο θυτισμένος εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

Ἐκαὶ ὁμοῦ εἶδον τὰ μάρτια μου τὸν βασιλέα Κυρίου». Δι' αὐτὸ στενωπὴν καὶ θρηνησά, λέγει, διότι, ἂν καὶ εἰμαι ἀνάκιος καὶ ἀμαρτωλός, ἐν τούτοις κατέστην ἄξιός τοι αὐτῆς τιμῆς, ποῦ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἀξίας μου καὶ ἐξυψώσαι τὴν ὑπόστασίν μου. Ὅταν ὁμοῦ λέγῃ «Εἶδον», νὰ μὴ σκέπτεσαι τὴν ἀκριβῆ ὁρασίν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὴν θεσιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτὸς ἠδυνάτο.

Καὶ πρόσεξε πόσον μεγάλο εἶναι τὸ κέρδος τῆς ἐξομολογήσεως. Ἡ Κατηγόρησις τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ καὶ ἀμέσως ἐκκαθαρίσθη.⁴⁰ Πραγματικῶς εἶπεν εἶπε τὰς παραπτώματά μου, λέγει, «Τότε ἀπεστάλη πρὸς ἐμὲ ἐν τῶν Σεραφείμ», λέγει, «τὸ ὅποσον εἶχε» ἀνθρώπου ἀνάγκη, ποῦ ἔλαβε μετὰ τὴν λαβίδα ἀπὸ τοῦ θυσιαστήριου.⁴¹ Τὸν ἀνθρώπου αὐτὸν ἡγγίσει εἰς τὰ χεῖλη μου⁴² καὶ εἶπεν⁴³ δού, ἡγγίσει τοῦτο τὰ χεῖλη σου καὶ ἀφήρεσε τὰς ἀνομιὰς σου καὶ ἐκαθάρισε τὰς ἀμαρτίας σου.⁴⁴ Μερικοὶ ὁποστηρίζουν ὅτι, τὰ λεγόμενα ἐδῶ ἀποτελοῦν σύμβολα τῶν μελλόντων κῶν μυστηρίων, δηλαδή, τὸ θυσιαστήριον, τὸ πῦρ καὶ ὑπάρχει ἐπάνω εἰς αὐτὸ, ἡ δύναμις, ποῦ ὅση ρετεῖται, ἡ προσφορά εἰς τὸ στόμα, ἡ καθαρσις τῶν ἀμαρτιῶν (εἶναι σύμβολα τῆς θεσ. Εὐχαριστίας).⁴⁵ Ἐγὼ, ὁμοῦ, μένω ἀκόμη εἰς τὸ περιστατικὸν τῆς ὁδηγήσεως τοῦ ὁράματος τοῦ προφήτου καὶ οὐκ ἐξελίξω διότι συνέβη αὐτῷ.

Ὁ Πρόκειται νὰ ἀποσταλῇ πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν διὰ νὰ τοῦ ἀνακαινώσῃ μερικὰ πράγματα φοβερά καὶ ἀνυπόφορα Ἀποστέλλονται λοιπὸν τὰ Σεραφεῖμ διὰ νὰ τοῦ ἐμπνεύσου, θεοὶ φόβου καὶ παρηλασίαν. Καὶ ὁ αὐτὸς

40. Διὰ τὴν ἐξομολογήσεως ἐπέφερε τὴν ἑαυτοῦ καὶ ἡσυχίαν τὸν προφήτη.

41. Ἀπὸ τοῦ ὁράματος θυσιαστήριον ἐπὶ ὅπου συμβαλεῖν ἔστι τὸ θεοτελεσθῆναι τοῦ καὶ τοῦ Σεραφείμ.

42. Ὅπως αὐτὸς λέγει ἀκάθαρτα, ὅπου, ὁ ἴδιος ἀκαθάρτος καὶ ἀκαθάρτος ὅτι θεὸς ἐκκαθαρίσας διὰ τὸ προσφύγειν ἔργον. Ἡ περιχρῆσις καὶ ἡσυχία, ὅτι ὅπως ἐκκαθαρίσας, εἰ, τὸν ἐκκαθαρίσας αὐτὸν διὰ τοῦ καθάρσματος τὴν ἑαυτοῦ καὶ, ὅπου, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἱερὸν καὶ ἱερὸν.

43. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις. Ὅσον ἀπορῆ εἰς τὴν καθάρσιν ἐννοεῖται τὸν πρὸς τὸν ἱερὸν καὶ ἱερὸν. Ἀρ. 81. 82. 83. 84. 85.

44. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

μὴ προβάλλῃ ὡς δικαιολογῶν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ προφητικοῦ ἔργου, ὅπως ἔκανεν ὁ Μωϋσῆς, ὅταν εἶπεν ὅτι ἔγωγε ἀδύνατον φωνῆν⁴⁶ καὶ ὁ ἱερεμίας, ὅτι εἶναι πολὺ νέος.⁴⁷ λέγων ὅτι, ἔχει ἀκάθαρτα χεῖλη, ἔρχονται τὰ Σεραφεῖμ καὶ τοῦ καθάρσιν τὰ ἀμαρτήματά του, διὰ τῆς ἰδικῆς τῶν δυνάμεως, (διότι, αὐτὸς εἶναι δικαιόδοσις τοῦ Πατρὸς, τοῦ Ὑιοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος), ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς προσφοράς τοῦ ἀνθρώπου. Πραγματικῶς δὲν εἶπεν ὁ ἄγγελος, νὰ ἐνὼσῃ καθάρσιν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας σου, ἀλλ' εἶπεν «Ἴδου, αὐτὸ θὰ ἀφαιρῇ τὰς ἀνομιὰς σου. Διὰ καὶ θὰ καθάρσιν τὰς ἀμαρτίας σου», ἐπεὶ αὐτὴ εἶναι ἡ διαταγὴ αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀποσταλῆν.

Διὰ ποῖον λόγον, ὁμοῦ, ὁ ἄγγελος εἶπεν τὸν ἄνθρωπον καὶ μετὰ τὴν λαβίδα, ἂν ἐπρόκειτο, θέσθαι, νὰ καὶ ἡ ἀσώματος δύναμις ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τότε διὰ τὴν αὐτὰ, Μά, ἐνεκα τῆς μεγάλης συγκρατηθείσεως, Καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς παύειν, τὸν ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ θυσιαστήριον τοῦ καὶ.⁴⁸ ἐπὶ αὐτὸν εἰς τὸ ὅποσον προσεφέροντο αἱ θυσίαι καὶ ἐγίνοντο αἱ καθαρμοὶ τῶν ἀμαρτημάτων. Μήπως, πάλιν, ἀπορῆς διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ στόμα τοῦ προφήτου, Ἀσφαλῶς, ἐπεὶ δὴ δὲν ἦτο ἀλυσθῆναι πρὸς τὸ φανόμενον. Ἐξ ὅλου, δὲν ὁ Θεὸς πραγματοποιεῖ κατὰ νὰ μὴ τὸ πολυεξέταξι, ὅτε νὰ τὸ περιεργάζεσθαι ἀφοῦ ἡ ἀναμμένη καὶ ὀλίγη φωτὶς, ὅταν ἡλθεῖ εἰς ἐπαφὴν μετὰ ἀνθρώπων σώματα, δὲν ἔδεξε τὴν καταστροφικὴν τῆς ἰδιότητος. Ἐάν, λοιπόν, ἐκεῖ, ποῦ ὑπῆρχον κληματαὶ καὶ πῖσσα ὡς καὶ οἱ καὶ ὅλη ἡ φλόγα ἐλησιμώθη τὴν ἀποστολήν τῆς, διὰ τὴν παρασκευάσεως, ἐάν τῶρα εἰς εἶνα τὸν παρόντον γεγονός τὸν ἐκαθάρσιν, χωρὶς καθόλου νὰ τὸν καύσῃ τὸ πῦρ.

Ἐκατὸν ἡκούσαν τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου ἡ ὅποια ἡ πρώτη.⁴⁹ Ποῖον νὰ ἀποστελῶν διὰ νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν λαόν.

46. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

47. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

48. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

49. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

50. Ἡ. 6. 6. 7. Ἡς τὰ λεγόμενα ἐδῶ περὶ ἄνθρωπον, ἐνέθου περὶ καὶ περὶ καὶ ὁμογενῶν τὸν ἄνθρωπον ὅτι τὴν θεοῦ εὐχρῆσις.

ὁν μοι τοῦτοι.»⁵⁶ Βλέπετε πόσο ἐπέτρεχε τὸ δράμα, πόσο κατάρθεωσεν ὁ φόρος. ⁵⁷ Ὁ Ἀβελιανός, καὶ εἰς τὴν περιπτῶσιν τοῦ Μωυσέως κατὰ ἀνάλογον ἐγενεῖται. Διότι, καθὼς ὅτι δὲν ἐνεφανίσθησαν τότε τὰ Σεραφεῖμ, οὕτως ὁ Θεὸς νὰ καθεῖται εἰς τὸν θρόνον του. Ἄλλ' ὅμως ἐναι ἄλλο παρὰ τὸν Θεὸν θεῶμα εἰδείθη τότε εἰς τὸν προφήτην καὶ μάλιστα θεῶμα αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ὥστε καὶ νῦν δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ παρατηρήσῃ. Πραγματικὰ, «ἡ θάλασσα ἐφλέγετο» λέγει· «ἀλλὰ δὲν ἐκείνη».⁵⁸ Καὶ ὅμως, ὅσοι ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὴν θερμὴν παρωθήσιν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ὁ μέγας Μωυσῆς ἀρνείται, παρὰ τὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ τῇ ἀνταρτίᾳ τοῦ δικαιολογίας διὰ νὰ μὴ ἀναλαβῇ τὸ ἔργον καὶ λέγει· «Ἐγὼ ἀδυνατῶ φωνῇ καὶ εἰμαι θροναυγισσας» καὶ δι' αὐτὸ ἐνὰ ἐπὶ ἐπὶ ἄλλων τὸν ὅποιον θὰ ἀποστεύω.»⁵⁹ Καὶ ὁ ἑρμηνεύς προβάλλει τὴν δικαιολογίαν τὴν νεανίαν του ἡλικίας.⁶⁰ Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ, μετὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ χρονισθῆναι ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας γυρῶ ἀπὸ τὸν ποταμόν, ἀρνουμένης καὶ ὁ σῶζων ν' ἀναλάβῃ τὴν προφητικὴν τοῦ ἀποστόλου. ⁶¹ Ὁ Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ παρέθεσε τὴν παραβολὴν ἐκείνην, λέγων· «Ὡς ἔχω τοποθετήσῃ φρούρον εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας»⁶² καὶ ὅτι «θὰ ζητήσω τὴν ζωὴν των ἀπὸ σεν»⁶³ Ἐπίσης ὁ Ἰωνῆς ὅχι ὁ μόνον παρητήθη ἀπὸ τὸ προφητικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἐδραπέτε· πρὸς τὸν λαόν, ὁ Ἰωνῆς εἶναι πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἀπὸ αὐτῶν τὸν μέγαν Μωυσῆν. Καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἰάτε ὅτι ὁ Μωυσῆς, ὅν καὶ διετάσσεται ἡγεῖται ἐνῶ ὁ Ἰωνῆς ἔσπευσεν χωρὶς νὰ διαταχθῇ κατ' εὐθείαν, Πραγματικὰ δὲν τοῦ εἶπεν ὁ Θεὸς πῆγαν· Ἀλλὰ, ἐνῶ ὁ Θεὸς ἐλεγεν «ποῖον νὰ ἀποστεύω»,⁶⁴ εὐθέως ἤρπασε τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἐντολὴν τοῦ ἀπηνυθνετο πρὸς αὐτὸν Μερικὸν λαόν, ὑποστηρίζουν, δι' ἐπειδὴ ἡμάρτησε μετὰ τὸ νὰ μὴ ἐλέγξῃ τὸν λαόν ὡς ὅσον, ὅταν ἐπεχερσάτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶ πρὸς τὸν λαόν, ⁶⁵ καὶ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δικαιολογηθῇ διὰ τὴν ἀμαρτίαν του αὐτὴν δι' αὐτὸ δεικνύει

56. Ἡσ. 6, 8.
57. Ἡσ. 3, 2.
58. Ἡσ. 4, 10 καὶ 13.
59. Ἡσ. 1, 6.
60. Ἡσ. 3, 1.
61. Ἡσ. 1, 18.
62. Ἡσ. 1, 9.

τὴν προθυμίαν εἰς τὴν συνέχεον καὶ ὁσάκουε, ὁμολογῶν, ὥστε νὰ ἐξευμενίσῃ τὸν Θεόν. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἔλεγεν ὅτι· ἔχει ἀκάθαρτα χεῖρα, ἐπειδὴ δὲν εἶχε το θάρρος νὰ ὁμολῇ. Μὰ, δὲν θὰ παραδεχθῶ τοὺς λέγοντας αὐτὰ, διότι πρὸ ἀξιοπιστίας ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι ὁ Παύλος, ὁ ὁποῖος ὀνομάζε· τὸν Ἰσάϊαν θαρραλέον καὶ λέγει· «Ὁ Ἰσάϊας δὲ ἐν μέσῳ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαμβάνει τὴν τὸλμην καὶ λέγει ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ»⁶⁶ Δι' αὐτὸ, θεόσεως δὲν ἀπέθανεν ἀπὸ φυσικὸν θάνατον, ἀλλ', ὅπως λέγεται, ὅπως μαρτυρῇ τὴν μαρτυρίαν,⁶⁷ ⁶⁸ ὅπως εἰπὴ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ὑπέφεραν τὸν ἐλεγχόν του.

Ἐκτός αὐτῶν, πούθενά δὲν ἀναφέρει· ἡ Ἁγία Γραφή δὲν παρενρίσκειτο, ὅταν ἐγίνοντο τὰ σχετιζόμενα μετὰ τὸν Ὄζον περιστατικὰ καὶ ὅτι, μολονότι ἦτο παρὼν ἐσώπαι, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἐπινοοῦν ἀπ' ἐαυτῶν καὶ αὐθαίρετα, ὅσοι ὑποστηρίζουν τὰς ἀπάντες αὐτάς. Ἡ ἡμποροῦμεν λοιπόν, νὰ εἰπώμεν· Μὰ ὅτι δὲν εὐρίσκοντο ὑπὸ τὰς ἰδίας συνθήκας ὁ Ἰσάϊας καὶ ὁ Μωυσῆς, Πραγματικὰ, ὁ Μωυσῆς ἀπεστέλλετο εἰς ξένην καὶ θάρβαρον χώραν καὶ πρὸς θαλασσὴν μαινόμενον καὶ λυσσῶντα διὰ νὰ ἀσκήσῃ τὸ προφητικὸν του ἔργον. Ἐνῶ ὁ Ἰσάϊας θὰ ἀπηνυθνετο πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς του οἱ οἱ αἰσίου, πολλὰς εἶχον ἀκούσει προφητικὰ κήρυγμα καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶχον διαπαιδαγωγηθῇ μετὰ τὸν νομὸν τοῦ Θεοῦ. Συνεπῶς, δὲν ἐχρεώζετο ἡ ἰδίᾳ γεννητικῇ θὰ νὰ ὑπακούσῃ κανεὶς εἰς κάθε μὲν ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς περιπτώσεως.

Ἐ Ἄλλοι, ὅμως, ὑποστηρίζουν ὅτι καὶ κάποια ἄλλη αἰτία τοῦ ἐπροκάλεσε τὴν προθυμίαν αὐτὴν. Ἐπειδὴ δηλαδὴ, ἐξωμολογήθη καὶ διὰ τὸν ἑαυτοῦ του καὶ διὰ τὸν λαόν καὶ εἶδε τὰ Σεραφεῖμ νὰ ἀποστέλλονται καὶ νὰ καθορίζουν τὰ χεῖρα του. ἤλ' ὅσον ὅτι τὸ ἴδιον θὰ γίγῃ καὶ εἰς τὸν λαόν καὶ ὅτι αὐτὸ θὰ μεταθῇ νὰ ἀναγγεῖται εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας, δι' αὐτὸ καὶ μετὰ προθυμίαν ἤρπασε τὴν εὐκαιρίαν πρὸς τὸν Θεόν. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ἦσαν φιλόθεοι οἱ ἄγιοι.⁶⁹ Ἀ κατ' ὅμοιον τρόπον ἦσαν καὶ πρὸς ἐκπαιδαγωγικοὺς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἡλπίσει ὅτι θὰ ἐξαγγεῖται κάποια ἀπολλογὴ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας δι' αὐτὸ ἐσπευσεν ἀ-

69. Ρωμ. 10, 20.

68. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην, ἀλλ' ὅσον· ἐπὶ τὸ 700 π. Χ.

μέσως και λέγει, «Ίδού, Ἐγὼ εἰμαι πρόθυμος. Ἀποστεί-
λόν με»⁶⁴. Ἐξ ὧλου καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἦτο πολυμῆρῃ ἐνώ-
πιον τῶν κινδύνων. Καὶ τὴν γενναϊότητά του αὐτὴν ἀπο-
δεικνύει ἀλόκληρον τὸ θεῶν του.

Ὅταν, λοιπόν, ἐδῶσε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἀνολὰ-
θῃ αὐτὸς τὸ ἔργον τοῦ προφήτου, καὶ δὲν ἤμποροῦσε
πλέον νὰ ἀρνήθῃ, τότε ἀκούει καὶ τὰ λυπηρὰ πραγμα-
τα. Διότι καὶ ὁ Θεὸς τὸν μετεχειρίσθη κατὰ τρόπον σο-
φόν. Πραγματικὰ δὲν τοῦ εἶπε, ἐξ ἀρχῆς πῆγαμε καὶ
κῆρυξε τὰ εἴης. Ἀλλὰ κατὰ πρόπτον ἀφῆσε μετεωρον
τὴν ἐντολήν καὶ ἀκαθάρτιστοι τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς.
Ἐξ ἁφού ὑπήκουσεν ὁμως, μὲ εὐκολίαν, τοῦ λέγει καὶ
τὰ δεινὰ τοῦ θά εἴδουν τοὺς Ἰουδαίους. Ποῖα εἶναι αὐ-
τὰ «Πῆγα με», λέγει, «ἐν εἰρήῃ εἰς τὸν λαόν αὐτόν. Κατ'
ἐπιανάλημιν θὰ ἀκούσατε λόγον Θεοῦ ἀλλὰ τίποτε δὲν
θὰ ἐννοήσετε. Γενονότι ἀναστῇ ῥῆμα θὰ ἴδετε, ἀλλὰ τί-
ποτε δὲν θὰ προσέξετε»⁶⁵. Αὐτὸ ἐγένε, διότι ἐπαρώθη, ἐ-
σκληρύνθη⁶⁶ ἡ καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
καὶ ἐταί ἐφάνησαν θαρεὰ τὰ λόγια αὐτὰ εἰς τὴν ἀκοήν
του. Ἐκλεῖσαν τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς τῶν, διὰ τὸ
μὴ ἴδουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν τὰ πρᾶγματα νὰ μὴ
ἀκούσουν τὰ λόγια μοι διὰ τῶν ὠτῶν τῶν καὶ ἐννοή-
σου»⁶⁷ ὥστε νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐγὼ νὰ θερα-
πεύσω αὐτούς»⁶⁸.

64. Ἦσ. α, β.

65. Μολονότι θὰ ἀκούει συνεχῶς τὸν ἀρραγὲς λόγον, ἐν ᾧ οὐκ
ὄν θὰ ὑποκούσῃ εἰς κινδύνον. Ἐξ οὗ προεκκτινέλλεται ἡ ἀκοιμία τοῦ ἔργου
τοῦ Ἰωάννου. Ὅς αὐτὸν δὲ ἡς μὴ κατανοήσῃ, τῆς κυριότητος καὶ τῆς
παραστάσεως, διότι καὶ ἡ ἀλλοτρίως ἀποκαταστή, ἀποκρίνεται. Πράγματι, ὅτι
λαοὶ καὶ ἰθαυτοφύλους καὶ ἐθελονταίους πρὸς λαόν.

66. Δι' ἐκείνους λόγους αὐτὸν προσηγορεύεται ἀποστολὴν ἡ ἀποστολὴ τοῦ
κρυφίου τοῦ Ἰωάννου. Τὸ περιγραφόμενον τὸν αἰῶνα αὐτοῦ (10) εἶναι ἀ-
κατάστατος, ὅτι ἐν πραγματικῇ παρατηρεῖται πολλὰς φορές ἐν ἀνθρωπι-
νῇ φύσει εὐαγγελισμένοι παρῶνται νὰ σκληρύνονται καὶ καθίστανται
πλέον ἀνυπότακτοι, ἀλλὰ δὲ φανερῶνται ἐν ἑαυτοῖς καὶ φανερῶς
παρῶνται ἐν αὐτοῖς.

67. Οἱ λόγοι αὐτοῦ τὸν προφήτην ἀπεκρίθησαν καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν
τοῦ Ἰωάννου Χριστοῦ. Βλέπε Ματθ. 8, 10 1; καὶ Μάρκ. 4, 10 12.

68. Ἦσ. 6, β 10. Διὰ τὸν οὗτο αὐτῶν αἰῶνα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
ποὶ ἐν ἀπεκρίνουν ἀπεκρίθη ὁ Θεὸς καὶ ἐν κακῇ κρίσει τῆς
θελητικῆς τῶν. Οἱ Σήμερις λαοὶ δὲν ἀνέχονται τὴν λιπρὴν διακρί-
σιν ἐν ἀνθρώπῳ ἡμεῖς περὶ οὗτο θελητικῶν τοῦ Θεοῦ. Ἦς θελητικῶν
λαοὶ, δι' ἡς θῆκε τὸ καλὸν καὶ τῆς παρακαταστάσεως, ὅς ἡς ἐπὶ τῆς
καλῆς. Αὐτοὶ ἀπεκρίνουν καλὸν καὶ καλὸν εἰς τὴν δυνάμει τοῦ Θεοῦ, ἀντα-
ποκρίνουντες καὶ ἀνταποκρίνουντες ὅτι δὲν ἔδωκαν νὰ ἡ ἀποκρίνουν καὶ ἀντα-
ποκρίνουντες τὸν Θεόν.

Οἱ λόγοι αὐτοῦ, νομίζω, δὲν χρειάζονται καθό-
λου ἐρμηνείαν, ἐφ' ὅσον ἐπρόφασαν καὶ ἠρωμήσαν αὐ-
τοὺς ἐκείνοι ποὺ με ἀκρίβειαν τοὺς ἐγνωρίζουν, Ὁ δὲ Ἰω-
άννης, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Ἰωάννης, ὁ υἱὸς τῆς θρόνης⁶⁹ ἀφ'
ἐτέρου δὲ ὁ Παῦλος, ὁ ὁποῖος λεπτομερῶς ἐγνώριζε καὶ
τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νέα. Πραγματικὰ, ὁ Παῦλος ἀπε-
θυόμενος εἰς τὴν Ρώμην πρὸς τοὺς προσελθόντας μὲν ἀρ-
χικῶς εἰς τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, ἀλλ' ἀπομακρυνθέντας
ἐν συνεχείᾳ καὶ μὴ ἀνεχόμενους νὰ ἀκούουν τοὺς λό-
γους τοῦ, ἔλεγεν «Ἰδοὺ εἶπε τὸ Πνεῦμα τοῦ ἁγίου ὅτι θὰ
ἀκούσατε με τὴν ἀκοήν σας τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀλη-
θείας, ἀλλὰ δὲν θὰ τὴν καταλάβετε»⁷⁰. Ὁ δὲ υἱὸς τῆς
θρόνης ἐπεὶ δὲ ἔβλεπον τὰ θεώματα καὶ δὲν ἐπιστεῦον
καὶ ἤκουον τὰς δογματικὰς ἀληθείας καὶ δὲν τὰς ἐπρό-
σεχον (πραγματικὰς ἀνέστησαν ὁ Χρὶστὸς τὸν Λάζαρον
καὶ ἐπεχειροῦν νὰ τὸν φανεύσουν, ἐξέβαλλε, τοὺς δαί-
μονας καὶ τὸν ἀνήμερον δαίμονα σμενον. Ὁ δὲ ἔδωκε πρὸς
τὸν ἀληθινόν Θεόν καὶ Πατέρα καὶ τὸν ἐθεώρουν πλά-
νον καὶ παρεδέχοντο τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις) μνημο-
νευε τὴν προφήτην αὐτῇν λέγων «Σωστὰ εἶπεν ὁ Ἰ-
ωάννης ὁ προφήτης, ὅτι κατ' ἐπιανάλημιν θὰ ἀκούσατε λό-
γον Θεοῦ, ἀλλὰ τίποτε δὲν θὰ ἐννοήσατε θὰ ἴδῃτε γενο-
νότα ἀναντήρητον, ἀλλὰ τίποτε δὲν θὰ προσέξετε»⁷¹.

Ἐπεὶ δὲ, ὅλγαν, εἶχον τυφλωθῇ τὰ εὐαγγελικὰ μά-
τια τῆς ψυχῆς, δὲν τοὺς ἐδῶκεν κομμίον ὠφέλειαν τὰ ἐ-
ξωτερικὰ μᾶτια. ἀφοῦ τὸ κριτήριον τῆς διανοίας τῶν εἴ-
χε διαφθαρῇ Δ' αὐτὸ ἐνδὲ ἐβλεπον, δὲν ἐννοοῦσαν, καί
ἐνδὲ ἤκουον δὲν ἀντελαμβάνοντο. Καὶ προσθετε, καὶ τὴν
αἰτίαν τῆς καταστάσεως αὐτῆς λέγων, ὅτι ἀνέστησαν
αὐτὰ ὅτι ἐπὶ τὰ αἰσθητήρια ὄργανα εἶχον ἀρραγῆται.
Θῆ, αὐτὴ ἐπειδὴ ἡ φύσις ἡ ἐκκοιτικὴ νὰ βλέπουν καὶ νὰ
ἀκούουν εἶχεν ὑποστῇ βλάβῃ, ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἡ καρδίαν τῶν
εἶχε διαφθαρῇ Ε' «Ἰούτο ἐγένε, ἐπειδὴ ἐσκληρύνθη ἐ-
παρώθη ἡ καρδίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ», λέγει. Τὴ σκληρύν-
σις, ἡ πόρρωσις τῆς διανοίας πρὸς τὸν Θεόν ἀπὸ τὰς αἰσθη-
τικὰς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐπιγεῶν πραγμάτων.
Καὶ ὁ Παῦλος, ἐξηγῶν τὴν παρόντα⁷² αὐτῇ τῆς δι-

69. Πρὸς. Μάρκ. 9 17.

70. Ἦσ. 28, 25 26.

71. Τὸ αὐτὸ δὲν ὑπάρχει παρ' Ἰωάννην.

72. Ὁ Χριστός, ὁποῖος ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον νὰ ἀνταποκρίνεται ἐν τῷ πρῶ-
τῳ τῷ Ἰωάννῳ (β. 10) ἐκ ἀρχῆς τῆς ἀποκρίσεως.

θα ῥιφθῶν ἔξω»⁹ Ἔλεγε δὲ αὐτὰ προσπαγγέλλων καὶ τὴν ἰδίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐβιβλιοθηκῶν καὶ τὴν ἀπομνημονεύσαν τὸν Ἰουδαϊσμόν· πράγμα τὸ ὁποῖον τότε ἄνθρωποι ἀπεβέβηθη διὰ τῶν γεγονότων καὶ εἶναι εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνες καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ἀλλὰ τότε ἦτο ἀκόμῃ ὄψιλον καὶ δὲν τὸ παρεδεχόμεν εὐκόλως ἵδιαι σται. Δι' αὐτοῦ, ἀκριβῶς βαλὺμα περηγιῶν τοῦ τότε συμβάντος, τὸ ὁποῖον ἐβδίδε ἐκ τῶν προτερῶν μεγάλῃ πιστῇ δι' ἐκεῖνον ποῦ θὰ αὐθιγάνει ὑπερταρ ἀπ' αὐτοῦ Ὅπως ἀκριβῶς, θεσπάζει καὶ ἡ προφητεία αὐτῇ, ἐπὶ ταῖς θεωμέναις τώρα ἐκ τῶν γεγονότων, Ὡς προσφέρει μεγάλην θεοσυνήτητα καὶ ἀειμνηστῶν εἰς τὸ βαλὺμα τὸ ὁποῖον συνέβη τότε Διότι τ. ἡμπορεῖ νὰ ὑποστηρίξη ὁ ἄριστος Μήτωρ, ὅτι δὲν ἐκαθορίσθη ὁ λεπτὸς, Ἄς ἴδῃ τὴν ἐπιταχθεῖσαν τῇς προφητείας καὶ δι' αὐτῆς ἀπὸ σπτεύς καὶ εἰς τὸ θαύμα Ἐξ ἁλλοῦ τὴν ἡμπορομένην νὰ εἴπωμαι, ὅς τότε Ἰουδαῖοι, Μήτωρ, ὅτι δὲν εἶχα ἀλλήλα ὡς προλάς. Ἄς ἐβλέπωσαν τοὺς λατρίων νὰ καθαρῶνται καὶ ἀπὸ τοῦ σὺν συνεστατοῦ εἰς αὐτόν, ἄς μὴ ἡπίευσιν διὰ τὰ μελλόντα καὶ γεγονότα, ἔχοντες μεγίστην ἐγγύησιν, ἐκεῖνον μὲν τὸ θαύμα διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς προφητείας, οἱ δὲ σὺν χρόνῳ καὶ τῇς προφητείας δὲ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ θαυμάσιου,

[illegible]

B. Mag. S. 11

[illegible]

Β. Μαλλον ειναι ε επι κεφαλή; Η, ναυακι. Α. Ερωτάω, τι, ή μήτε α, τι, δεξ της θρονονοστασίας του θάναθ ένταφισμου, καί τίν προηγουμένη πράξη, ή, Α. Η, ε έσπαρσε πορτοκαλά και τήν καπνο-ροσφάν τήν ο καί τολ έρωτάω:

6 Παρθε Γ Βαστα 17 ετ

νά μὴ ἀπιστή. λοιπὸν, κανέναις δι' ὅσα ἐπρόκειτο νὰ συμ-
 βουή ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀκασία ἐστὶ καὶ τὸν θαλιὸν κατε-
 κρημέναι καὶ τὰς θυσίας θυσιοκρίτων καὶ τὸ χεῖρ τοῦ
 θασιλέως ἐξήρουν, ⁷⁵ Ἄ διδὼν σαφὴ διότι ἐν ἐκείνῳ, καὶ
 τὰ ὅποια εἶχε συνθέσται ὑστερα ἀπὸ πολλὰ χρονία, με-
 ῖσα ἐγίνοντο πρὸ τῶν ὁμοεικῶν τῶν Πολλὰ παρόμοια
 περὶ τὰς καὶ ὁ ἡμπορὸς νὰ ἴδῃ κανέναι νὰ γινώσκαι
 καὶ εἰς τὴν Κανὴν καὶ εἰς τὴν Πολλὰν Διαστήτη. ἀφοῦ
 ὁ Θεὸς μὲ ἀφόρους τρόπους ἐξέκρινοντο τὰ ἀναφερό-
 μενα εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ γεγονότων

Τὸ ἴδιον λόγον, συνέβη καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσηα καὶ μάλιστα μετὰ μεγάλην σφαιρικὴν διότι διὰ τὴν ἐν τῇ μόνῃ βασιλείᾳ ὅλῃα συνέβαινον συγχρονῶς καὶ τὴν προφύγοντα καὶ τὸ βασίλειον. Μὰ, διὰ τὰ κακοποιήσασθαι, ἀφ' ἑστέρας αὐτῶν, ἀπὸ ἐξωτερικῶν μετὰ αὐτοῦ αὐτῶν ἴδιον τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, «ἵσταται τὰς ἡμέρας» τοῦ Ἀχάου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωσάφ. τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀζορι τοῦ βασιλεῦς τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰουδαίας, ἀνέστησαν οἱ Ρασαῖν, οἱ ἔθελον, λέγει τὸ Σωφίας Β καὶ οἱ Φανέρι οἱ υἱοὶ τοῦ Ρομελιου, βασιλεῦς τοῦ Ἰσραὴλ, κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ διὰ τὰ πολέμους ἐναντίον τῆς, ἄλλας αὐτῶν ἰδυνήσαντων αὐτοῦ ἐπὶ αὐτῇ. Καὶ ἀντηλθὼν εἰς τὸν βασίλειον αὐτοῦ τοῦ Δαυὶδ⁸ ὅτι ἡ «Σ. ρα» συνεκρίθη μετὰ τοῦ βασιλεῦς τοῦ προηλθ⁹ ἐναντίον τοῦ «... ὅσα λεγόντων ἐξὸς ἀ-

7 ἡ ἀποφύγις ὁ ἄλγεα θὰ ἐβρασμοῦσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον σάβανον τῆς ἐκκλησίας, πρὸς καὶ περισπόμενος περὶ τὰς ἀπείρασι καὶ ἀλλόττοις πράξεσιν ὅ ἀποδοῦσιν τῆς Συμφωνίας καὶ τῆς Δημοκρατίας.

8. Ἐνταῦθα κωπία ἡ βασιλική γέννησε αὐτὴν αὐτὴν τοῦ ἀσπυ, ἐκ τῆς οποῖα, προήγαγε ὁ Ἄγαθ. Ἡ μνηστὴ τοῦ ἐνόηματος, τοῦ ἀσπυ τῆς ἔλξε τον κινδύνον τοῦ διατρέψεν ἡ ἐστὶν εἰς αὐτοῦ κατὰ τὸν ἅλεον αὐτόν.

9. Τὸ κωπιασθὲν τοῦ Π ἀσπυθῆναι, ἔχει ἡ Ἄγαθ, καὶ ὅτ' αὐτὴ κωπίαται.

10. ՀՀ-ի նրա պոպուլյացիայի ընդհանուր թվով համարժեցական մասը կազմում է 7,6%:

11. Ημερομηνία: 14/06/2023
 12. Ονοματεπώνυμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
 13. Διεύθυνση: ΠΑΤΕΡΑΣΤΕΡΕΑ ΟΔΟΣ 14, ΑΓ. ΠΑΥΛΟΣ, 11527 ΑΘΗΝΑ
 14. Τηλέφωνο: 210 6741111
 15. E-mail: gkarageorgiou@bluewin.ch
 16. Αριθμός Πρωτοκόλλου: 14/06/2023
 17. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 18. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 19. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 20. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 21. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 22. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 23. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 24. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 25. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 26. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 27. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 28. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 29. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 30. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 31. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 32. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 33. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 34. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 35. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 36. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 37. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 38. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 39. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 40. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 41. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 42. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 43. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 44. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 45. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 46. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 47. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 48. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 49. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 50. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 51. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 52. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 53. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 54. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 55. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 56. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 57. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 58. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 59. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 60. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 61. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 62. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 63. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 64. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 65. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 66. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 67. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 68. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 69. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 70. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 71. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 72. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 73. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 74. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 75. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 76. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 77. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 78. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 79. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 80. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 81. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 82. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 83. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 84. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 85. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 86. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 87. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 88. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 89. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 90. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 91. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 92. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 93. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 94. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 95. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 96. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 97. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 98. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 99. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023
 100. Αριθμός Αδείας: 14/06/2023

ποτελοῦν ἱστορίας καὶ ἀφήγησιν πραγματικῶν γεγονότων. Ἀλλὰ ὅποιος ἔχει μισθὸ καὶ παρατηρεῖ μετέωρητα θὰ ἀποκομίσῃ καὶ ἀπὸ αὐτὰ μεγάλο κέρδος, ὅταν πληροφορηθῇ τὴν μεγάλην σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μεγάλην φροντίδα αὐτοῦ διὰ τοὺς Ἰουδαίους. Πραγματικά, οὔτε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀπεσώθησε τὸν πόλεμον, οὔτε, πάλιν, ἐπέτρεψε, μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ πολέμου, νὰ κεραιυθῇ ἢ πάλιν, ἀλλ' ἐπέτρεψε μὲν νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀπειλήν διὰ τῶν λόγων χάρις, ὁμῶς, νὰ λάθουν περὶ τῆς καταστροφῆς, καὶ ἐτοίμῳ ἑνὸς μὲν ἀφύπνισεν ἐκεῖνους καὶ τοὺς ἀπήλλαξε ἀπὸ τὴν ἀδιανομίαν ἢ ἀπ' ἑτέρου δὲ ἔδειξε τὴν ἰδικτὴν τοῦ δυνάμει, ὅτι, δηλαδή, ἡμπορεῖ καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ κίνδυνοι κορυφωθῶν νὰ τοὺς ἐξοφάνῃσιν ὅταν νὰ μὴ ἤρχισαν ποτε καὶ νὰ διατηρήσῃ σώους ἐκεῖνους πού ἠπεληθήσαν ἀπ' αὐτοὺς. Αὐτὸ εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδωμεν τὰν Θεὸν νὰ τὸ κῆν ἐπὶ πολλὰς περιπτώσεις. Ὅπως ἐπὶ παραδείγματι συνέβη εἰς τὴν κἀμιν τῆς Βαβυλωνίας, εἰς τὸν λαόν τῶν λεόντων καὶ εἰς ἀναρίθμητα ἄλλα περιστατικά. Διότι ἦλθον καὶ ἐν προκειμένῳ οἱ ἄγθροι, ἐπολ' ὀρκισαν τὴν πόλιν, ἵγγυσαν τὰ πείγη αὐτῆς ἐφάρθσαν τοὺς κατοίκους τῆς ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον τίποτε περισσότερον.

Καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ καὶ νῆς τὴν παρουσίαν τῶν δέκα φυλῶν,¹² ὅτι οἱ μόνον προετίμησαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ἐπανεστῆσαν ἐναντὶν τῶν ἀδελφῶν των, ἡ δὲ ἄλλα δὲ συνεμάχησαν πρὸς ἀλλοφύλους καὶ ἀλλογενεῖς καὶ αὐτοὶ, πού δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἔρχωνται καθόλου εἰς ἐπὶ κοινωνίαν μετ' αὐτοῦς, προσεκάλουν εἰς συμμαχίαν καὶ τὰς δέκα ἄλλας φυλάς¹³ καὶ τοὺς ἀπέκλειον καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπέπερῶντο νὰ κυριεύσιν. Πραγματικὰ, τὸν Ρααβὴν, ὁ ἀποστός ἡπο ἀλλόφυλος, τὸν ἐδήγειρον κατὰ τῆς μητροπόλεως.¹⁴ Καὶ αἱ συνθήκαι τῆς διεξαγωγῆς τῆς μάχης ἦσαν ἀνίστοι. Διότι οἱ ἐπιτρεπόμενοι εἶχον ἀπειροὶ πλῆθος στρατευμάτων καὶ συμμαχέσθαι εἰς τὴν ἐκστρατείαν πόλεος ἐθνη καὶ λαοὶ. Ἀντίθετα οἱ ἀμυνόμενοι δὲν εἶχον τίποτε ἀπὸ

πέλασε τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὴν πόλιν. Ραββὴν καὶ ἡμῶντες οἱ ναοὶ αὐτοῦ, (Δ' Παρ. 16, 9)

12 Αἱ δέκα, ἀπετέλειον τὸ ἔθνος ἐκλεμὸν ἢ τὸ ἐκπλεονεῖον τοῦ

Ραββὴν

13 Αἱ δέκα, τὸ ἔθνος ἐκλεμὸν ἢ ὁ θεὸς αὐτῶν τῶν γένων

14 Τῶν Ἱερουσαλῆμ

αὐτά, παρὰ μίαν πόλιν μόνον ἦτο, ἡ μητροπολις ὥστε νὰ ἀποδειχθῇ τλουνωπάροχα ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, ἀκότι, χωρὶς νὰ λάβῃ κανέναν ὄπλον οὔτε νὰ ἐξελεθῇ διὰ νὰ παραταχθῇ πρὸς μάχην. Ἡ ἀπετύγχανσι αὐτοὶ εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ πραγματοποιήσων τὰ ποιηρὰ των σχεδία. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν, λέγει, νὰ κυριεύσων αὐτήν. Καὶ ὁμῶς τί τοὺς ἡμποδίζεν, τίποτε ἄλλο, θέεσιαι, παρὰ τὸ χερεὶ τοῦ Θεοῦ τὸ ὅποῖον τοὺς ἀπεμάκρυνε χωρὶς νὰ φαίνεται.

Παρὰ ταῦτα, ὅπως εἶπα παραπάνω, ὁ Θεὸς ἀπέκρουσε μὲν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ δὲν ἐξηφάνισεν ἀμέσως τὸν φόβον. Διότι ἀνηγγέλθη εἰς τὸν βασιλὸν οἱκοι τοῦ Δαυὶδ, ὅτι ἡ Συρία συνεμάχησε μετὰ τοῦ βασιλεως τοῦ Ἰσραὴλ ἐναντὶν των. Καὶ ἐπαράχθη ἡ καρδία του καὶ ἡ καρδία τῶν λαοῦ των.¹⁵ Ὅταν ὁ Θεὸς σκοπεύῃ νὰ πράξῃ κατὰ τὸ παρόδοξον, δὲν πραγματοποιεῖ ἀμέσως τὸ θαῦμα.¹⁶ Ἀλλὰ, προηγουμένως ἀφήνει νὰ σὺναισθανθῶν τοὺς κινδύνους ἐκεῖνοι, πού πρόκειται νὰ ἴδωσιν τὸ θαῦμα, ὥστε νὰ μὴ δεῖσιν καμμίαν ἀνυμνωσίαν, ὅταν θὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὰ θανά. Ἐπεὶ δὲ δηλαδὴ, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλοτε ἀπὸ ἀλλοτρίους καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἀδιανομίαν λησιμονοῦν τὰ δευῖα, ὅσους ἀπαλλάσσων ἀπὸ αὐτῶν, ἢ καὶ ὅταν δεῖται λησιμονοῦν, θέλουν νὰ ἀποδίδουν εἰς τὴν Ἱδκην των δόναμιν τὰ κλοπιμαία, ὁ Θεὸς, ἀφοῦ ἀφήσῃ κατὰ πρῶτον νὰ νομισκῶν ὑπερβολὴν φόβον ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τοὺς ἀπαλλάσσει ἐπειτα ἀπὸ τοὺς ἐνοχλοῦντας. Αὐτὸ ἔκονε, λοιπόν, καὶ ἐδῶ. Τοὺς ἀφήσε, δηλαδή, νὰ παραχθῇ ἡ καρδία των: τοὺς ἀφήσε νὰ δοκιμάσων μεγάλην ἀγωνίαν. Ἡ καὶ τότε ἔδωκε τὴν λύσιν. Τὸ ἴδον ἔκονε καὶ εἰς τοὺς μεγάλους Δαυὶδ. Ὅταν λαίπρον, σκοπέυει νὰ δὴγῇ αὐτὸν εἰς τὴν μάχην καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ λαμπρὸν ἐκείνου τρόπον ὁ αὐτῶν χειρῶν αὐτοῦ, δὲν τὸ ἔκονε αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἐναντὶς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ ἀφοῦ τοὺς ἀπήγειν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ ὑποστοῦν τὸν φόβον, ὅταν πλέον ἀπεγοητευθῶσιν διὰ τὴν σφαγὴν των καὶ, ἐνῶ ὁ Βαρθάριος τοὺς ὄνειδζε σκληρὰ, οὔτε καὶ ὅταν τὰς σινοθήκας αὐτὰς ἐτόλμῃσε κανέναν νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ ἀντιμετωπῇ τὸν ἐχθρὸν τότε λοιπόν, τότε μόνον, ἀφοῦ ἀμολογήσων τὴν ἡττὰ των καὶ ἀπεκαλύφθῃ ἡ ἀδυναμία

κά, ἐκθέτε το σχέδιον ἐπὶ τῇ θαλάσῃ τοῦ ὁποῦ ἐξεστράτευσαν αὐτοὶ ἐναντίον τῆς πόλεως καὶ ἀκόμη λέγει, τι συνεζήτησαν μεταξύ των καὶ ποίαν συμφωνίαν ἔκαναν καὶ ἐπεχειρήσαν τὴν ἐκστράτειαν καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ πρόκειται διὰ προδοσίαν, (ὅ-ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀπειλῆς μας εἰσεντοιν αὐτῶν, λέγει, θὰ τοὺς παρασώσωμεν πρὸς τὸ μέρος μας) ἢ ὅτι ἦσαν σὺν μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν μέγα λον τῶν ἐγνώσμων καὶ ἐνωζαι, ὅτι δὲν ἐχρειάζοντο οὐτε ὅπλα, οὐτε στρατόπεδον οὐτε ἐπιθεῖν ὅ αὐτὰ νὰ κυριεύσουν τὴν πόλιν. Διότι, εἶναι ἀρκετὸν, λέγει, νὰ ἐμψαλίσωμεν μόνον καὶ νὰ συναμύλισωμεν μαζί των καὶ ἀφ' οὗ τοὺς ἀχμάλωκίσωμεν νὰ ἀπελθώμεν. C' Ἐν συνεχείᾳ, αὐτὸ πού παθαίνουν οἱ ἀλαζόνες, ἐπαθάν καὶ αὐτοί, δηλαδή κυριεύθηντες ἀπὸ τῆς ἐλπίδος περὶ ἐς κόλουν πολέμου, σπέντνται διὰ τὸν βασιλεῖα σὺν νὰ εἶχε πέσει πλέον ἢ πόλις, καὶ ἀποφασίζου, ποῖον πρῆπε νὰ το παθεῖθουν εἰς τὸν θρόνον τῆς μητροπόλεως.

Καὶ δοὺν ἀφορὰ τὰ σχέδια αὐτῶν αὐτοὶ τοῦ εἶδους ἦσαν, λέγει. Μὰ ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ ἦτο ἀνατρεπτικὴ ὁ αἰὼν αὐτῶν. Διὸ αὐτὸ καὶ εἶπεν «Αὐτὰ λέγει, ὁ Κύριος καὶ δὲν ἐπαινεῖ, ἀλλὰ προσέθεσε ὁ Ποτανοκράτωρ» Διὸ ὅτι δοὺν σκοπεύη νὰ ἀνακοινώσῃ κατὰ σπῆνδαῖον ἐνθυμῆται τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ τῇ οὐρανὸν θαλάσσειαν καὶ τὴν ἀχμάλωκίσαν καὶ παρὰδοξὸν ἐκεῖνην ἐξέουσιν. T. λέγει, λοιπόν, ὁ Θεός, «Δὲν θὰ ἐπιτύχη, οὐτε θὰ ἐκπληρωθῇ τὸ σχέδιον αὐτῶν, διότι πρωτεύουσα τοῦ Ἀρμενίου κράτους θὰ εἴναι ἡ Δαμασκός». D. Το κράτος αὐτοῦ, λέγει, καὶ ἡ ἐξουσία του θὰ παραμεινῇ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ δὲν θὰ ἐπεκταθῇ πέρα πέρα. «Καὶ ὁ Ράσεν θὰ εἴναι ὁ βασιλεὺς τῆς Δαμασκῆς». O. ὁ ἄρχων τῆς Δαμασκῆς, λέγει καὶ ὁ Κύριος αὐτῆς θὰ εἴναι ὁ Ράσεν. Δηλαδή, θὰ παραμεινῇ εἰς τὰ ὅρια τοῦ κράτους τα κα δὲν θὰ ἀποκτήσῃ μεγαλυτέραν δύναμιν.

«Τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ θὰ ἐξακαλουθῇ νὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ ἐξήκοντα πέντε ἀκόμη ἔτη καὶ ὕστερα ὁ Ἐφραίμ ἐρημυνεῖται διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ πλέον λαός». Μεγιστὴ ἀποδείξις τῆς ἀληθείας τῶν προφητῶν εἶναι, ὅτι προλέγουσιν καὶ τοὺς καροὺς, παρέχοντες τὴν εὐχέρειαν εἰς ἐκείνους πού θέλουσιν, νὰ ἐξετάζουσιν μὲ ἀκριθεῖαν τὴν δύναμιν τῆς προφητείας. B. Τώρα θεώμεθα λέγει, θὰ ἀπαμακρυθῶν ἀπὸ τὴν πόλιν ἀλλ' ὕστερα ἀπὸ ἐξήκοντα πέντε ἔτη θὰ καταστραφῇ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος καὶ οὐ ἐχ

θροί, ἀφ' οὗ τοὺς συλλάβαν, θὰ τοὺς ἀπελάσῃ ἀπὸ τὴν χώραν ὅλους. Τώρα δὲ, πρὶν νὰ συμβῇ ἡ ἀλώσις ἐκεῖνη, λέγει, δὲν θὰ παροῦν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὰ ἰδ. κα τῶν. Διὰ νὰ μὴ λέγῃ ὁ βασιλεὺς καθ' ἑαυτὸν, ὅταν ἀκούσῃ ὅτι ὕστερα ἀπὸ ἐξήκοντα πέντε ἔτη θὰ καταστραφῶν οἱ Ἰσραηλῖται, τι λοιπόν. Ἐάν τώρα μᾶς ὑποβάλωσιν, κα τότε θὰ χαθῶν, ποῖα ἡ ὠφέλεια δ' ἡμᾶς, ἔχει θάρρος, λέγει, ὁ προφήτης, καὶ διὰ τὰ παρόντα κινδύνον. Τότε, θεώμεθα θὰ ὑποδουλωθῶν ὁλόκληρον τὴν χώραν. 79. A. ἀλλὰ καὶ τώρα δὲν θὰ παροῦν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὰ ἰδ. κα τῶν. Αλλὰ ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἐφραίμ, δηλαδή, τῶν δέκα φυλῶν τοῦ θορέου θαλάσσει, θὰ εἴναι ἡ Σαμάρεια διότι, ἐκεῖ εἶναι τὸ βασιλεῖον αὐτῶν καὶ δὲν θὰ ἐπεκταθῇ πέρα πέρα. Κα βασιλεὺς τῆς Σαμαρείας θὰ εἴναι ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐκεῖνο πού ἐλέγε διὰ τὴν Δαμασκὸν, τὸ ἰδ.ον λέγει καὶ ἐδῶ, δηλῶν ὅτι τίποτε περισσότερον δὲν θὰ λαθῶν, παρὰ αὐτὰ, τὰ ὅποια τώρα κατέχου.

Ἐπετα, ἐπειδὴ εἶπε πράγματα ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνθρώπινον σκέψιν καὶ ἀνώτερα τῆς λογικῆς ἀκολουθίας καὶ διὰ ἐλέγετο ἀπετέλει, προφητείας, πολὺ φυσικὰ προσέθεσεν. «Εάν δὲν πιστεύσητε εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, οὐδέποτε θὰ ἐνηοῖσθε εἰς τὸν θεὸν εἰς ῥωσκῶσθαι». B. Νὰ μὴ ἐξετάζετε, λέγει, πῶς κα κατὰ ποῖον τρόπον θὰ γίνου αὐτὰ. Διὸ ὁ Θεός εἶναι πού τὰ πράγματα ποιεῖ καὶ μόνον πιστὸς οὐ χρειάζεται καὶ θὰ ἀνελήφθῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἐνεργούντος Θεοῦ καὶ εἶται θὰ ἐλθῇ τελείαν ἀποδείξιν διὰ τὰ λεχθέντα. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ εἰπεν. «Ἐπίστευσαν, δι' αὐτὸ καὶ ὠμύλησαν». Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, φυσικὰ ἀναφερόμενος εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν τὴν ἐπεβέβλην ἀκόμη περισσότερον, λεγών. «Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχομεν τὸ ἴδιον πνεῦμα τῆς πίστεως συμφωνοῦν πρὸς τὸ εἶναι γραμμένον ἐπιστεῦσα καὶ διὰ τοῦτο ἀνιῶμεθα, καὶ ἡμεῖς πιστεύοντες, διὰ τοῦτο καὶ ὁμιλοῦμεν». Εἰς, λοιπόν, τὰ παλαιὰ γεγονότα, τὰ δὲ αὐτὰ ἀπέχου ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης τόσον, ὅσον ἀπέχε. ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν αἰώνων, ἀπῆλθον πιστῶν, C' πολὺ περισσότερον ἀποκτεῖν σὺν ἡ γνῶσις τῶν

10. Φωκ. 115. 10

11. Π. Κορ. 13. 13

12. Τὰ ὅποια ἐκείνη καὶ τὴν Παλαιάν Διαθήκην

ρος όλων και άγροίκος, κυττάζε ποῦ φθάνε πάλιν ὁ Θεός. Ἐὐδοί, δηλαδή, τὸν προσελκύει, καὶ τὸν προτρέπει, νὰ ζητήσῃ σημεῖον. Μοιροῦνται, θέβαια, δὲν ἦτο μὲν θάυμα αὐτὸ, τὸ νὰ ἐλέγῃ τοὺς ἀποκρύφους αὐτοῦ σκεψίς, νὰ φανερώσῃ ἄλλην τὴν διὰθεσίμ του καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ὑποκρισίαν του. Διότι, ὅταν ὁ προφήτης του εἶπεν, «Ζήτησε κόποιο θαῦμα, ἐκεῖνος ὑποκράνεις τὸν πολὺ πιστὸν. Ἐλεγεν «Δεν θα ζητήσω τὸ θαῦμα αὐτό, διὰ νὰ μὴ θέσω εἰς πειρασμὸν τὸν Κύριον», κύτταζε μὲ πόσῃ ἀνανάκτῃσι ἐπιφέρει, τοῖς χωρῆσι, ὁ προφήτης. 60 Ἀ κατηγοροῦν αὐτὸν θαυτερός, εὐλόγως, μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ὑποκρισίας. Δ' αὐτὸ ἀκρῶς ἐκεῖνον δὲν τὸν κρίνει, ἀλλ' οὐτε νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ἄλλα στρέφεται, πρὸς τὸν λαὸν καὶ λέγει, «Ἀκούσατε, λοιπὸν ὅλοι, οἱ ἄνθρωποι τοῦ θρασυλοῦ οἴκου τοῦ Δαυὶδ. Μικρὸν πρᾶγμα εἶναι, νὰ καταπονῇτε ἄνθρώπους, καὶ πῶς στενοχωρεῖτε τὸν Κύριον». Τα λόγια αὐτὰ εἶναι ἀσαφὴ δὲ τοῦτο πρέπει, νὰ ἀναπτύξω τὴν φράσιν μὲ ἀκριβείαν. Αὐτὰ που λέγει, λοιπὸν, σημαίνουν, τὸ ἔξης. 61 Μήπως τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι, ἰδικά μου, Μήπως εἶναι, ἰδική μου ἡ ἀπόφασις. Ἐάν δὲ τὸ νὰ ἀπιστῇ κανεὶς εἰς τοὺς ἄνθρώπους χωρὶς λόγον καὶ αἰτίαν εἶναι θαρρὺ καὶ ἄξιον μεγάλης κατηγορίας, πολὺ περισσότερον εἶναι θαρρὺ βταὶ προέκειται δι' ἀπιστίαν πρὸς τὸν Θεόν. 62 Δ' ὅτι, ἡ φράσις «παρεχετε ὁἷον» εἰς τὸν Κύριον, δὲν σημαίνει, τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἀπιστίαν. Αὐτὸ λοιπὸν, λέγει, μήπως εἶναι μικρὸν ἔγκλημα, Μήπως εἶναι, ἀπλὴ ἡ κατηγορία διὰ τὴν ἀπιστίαν εἰς τοὺς ἄνθρώπους. Ἐάν δὲ αὕτη εἶναι θαρρὺ καὶ πολὺ θαυτετέρα θά εἶναι ἡ ἀπιστία πρὸς τὸν Θεόν.

Αὐτὰ τὰ ἔλεγε διὰ νὰ ἀπληροῦν ὅλο, δι. ὁ προφήτης δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐξαπατηθῇ οὔτε νὰ παρῇαι ρθῇ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ θασιλέως, ἀλλὰ ἀπεφάσιζεν ἐπὶ τῇ θάσσει τῶν ἀποκρύφων σκέψεων τοῦ Ἀρχαίου. Ἰὸ ἴδιοι, ἐξ ἄλλου, ἔκανε καὶ ὁ Χριστὸς, πολλὰς φορές, δπως διηγούνται τὰ εὐαγγέλια Προτοῦ, δηλαδή, νὰ δώσῃ ἀποδείξιν τῆς θεᾶς δυνάμεως τοῦ διὰ τῶν θαυμάτων. 63 Ἐφερον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὴν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Ἰουδαίων ἐνεβρωσασα κακίαν καὶ αὐτὸ δὲν ἦτο μικρὸν θαῦμα. Ὅπως ἔκανε εἰς τὴν περιπτῶσιν τῆς θεραπείας τοῦ παραλύτου. Διότι, ὅταν εἶπεν εἰς αὐτόν, «Ἐγὼ θάρρος,

61 Πρὸς σημειώσεις, 45 γλ. 46 ἡρ. παραωρη

παῖδί μου. Σοῦ συγχωρουνται αἱ ἁμαρτίαι σου», 64 ἐκεῖνοι ἔλεγον «Βλασφημεῖς». 65 Λέγει τότε πρὶν νὰ στερεώσῃ τὰ μέλη τοῦ παραλύτου. «Διὰ σκέπτεσθε ποιητὰ μέπα εἰς τὴν καρδίαν σας». 66 Ἐπο, ἐξ δε μεγίστην ἀπόδειξιν τῆς θεότητός του, μετὰ τὸ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἀποκαλύπτῃ τὰς ἀποκρυφους σκέψεις τῆς διανοίας Πραγματικὰ ἡ Γραφή λέγει, δι. «Σὺ Κύριε ἀποκλειστικὰ γνωρίζεις τὸ θάθος τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων». 67 Καὶ ὁ Δαυὶδ πάλιν λέγει, «Ὁ Θεὸς ἐξετάζει καρδίας καὶ νεφρούς». 68 Δ' αὐτὴν τὴν ἱκανότητα τῆς γνώσεως, ἐξ ὅδε πολλὰς φορές, ὁ Κύριος καὶ εἰς τοὺς προφήτας, ὥστε οἱ ἀκροάται, νὰ διδασκωνται, δι. κανένα ἀπὸ τὰ λεγόμενα δὲν εἶναι ἄνθρωπινον, ἀλλὰ προέρχοντα, ὄντως καὶ διὰ τὴν ἀπόφασιν καθ' ὁλοκληρῶν κατήρχετο ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Δ' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ μεγαλοφρονότατος Ἰωάννης, ἀφοῦ μὲ μεγάλην πραότητα ἀμύλησε πρὸς τὸν θασιλέα, τὸν ἀπῆλλαξε ἀπὸ τοὺς φάδους τοῦ ἐδῶσε θάρρους δ' αὐτοῦ παρόντος κινδύνους, τοῦ προσέφερε, ἀπὸ δεξιῆς δι' αὐτὰ, μετὰ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ σχέδια τῶν ἐπιτεθέντων θασιλέων, νὰ ἐλέγῃ τὴν προδοσίαν, νὰ προσητὴν καθολικὴν καὶ γενικὴν ὑπόταγὴν τοῦ θαροῦ, διὰ σλαιοῦ καὶ νὰ προσθέσῃ καὶ, τοῖς χρόνοις αὐτῆς, δε, ἡρκεσθῇ εἰς αὐτὰ ἄλλα προχωρεῖ περαιτέρω καὶ δὲν περιμέλει, νὰ ζητήσῃ ὁ θασιλεὺς σημεῖον ἀποδοῦ κακὸν αὐτῶν, Ἐμὰ, ἐπειδὴ αὐτὸς λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς τοῦ ἀπιστίας δὲν ἤθελε σημεῖον, τοῖς προτρέπει, πρὸς τοῦτο καὶ, δχι μόνον τὸν προτρέπει, ἀλλὰ τοῦ δ' εἰ καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ σημεῖου. Πραγματὶ καὶ δὲν καὶ θοριζε αὐτὸ ἡ ἐκείνου τὸ σημεῖον, ἀλλὰ τοῦ λέγει, νὰ ζητήσῃ σημεῖον ὅπου θέλει. Πλοῦσις ὁ ἡνῆρ, ἱσχυροτάτη ἡ δυνάμις τοῦ ἀπεριγραπετος ἡ ἐξουσία τοῦ. Ἐάν θελήσῃς θαῦμα ἀπὸ τὸν αὐρανόν, εἰς ὑπαρχει κανένα ἐμπόδον πρὸς τοῦτο. Ἄν ἀπὸ τὴν γῆν πάλιν δὲν ὑπάρχει κανένα πᾶλῳμα, διότι αὐτὸ σημαίνει, τὰ λόγια τοῦ προφήτου, «εἰς θάθος ἢ εἰς ὕψος» 69.

Ἐπειδὴ δὲ, οὔτε τοιοῦτο τὸτρόπως δὲν ἐπαρῇ τὸν

69 Ματθ. 8, 2.
70 Ματθ. 9, 3.
71 Ματθ. 9, 4.
72 Ματθ. 8, 30.
73 Ματθ. 7, 10.
74 Ματθ. 7, 11.

βασιλεία ὁ προφήτης, δὲν ἐσώπησαν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. ὁ ἄλλος, ἀφοῦ τὸν ἠλεγξε καὶ αὐτὸ τὸ ἔκανε ὁ αὐτὸν διόρθωσιν τοῦ ἀκούοντος καὶ διὰ τὴν ἀποδείξιν ὅτι δὲν ἐξηπατήθη οὔτε παρεσυρθεὶ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ Ἀρχαίου, ἀποκαλύπτει ἀπόρηται προφητείας, ἡ ὁποία θὰ ἐγίνετο ὁ αὐτὸν σκωτῆρ' αὐτῆς αἰκουμένης καὶ τῆς διόρθωσιν ὄλων τῶν πραγμάτων. Καὶ λέγει ὅτι τὸ θαῦμα δὲν θὰ ἐδίδετο πλέον διὰ τὸν Ἀρχαῖον, ἀλλὰ οἱ ὄλοι τῶν Ιουδαίων λαόν. Βέβαια, κατ' ἀρχὰς ἀπηγορεύετο πρὸς τοὺς Ἰδῶν τὸν Θεοῦ λαὸν μόνον, ἐπεὶ δὴ ἡμεῖς ἐκεῖνος ἀπέδεξεν ἀναστῆναι τὸν αὐτὸν τοῦ, ὁμιλεῖ πρὸς τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ. Πραγματικῶς, δι' αὐτὸ λέγει, ὅτι «θὰ δώσῃ ὁ Κύριος ὁ Ἰδῶν τοῦ θαύματος», ὅχι εἰς ἐσὲ ἀλλὰ «εἰς ἐσᾶς». ὁ ἑξ ἑσᾶς. Ἐξ ταύτης, εἰς ταύτας εὐρισκόμενους εἰς τὸ θαῦμα λέγει τοῖς Διδῶσι. Διδῶσι, πραγματῶς καὶ ἀπὸ αὐτῶν ἐξάστησε τὸ θαῦμα.

Ποῖον εἶναι, ὅμως τὸ θαῦμα; ὁ δὲν, ἡ παρθένος θὰ συλλάβῃ καὶ θὰ γεννήσῃ υἱόν καὶ θὰ κληθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ. Πρέπει νὰ παρατηρηθῇ, ὅπως καὶ παραπάνω εἶπα, ὅτι τὸ θαῦμα δὲν δίδεται πλέον εἰς τὸν Ἀρχαῖον, Ἀκόμη, ὅτι δὲν εἶναι εἰκασία, ἀλλ' ὁ ἴδιος ὁ προφήτης ἐνεκάλωσε καὶ κατηγορήσας ὅταν λέγῃ «Μικρὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ καταπονήσῃ ἀνθρώπους» καὶ προσέθεσε «Διὰ τοῦτο θὰ σᾶς δώσῃ ὁ Ἰδῶν ὁ Κύριος θαῦμα. Ἰδοὺ, ἡ παρθένος θὰ συλλάβῃ». Ἐάν, βέβαια, δὲν ἦτο παρθένος δὲν θὰ ἦτο καὶ θαῦμα. Ὅτι τὸ θαῦμα πρέπει νὰ ξεπερνᾷ τὴν καθιερωμένην τάξιν, νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς φύσεως συνήθειας καὶ νὰ εἶναι νέον καὶ παράδοξον. Ὅστες νὰ προκαλῇ ἐντυπωσίαν εἰς τοὺς καθεναὶ ποῦ τὸ βλέπει καὶ τὸ ἀκούει. Διὰ αὐτὸ ἀκριβῶς λέγεται καὶ θαῦμα, ἐπεὶ δὴ προξενεῖ ἐντυπωσιν καὶ ἐπιστημονικῶς ἀπὸ εἰκασίας. Δὲν θὰ ἦτο ὅμως ἐντυπωσιακόν, ἐάν ἐπιδόκειτο νὰ καλυφθῇ ὅσοι τὴν ὁμοιότητα τοῦ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα. Συνεπῶς ἐάν ὁ λόγος ἀνέφερετο εἰς γυναικᾶς, ἡ ὁποία φυσικῶς ἔγεννησεν ὁ αὐτὸν αἰτίαν ὀνομάζετο θαῦμα κατὰ πᾶσαν ἡμέραν γινέται, ἔξ ἄλλου, δι' αὐτὸ ἀρχίζων δὲν εἶπεν Ἰδοὺ παρθένος, ἀλλὰ «Ἰδοὺ ἡ παρθένος», ὑποδηλώνων μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἄρθρου ὅτι αὕτη ἦτο ἐπίσημος καὶ μοναδική.

68. Ἦσ. 6. 14.
69. Ἦσ. 7. 14.

παρθένος. Ὅτι δὲ αὐτὸ ἀποδεικνύει ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου εἶναι δυνατόν νὰ τὸ μαθώμεν καὶ ἀπὸ τὰς εὐαγγελίας. Ὅταν, λοιπόν, οἱ Ἰουδαῖοι ἔστειλαν ἀνθρώπους πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ ἠρώτων «Ποῖος εἶσαι;» δὲν ἔλεγον, σὺ εἶσαι Χριστός, ἀλλ' ἔλεγον σὺ εἶσαι ὁ Χριστός. Ὅτε ἔλεγον, σὺ εἶσαι προφήτης, ἀλλ' ἐάν σὺ εἶσαι ὁ προφήτης, Κάθε μίαν ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ἰδιότητος ἦτο κατὰ τὸ ἐξαρετικόν. Ὅθεν, καὶ ὁ Ἰωάννης ἀρχίζων τὸ εὐαγγέλιόν του, δὲν ἔλεγε εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπῆρχε λόγος, ἀλλὰ «εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπῆρχεν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦτο πρὸς τὸν Θεόν». Ἐποὶ, λοιπόν, καὶ ἐδῶ δὲν εἶπεν Ἰδοὺ παρθένος ἀλλὰ Ἰδοὺ ἡ παρθένος. Καὶ τὸ «Ἰδοὺ» λέγεται μετὰ θεολογίας ἡ ὁποία μόνον εἰς τὸν προφήτην ταυριάζει. Πραγματῶς καὶ τὰ συμβαίνοντα προήρχοντο ἀπὸ ἀνθρώπων, ὁ ὅποιος τὰ θέλετε σκεδῶν καὶ τὰ συνέλαμψε διὰ τῆς φαντασίας τοῦ καὶ εἶχε μεγάλην θεοσώτη τὰ ὅσα τὰ λεγόμενα. Ἐποὶ, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖνοι ἐβλέπουν καλλίτερα ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας τὰ ἀόρατα. Βέβαια εἶναι φυσικόν νὰ σφάλῃ ἡ αἴσθησις, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος χωρὶς σφάλμα εἶδε τὴν ἀπόφασιν.

Καὶ διὰ τὴν ἀπορεὶ κάποιος, δὲν προσέθεσεν ὅτι ἡ γέννησις θὰ προήρχετο ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μὰ, τὰ λεγόμενα ἀπετέλουν προφητείας καὶ ἐπρεπε νὰ λεγθοῖν συνεκκασμένα ὅπως πολλὰς φορές εἶπα, ἐξ αἰτίας τῆς ἀχαριστίας τῶν ἀκροατῶν. Ἐποὶ, ὅστες νὰ μὴ καυσοῦν διὰ τὰς διθλας, ὅταν θὰ ἐμῶσθαιαν τὰ πάντα. Πραγματικῶς, ἀφοῦ δὲν ἐλογώρισαν τοὺς προφήτας, πολὺ περισσότερο δὲν θὰ ἐπρόσεχαν τὰς διθλας. Καὶ ὅτι δὲν εἶναι εἰκασία αὐτὸ ποῦ λέγω, νὰ εἴ κάποιος ἄλλος θαυμάσιος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ προφήτου. Ἰερραμῶν ἐπῆρε τὰς διθλας τὰς ἐσχέσει καὶ τὰς ἐκώσεν. Ἐἶδες ἀνυπόφορον μανικὸν. Εἶδες ὀργὴν χωρὶς λογικὴν. Δὲν τοῦτο ἦτο ἀρκετὸν τὸ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὰς διθλας ἀλλὰ τὰς ἐκώσεν ἐπὶ πλέον, ἐπεὶ δὴ ἤθελε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ ἄλλο στον πάθος.

1. ὅθεν 1. 9.
2. ὅθεν 1. 9.
3. ὅθεν 1. 1.

68. Ἦσ. 2. 14. τὸν θαῦμα τὸν θαυμάσιον τὸν Ἰωάννην Ἰωάννην. 69. Ἦσ. 7. 14. ὁ Ἰωάννης δὲν ἐπαίρει τὴν σημασίαν αὐτῆς διθλας τοῦ Ἰωάννη καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀπορίας τὸν προφήτην Ἰωάννην. 70. Ἦσ. 7. 14. 14. 14. 14. 14.

τοι. Καί, όμως, μολονότι ὡμίλησε μέ ἀσάφειαν ὁ προφήτης Ἰσαΐας. Β ἐν ταυτοῖς τὰ πάντα ὑπέδειξε. Πραγματικά, ἐφ' ὅσον παρρησιασθεὶς πῶς ἀλλοιῶς θα ἦμ ποροῦσε νὰ γεννηθῇ, παρὰ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, Διδότ' αἰνεῖται ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑπερβῇ τὴν φύσιν καὶ τὰς παρὰ μόνον ὁ δημιουργὸς τῆς φύσεως. Ὡστε δὲν εἶπεν ὅτι θὰ γεννηθῇ ἡ παρθένα, τὸ πᾶν ἔφη ἐρῶ σεν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἀνέφερε τὴν γέννησιν λέγει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ γεννημένου, ὅχι τὸ αὐτὸ τοῦ ἐλθοῦς, ἀλλὰ ἐκεῖνον ποὺ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὰς γενεαλογίας. Ὁπότε, δηλαδὴ ὀνομάζει τὴν ἑραυσαλήμ, πολλὴν β' καὶ αὐτὴν⁶⁵ μολονότι, θεοθεσία, πούθενά δὲν ὠνομάσθη πόλιν δ' αὐτοῦ τῆς ἀλλὰ ἀπὸ τὰς γενεαλογίας εἶχε λάβει τὴν ὀνομασίαν αὐτήν, ἐπειδὴ μετεβλήθη πόλιν πρὸς τὸ καλλίτερον. Ὁ καὶ ὑπερησπότην τὴν δικαιοσύνην, (διότι καὶ ἔστιν τὴν ὀνομαζή πόλιν),⁶⁶ θέτει τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀπὸ τῆς κακίας αὐτῆς καὶ ὅχι, ὅτι κάποτε ἡ πόλις ὠνομάσθη το αὐτοτρόπως. Ὁμοίαι καὶ ἐν αὐτῇ αὐτὴν εἶδε εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς Συνεπείας, τὸ ἴδιον πρέπει νὰ εἰπωμεν καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δηλαδὴ, ἔθηκε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῶν γεγονότων ὁρμώμενος. Πραγματικά, τότε ὁ Θεὸς κίρως ἦτο μαζ' ἡμᾶς, ὅταν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν γῆν. Συνανεστράφη με τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπέδεξε τὸ μεγάλο ταῖ ἐνδοσφύριον δι' ἡμᾶς. Διότι δὲ ἦτο πλέον μαζ' ἡμᾶς, οὔτε ἀγγελος, οὔτε ἀρχαὶ γελος, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος κατήλθε καὶ ἀνέλαθε ἐξ ὁλοκλήρου το ἔργον τῆς σωτηρίας. Ὁ συναμλῶν με τὰς πόλιν, συντρῶγων με τοὺς τελῶνας, εἰσερχόμενος εἰς τὰς σπιτίαι τῶν ἀδικησάντων, ὁδῶν παρηγάσαν εἰς τοὺς ληστές, προσελκύων τοὺς μαγούς, ἐξαγγέλλων καὶ διορθῶν τὰ πάντα, συνενώνων με τὸν ἑαυτοῦ τὰς τῆς ἀνθρωπίνης φύσιν. Ὅλα αὐτὰ, λοιπὸν, προλέγει ὁ προφήτης, ἀναφέρον συγχρόνως καὶ τὴν γέννησιν καὶ τὴν ἀνέκφραστον καὶ ἀνυπολόγιστον ὡφέλειαν, ἡ ὅποια θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰς ὡδίνων αὐτῆς. Διότι ὅταν ὁ Θεὸς εὐρύσκειται μαζ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ φοβῶνται ὅποτε οὔτε νὰ τρέμουν ἀλλὰ νὰ ἔχουν θάρρος δι' ὅλα. Ὅπως καὶ ἔγινε. θεοθεσία. Διότι τὰ πάντα καὶ ἀμετακίνητα ἐκεῖνα κακά σινεχῶ

65. Πρὸς. Πρὸς 1 26.
66. Πρὸς 1 21

ρήθησαν, ἡ ἐκάνθη τοῦ ἀνθρώπου γένους ἀπόφασις κατηργεῖτο, ἐκόπτοντο τὰ νεύρα τῆς ἀμαρτίας, κατελύετο τὸ κράτος τοῦ διαβόλου. Εὐδὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἦτο κλεστός δι' ὅλους ἡναιγετο κατὰ πρῶτον εἰς τὸν φονέα καὶ τὸν ληστήν, ἡτλοῦντο αἱ οὐράναι ἀνέσεις, οἱ ἀγγελοι ἀνεμυγνύνοντο με τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀνυψοῦτο πρὸς τοὺς βασιλικὸν θρόνον. ἤχρησται ἡ φιλικὴ τοῦ Ἀδοὶ καὶ ὁ θάνατος ἀπέμεινε πλέον μὴ ἀπλὴ λέξις, χωρὶς πραγματικῶν περιεχομένων. Ἐποῖς ἐοχηματισθῶν χοροὶ μαρτύρων καὶ ἐνεφανίσθησαν γυναικες, αἱ ὅποια ἐθρηνμάτισαν τὸ κέντρι τοῦ Ἀδοὶ.⁶⁷ Αὐτὰ, λοιπὸν, προδίδωμι ὁ προφήτης ἐσκίρτα καὶ ἐχόρως καὶ διαμέσου μᾶς λέξεως μᾶς ὑπεδεικνυν αὐτὰς με τὸ νὰ προφητεύσῃ τὴν γέννησιν τοῦ Ἑμμανουήλ. «Βούτυρον καὶ μέλι φάγεται», πρὶν ἢ γινῶναι αὐτὸν ἢ προελεσθῇ πονηρὰ ἐκλέξετα. τὸ ἀγαθόν.⁶⁸ Διότι πρὶν ἢ γινῶναι τὸ παιδίον ἀγαθόν ἢ κακόν ἀπεθεῖ πονηρὰς, τοῦ ἐκλέξεσθαι τὸ ἀγαθόν.⁶⁹

Ἐπειδὴ τὸ γεννώμενον παιδίον δὲν ἦτο οὔτε ἀπλὸς ἀνθρώπος οὔτε θεὸς μόνον, ἀλλ' ἦτο θεὸς ἐν μορφῇ ἀνθρώπου, δι' αὐτὸ εὐλογῶς ὁ προφήτης ποικίλλει τὸν λόγον, λέγων ἄλλοτε μὲν τοῦτο, ἄλλοτε δὲ ἐκεῖνο, προσθετοὶ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Β' χωρὶς νὰ ἀφῇ νὰ μὴ γινῇ πιστευτὴ ἡ θεία οἰκονομία, λόγω τοῦ μεγέθους τοῦ θαύματος, Πραγματικά, ἀφοῦ εἶπει ὅτι θὰ γεννηθῇ ἡ παρθένα, πρῶτον τὸ ὅποιν ὑπερέβαινε τὴν φύσιν καὶ τὰς ἐκ τῆς φύσεως ἐκείνην θὰ ὀνομάζετο Ἑμμανουήλ, ποὺ καὶ αὐτὸ ἦτο ἀνωτερόν τῆς προσδοκίας, δὲ νὰ μὴ πάθῃ κακὴς ὅταν ἀκούσῃ τὸ ὄνομα Ἑμμανουήλ, ἐπὶ ἔπαυσε ὁ

67. Πρὸς τὸ δεικνύναι καὶ τὸ εἶναι ἐκείνην ἡ ἀνέκφραστον καὶ ἀνυπολόγιστον ὡφέλειαν, ἡ ὅποια θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰς ὡδίνων αὐτῆς. Διότι ὅταν ὁ Θεὸς εὐρύσκειται μαζ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ φοβῶνται ὅποτε οὔτε νὰ τρέμουν ἀλλὰ νὰ ἔχουν θάρρος δι' ὅλα. Ὅπως καὶ ἔγινε. θεοθεσία. Διότι τὰ πάντα καὶ ἀμετακίνητα ἐκεῖνα κακά σινεχῶ

68. Πρὸς τὸ δεικνύναι καὶ τὸ εἶναι ἐκείνην ἡ ἀνέκφραστον καὶ ἀνυπολόγιστον ὡφέλειαν, ἡ ὅποια θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰς ὡδίνων αὐτῆς. Διότι ὅταν ὁ Θεὸς εὐρύσκειται μαζ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ φοβῶνται ὅποτε οὔτε νὰ τρέμουν ἀλλὰ νὰ ἔχουν θάρρος δι' ὅλα. Ὅπως καὶ ἔγινε. θεοθεσία. Διότι τὰ πάντα καὶ ἀμετακίνητα ἐκεῖνα κακά σινεχῶ

69. Πρὸς 1, 16 16.

70. Πρὸς τὸ δεικνύναι καὶ τὸ εἶναι ἐκείνην ἡ ἀνέκφραστον καὶ ἀνυπολόγιστον ὡφέλειαν, ἡ ὅποια θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰς ὡδίνων αὐτῆς. Διότι ὅταν ὁ Θεὸς εὐρύσκειται μαζ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ φοβῶνται ὅποτε οὔτε νὰ τρέμουν ἀλλὰ νὰ ἔχουν θάρρος δι' ὅλα. Ὅπως καὶ ἔγινε. θεοθεσία. Διότι τὰ πάντα καὶ ἀμετακίνητα ἐκεῖνα κακά σινεχῶ

Μαρκών¹² και περιπέση εἰς τὴν πλάνην τοῦ Οὐαλαντί-
νο, ἡ χάριν τῆς οἰκονομίας ἀμέσως προσέθεσε σαφεστά-
την ἀπόδειξιν τῆς θεᾶς συγκοιτασθεῶς, πιστοποιῶν τὴν
τὴν ἀπὸ τὴν τροφὴν.¹³ Διότι τί λέγει, «Βούτυρον καὶ μέλι
θά τρώγῃ». Το γινώσκον αὐτὸ ὅμως δὲν ἤμπορε νὰ ἀ-
νῆκῃ εἰς τὴν θεῖαν φύσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην. Δι'
αὐτὸ ἄλλο θῶς δὲν ἐπλάσεν ἀπλῶς ἕνα ἀνθρώπου καὶ δὲν
εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὡς εἰς κατοικητήριον, ἀλλὰ ἡμέθη
καὶ τὴν κύστην καὶ μάλιστα κύστην διαρκείας ἐννεῖα μὴ
νῦν. Ὡς καὶ ὑπέστη τὰς ἀδίκας καὶ τὰ σπάργαντα καὶ ἔ-
λαβε τροφὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς γεννήσεως
του ὥστε δι' ἑλκὸν αὐτῶν νὰ κλεισθῇ τὰ στόματα ἐκείνων
οἱ ὅποιοι ἐπιχειροῦν νὰ ἀρνηθοῦν τὴν θεῖαν οἰκονομίαν.
Αὐτὰ λοιπὸν, προσθέτων ἀπὸ παλαιὰ ὁ προφήτης δεῖ
ἀναφέρει μόνον τὰς ὁδοὺς καὶ τὸν θαυμαστὸν τρόπον
τῆς γεννήσεως τοῦ Εἰμμανουὴλ, ἀλλὰ ἀναφέρει καὶ τὴν
τροφὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, ὅταν ἀκόμη θὰ
εἶναι εἰς τὰ σπάργαντα, ἡ ὁποία δὲν ὁ ἀφ' ἑρὲ καὶ τὴν
τροφὴν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, οὔτε εἶχε τιποτε
το παραδοῖον ἐν προκειμένῳ. Δηλαδή, οὔτε καθ' ὁλο-
κληρίαν ὁ ἀφ' ἑρὲ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε πάλιν
εἶχε τὰ πάντα κοινὰ με αὐτοὺς. Διότι τὸ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ
γυναικὸς εἶναι κοινὸν σημεῖον, ὡς ἀλλὰ τὸ νὰ γεννηθῇ ἀπὸ
παρθένου εἶναι ἀνωτεροῦ ἀπὸ τὸ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς. Ἐ-
πιστῶς, τὸ νὰ τρωθῇ σύμφωνα με τὸν καθιερωμένον νόμον
τῆς φύσεως εἶναι κοινὸν καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός πρὸς τὸ
συμβαίνει εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλὰ τὸ νὰ καταστήθῃ ὁ ναὸς
ἐκεῖνος ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὴν ποτηρίαν καὶ νὰ μὴ λάβῃ
καθόλου πείραν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ παρὰ τὸ
εἶναι καὶ ἀποτελεῖ γινώσκον μόνον αὐτοῦ. Δι' αὐτὸ ἄκρι-
θῶς προσέθεσεν ὁ προφήτης καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο. Δη-
λαδή, δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν κακίαν ἀφοῦ ἔλαθε πεί-
ραν αὐτῆς, λέγει ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ προσέμειον
ἔδεξε καὶ εἶδος ἀρετῆς. Αὐτὸ καὶ ὁ ἰδὸς τὸ ἔλεγε
«Ποῖος ἀπὸ ἐσθὲς ἡμπορεῖ νὰ μὲ ἐλέγξῃ δ' ἁμαρτίαν»¹⁴

ὁς τὸ ἱστορικὸν σημεῖον. Ὁ Μάρκος δὲν σκεπτοῖ μὲ τὸ ἴδιον ἔργον, ἀλλὰ
ἀπὸ τοῦ ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἐγεννήθη, ἀλλὰ παρῆναι ἐν τῇ ἐκείνῃ
καταστάσει οἰκίας καὶ τῆς γῆς.

11 Ὁ ἰωάννης ν. 7, λέγει τὸν ἀφ' ἑρὲν, ἐξ ἁγίου καὶ ἀγνῶστο
ἐνός, ἀπὸ τοῦ σημεῖον ἀνωτέρως ἱστορεῖται.

12 Δηλαδή, ἐκ τῆς γεννήσεως. Ὁ Εἰμμανουὴς δὲ ἐγεννήθη ἐκ τῆς
θροῦνης.

13 Ἰωάν. 8:46

Καὶ πάλιν «Ἐρχεται ὁ ἀρχὸν τοῦ κόσμου καὶ δὲν ἔχει
ἐπ' αὐτῷ μου καμμία δύναμις».¹⁵

Ἐ. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδὸς, ὁ προφήτης προφητῶν λέγει, ὅτι
(ὁ Μεσσίας) «δὲν διεπραξε καμμίαν ἁμαρτίαν, οὔτε ἡ-
κούσθη δόλος ἐξερχόμενος ἐκ τῶν χειλέων του»¹⁶. Τὸ ἴ-
διον, λοιπὸν λέγει καὶ ἐδῶ, ὅτι προσηλὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν
ἡλικίαν ἐκεῖνη κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δύναται νὰ διακρί-
νῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν καὶ νὰ προτιμῇ τὸ καλὸν ἀπὸ
τὸ κακόν, ἀπὸ τὴν ἀπερρώμακον ἐκείνην ἡλικίαν, ἀπὸ
αὐτὴν τὴν ἀρχὴν θὰ διεῖξῃ τὴν ἀρετὴν του καὶ δὲν θὰ ἔχη
τιποτε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν κακίαν. Πραγματικῶς, «προτοῦ
νὰ μάθῃ τὸ παιδίον νὰ διακρίνῃ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν»,
14 Ἀ θὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ κακόν καὶ θὰ προτιμῇ τὸ
καλόν», καὶ πάλιν με τὰς ἰδίας λέξεις τὸ ἴδιον νόημα ὑ-
πανίσταται καὶ ἀπὸ τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἐπεὶ δὲ
δηλαδή, ἦτο πάρα πολὺ υψηλὸν τὸ λεγθέν, τὸ πιστοποιεῖ
μὲ τὴν ὁ ἀρετὴν τῆς ἀφ' ἑρὲς του. Αὐτὰ λοιπὸν, πού
ἐδήλωσεν ἀνωτέρω ὅτι εἶπε, ὅτι «προτοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς
τὴν ἡλικίαν ἐκεῖνη, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δύναται νὰ δια-
κρίνῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν καὶ νὰ προτιμῇ τὸ καλόν»,
τὸ ἴδιον καὶ παρακάτω ἐφανερώσεν ὅτι εἶπε «προτοῦ
νὰ μάθῃ τὸ παιδίον, καὶ ἐπεὶ γὰρ πόσον το λεγόμενον,
λέγων, εἶναι διακρίνῃ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν, θὰ ἀμακ-
κρύνεται ἀπὸ τὸ κακόν καὶ θὰ προτιμῇ τὸ καλόν»¹⁷. Αὐ-
τὸ τὸ ἐξαμαρτικὸν φαινόμενον ἦτο γινώσκον αὐτοῦ μόνον.
Ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος ἀναφέρει συνεχῶς αὐτὸ Β
καὶ ὁ Ἰωάννης, ὅτι τὸν ἀντ' κρουεῖν τὸ ἴδιον διεκήρυ-
ξε, λέγων «Να, ὁ Ἄγιος τοῦ Θεοῦ, τοῦ σῶσαν τὴν ἁ-
μαρτίαν τοῦ κόσμου»¹⁸. Αὐτὸς, ὅμως, πού σῶσαν τὴν ἁ-
μαρτίαν τῶν ἄλλων, εἶναι φυσικὸν νὰ εἶναι, πολὺ περ-
σσότερον ἀναμαρτήτος. Καὶ ὁ Παῦλος, ὅπως προανέφερα,
τὸ ἴδιον συνεχῶς ἐκήρυξεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπρόκειτο
νὰ ἀποδείξῃ (ὁ Μεσσίας), διὰ τὴν μὴν νομὴν κανένας ἀπὸ
τοὺς ἀπιστοὺς, ὅτι τιμωρεῖται διὰ τὰς ἰδικὰς του ἁμαρ-
τίας διαρκῶς τονίζε, τὸ ἀναμαρτήτου αὐτοῦ, ὥστε νὰ
ἀποδείξῃ ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο λυτῆριον τῆς ἰδικῆς
μας ἁμαρτίας. Διὸ καὶ ἔλεγε «Ὁ Χριστὸς, ἀφοῦ ἀνεστή-

15 Ἰωάν. 14:30.

16 Ἠσ. 53:9.

17 Ἠσ. 7:15.

18 Ἠσ. 1:16.

19 ὡς, 1:29.

των ἐμεσολάθησαν ὅλγα ἐτη⁹⁴

Συνεπὶς, διὰ λέγει ἐδὼ ἔχει, τὴν ἀκόλουθον ἐννοίαν· ὅτι τὴν ἀπόφασιν τὴν εἶχε λάβει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας, ἀλλὰ ἐπερίμενε καὶ ἐμακροθύμει μολοντόν· τὰ ἀμαρτήματά των ἀπὸ τότε ἦσαν ἀξία τιμωρίας. Αὐτὸ συνιθίζει, νὰ κινήσῃ εἰς πολλὰς περιπτώσεις, δηλαδὴ, ἐνφωθάνει, ἡ καθαρὴ ἡμέρα, ἀναβάλλει καὶ καθυστερεῖ τὴν τιμωρίαν. Πράγμα τὸ ὁποῖον εἶναι μέγιστος δειγμὰ τῆς φιλανθρωπίας του καὶ σαρκοστατῆ ἀποδοξίας τῆς ἀχαριστίας ἐκείνων. Ὁ πού δὲν θέλουν νὰ χρησιμοποιοῦσιν ἐπωφελεῖς τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἴδιον, λοιπὸν λέγει καὶ ἐδῶ, ὅτι, δηλαδὴ, ἡ ἀπελθὺ ὑπῆρχεν ἀπὸ τότε ἀπὸ τότε εἶχε ληφθῇ ἡ ἀπόφασις, ἀπὸ τότε ἐπῆρχε τὸ ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ. ὥστε, ἀφοῦ φέρῃ τὴν τιμωρίαν πολὺ πλησίον των, νὰ τοὺς παρακινήσῃ εἰς μετάνοιαν, νὰ τοὺς καταστήσῃ καλὸν πέρους καὶ νὰ τοὺς κινήσῃ νὰ ἀγωνισθῇ μετὰ τὴν ἄλυσιν τοῦ θορύβου θασιλεύου καὶ οὐκ νὰ τοὺς κυριεύσῃ μεγάλη δὲ ἀφορία ἐπειδὴ ἡχμαλωτίσθησαν ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἑταίροι αὐτῶν τὸν κίνδυνον.

«καὶ⁹⁵ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην⁹⁶ ὁ Κύριος θὰ σφαιρί-
ξη⁹⁷ καλῶν τὰς μύσας⁹⁸ αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ἄνω
μέρος τοῦ ποταμοῦ τῆς Αἰγύπτου Νεῖλου»⁹⁹.

Βλέπει, διὰ δὲν ἔλαυν ἀσκότα, διὰ, ἐπεὶ δὴ ἠθέλει νὰ αὐξήσῃ τὸν φόβον αὐτῶν, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἐπ-
σεῖε τὴν ἀπελθὺν Πραγματικῶς, ἡ συνέχεια αὐτὴ ἀποδει-
κνύει. Ὁ δὲ οὕτως μὲν δὲν λέγει, τοὺς φοβίζει περισσότερο
καὶ τοὺς ἀποκαλύπτει τὰ ἐχθρικά στρατάπεδα, τὰ ὁποῖα
ἦσαν πολὺ φοβερά εἰς αὐτοὺς, τοὺς φανερώσει, τὴν εὐκο-
λίαν μὲ τὴν ὁποῖαν θὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν, γενοῦς τὸ ὁποῖον
τοὺς προεκάλεσε μεγάλῃν σύγχυσιν, ἀποδεικνύων, ἔτσι
τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων, τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων τοὺς
κατετάραξε τὸ μυαλό. Ὅλα δὲ αὐτὰ μὲ τὰ ἀκόλουθα τὸ

94. Ἀπὸ 55 723-586

95. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

96. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

97. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

98. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

99. Ἀπὸ τοῦ ἡμεῖς ἐπὶ ἐκπεφασίας εἰκονοματίας καὶ ἀρχῆς καὶ

ἐδήλωσαν Κύριος, λοιπὸν, «καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖ-
νην» λέγει, «ὁ Κύριος θὰ σφαιρίῃ προσκαλὼν τὰς μύσας»
Ἐδὼ μύσας ἀνόμασε τοὺς Αἰγυπτίους διὰ τὴν ἀναίεσιν
καὶ τὴν ἀναισθησίαν των καὶ, ἀκόμη διότι συνεχῶς τοὺς
ἐπιτίθεντο, μολοντόν διαρκῶς ἀπεκροδόντο, χωρὶς νὰ
τοὺς ἀφήναι καθόλου νὰ ἀναπνεύσιν, Ἐ δὲ αὐτοὺς πα-
ρεῖχον ἀναριθμήτους ἐνοχλήσεις πάντοτε, καθήμενοι συ-
νεχῶς εἰς τὰς συμφορὰς των, ὅπως αἱ μύσαι εἰς τὰς πλη-
γὰς αὐτοῦ, λοιπὸν, θὰ φέρῃ ὁ Θεός, λέγει, ὁ προσήτης.
Δὲν εἶπεν, ὅμως, ὅτι θὰ τοὺς αὐξήσῃ ἀλλὰ ὅτι «θὰ σφαι-
ρίῃ», δεικνύων τὴν εὐκολίαν τῆς ἐφόδου, τὸ ἀκαταμά-
χτητον τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ ἀρκείαν μόνον νὰ
κάνῃ ἕνα ἀπὸ τὸ νεῦμα καὶ δια τὸν ἀκολουθοῦν. Καὶ πολὺ
φυσικὰ ἀρχίζει, μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, τὴν αὐτὴν κατὰ
πρῶτον⁹⁰ Ἄ δὲ οὕτως τοὺς ἐγγνώριζαν πλέον.

«καὶ⁹¹ τὰς μελίσσας⁹² τὰς εὐρυσκομένους εἰς τὴν χω-
ραν τῶν Ἀσσυρίων»⁹³ Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος⁹⁴ ὅπως
λέγουσι, δὲν γράφουσιν μελίσσας, ἀλλὰ σφήκας, Ἐπεὶ δὲ,
θέβαια, δὲν ἐγγνώριζαν καλὰ τοὺς Ἀσσυρίους, μὲ τὴν εἰ-
κόνα τοῦ ἐντόμου αὐτοῦ τοὺς ἐρρίψαν εἰς μεγάλην ἀγω-
νίαν, ἀποκαλύπτουν διὰ τοῦ ζώου αὐτοῦ τὴν ἀρμητικότη-
τα, τὴν σκληρότητα, τὴν ἀνεκτικότητα, ἢ, κραισμοσύνην
τῶν τραυμάτων, τὴν ταχύτητα τῆς ἐμφανίσεως καὶ τὴν
δυσκολίαν προφυλάξεως ἀπὸ αὐτοῦ.

«Αὐτοὶ⁹⁵ θὰ ἔλθουν διὰ καὶ θὰ εἰσδύσων εἰς τὰς φθ-
ραγὰς τῆς χώρας σας εἰς τὰς ὁπας τῶν βραχίων, εἰς τὰ
σπῆλαια καὶ γενικῶς εἰς κάθε ρωγμὴν καὶ εἰς κάθε δέν-
δρον»⁹⁶.

Ἡ Ἀφοῦ ἀνέφερε τὴν ἀγριότητα τῶν ἐχθρῶν καὶ τὴν
ταχύτητα τῆς ἐκστρατείας, γνωστοποιεῖ πλέον, καὶ τὸ

90. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ
τὸ ὅτι ὁ Κύριος θὰ σφαιρίῃ προσκαλὼν τὰς μύσας εἰς τὰς ἐκείνους εἰς τὸ
ἄνω μέρος τοῦ ποταμοῦ τῆς Αἰγύπτου Νεῖλου, καὶ τὰς μελίσσας τὰς εὐ-
ρυσκομένους εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀσσυρίων.

91. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

92. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

93. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

94. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

95. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

96. Ἦνωσται ἀν' ἀρκετὴν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ στίχου 18. διὰ

πλήθος αὐτῶν. Καὶ δὲν εἶπεν ὅτι θὰ στρατοπεδεύσων, ἀλλ' ὅτι ἐκταπεινῶνται,⁹⁶ ὥς νὰ μὴ ἐφθάνουν εἰς ἐχθρὴν κήν χώραν, ἀλλὰ ὥς νὰ ἀνεπαύοντο εἰς τὴν ἰδικήν των, χωρὶς νὰ χρειάζωνται ἀγῶνα καὶ κόπον, ἀλλὰ ὥς νὰ ἐδούζων ἐπὶ θεθείαν νίκην καὶ ἐτοίμην, ἵνα νὰ Δι' αὐτὸ λέγει. «Θὰ ἔλθουν καὶ θὰ ἀναπαυθῶν, ὅπως κάνουν οἱ νικηταὶ παύεσθαι τρώσκον τῆς νίκης των καὶ ἀναπαύονται ὑπερὰ τοῦ πολλοῦ κόπου καὶ τῆς σφαγῆς. Καὶ δὲν θὰ ἀναπαυθῶν εἰς τὰς πεδιάδας μόνον, ἀλλ', ἐπειδὴ τὸ πλήθος αὐτῶν ἦτο ἀνυπόλογον, τὸν ἡ χώρα δὲν ἐπῆρκε διὰ νὰ χωρῇ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν καὶ αἱ φάραγγες καὶ τὰ σπήλαια, καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ δάση C καὶ τὰ πάντα θὰ καλυφθοῦν ἀπὸ τὰ σώματα τῶν θαρσύνων Βέθαια, καὶ ἐὰν ἀκόμη οἱ ἐχθροὶ δὲν ἦσαν ὁρμητικοὶ καὶ τοσόντων εὐκίνητοι παλιν τὸ πλήθος αὐτῶν ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ προκαλέσῃ καταπλῆξιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ὅταν ἔμεις ὑπάρχον καὶ τὰ δύο, δηλαδὴ, καὶ τοσόντων μεγάλο πλήθος καὶ τόσαι πολλοὶ δυνάμεις, καὶ τὸ χερότερον ὅλων αὐτὰ κατεβύθωνται ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, τότε πλεονεχία ἐλπίς σωτηρίας ὑπάρχει».

Τὸ εἰς ἑκάστην ρωγμὴν καὶ εἰς ἑκάστη δένδρον, λέγεται μὲ κάποιον ὑπερβολὴν. Διότι δὲν ἐπῆρκε, το, βέθαια, νὰ ἀναπαυθῶν εἰς τὰ δένδρα, ἀλλ', ὅπως εἶπα, συγχρόνως καὶ τὸ πλήθος αὐτῶν ὑπέδειξε καὶ συνέχισε τὴν μεταφορὴν εἰκόνα ἀπὸ τοὺς σφῆκας.⁹⁷

«Κατ' ἐκείνην⁹⁸ τὴν ἡμέραν θὰ ξυρίσῃ⁹⁹ ὁ Κύριος μὲ τὸ ξυράφι τοῦ ἠκουσμένου»¹⁰⁰ D' Ἀφοῦ ἠθέλησε τὸν φόβον των διὰ τῆς ἀναφορᾶς τῶν ἐχθρικών στρατευμάτων τὸν

96. Δεῖτε τὸν καμίνον 7, II Δ.

97. Πρὸς σημειώσιν τοῦ παραδείγματος.

98. Εἰς τὴν στήλην τοῦτον εἰσάγει ἡ λέξις ἡμῶν παραστατικὴν εἰκόνα, εἰς τὴν ἐκείνην δὲ ἐπαλθεῖ τὸν ἄσπετον παραδειγματισμὸν τοῦ ξυράφου καὶ τοῦ ἠκουσμένου διὰ τοῦ ὅπου ὡς ὁρμητικὸν ἡ βέθαια, ὁρμητικὸν τοῦ περὶ ὁ Θεοῦ, τὸν ἐκείνην καὶ τὸν αὐτὸν.

99. Ὁ Κύριος ἀποκόψει τὴν ἑρμηνείαν B Παύλ. [10, δ] Ἀπὸ τῆς σφῆκας ἐπὶ τὸν αὐτὸν καὶ τὴν πλήρη αἰσθησίν, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς σφῆκας.

100. «Ho T 20 OI O XHON» ἡ λέξις «μεταβλημένη», ὅπως ἀρ. 11 νει τὸ θῆμα, τὸ ὅπου δὲ ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ὁρμητικὴν δύναμιν ὡς ὁ μεταβλημένος ἀνθρώπος. Ἰπὸ τῆς, ὅμως καὶ ἡ γραφὴ ἐμφανισμένη: Ἐκ τῆς αὐτῆς «22 ν τρέπε: νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἡμέραν, μὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἐνεργῆς οἱ πληρωμένοι διὰ χρημάτων, ἵνα νὰ ὡς ἀπὸ τῆς ἐνεργῆς καὶ τῆς διὰ τῆς ἐνεργῆς ἐκπαιδεύονται ἀπὸ τοῦ ἡγῶντος ὁρμητικὸν τῆς Πλάτης (14) Βασιλ. 16, 7: γινώσκον καὶ ἀποκατεστῇ ἡ μωροσύνη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

ἐπείγει καὶ παλιν ὁδηγῶν τὸν λόγον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ θεικνύει ὅτι ὅχι μερικοὶ ἐφθάρουν Αἰγύπτια καὶ Πέρσαι ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι, ποὺ πολεμεῖ τοὺς Ἰουδαίους. Συμφαίνει δὲ ὀνομάζει τὴν ἀφῶρητον ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὅπου αἱ κανόνες δὲν θὰ ὑποπέσῃ νὰ ἀντισταθῇ, καὶ ἡ ὁποία ἐρχεται καὶ καταστρέφει μὲ εὐκολίαν. Ὅπως δηλαδὴ, αἱ τριγες τοῦ σώματος δὲν ἡμποροῦν νὰ ὑπομείνουν τὴν δύναμιν τοῦ ξυράφου, ἀλλὰ ὑποχωροῦν ἀμέσως καὶ ὑποκύπτουν. ἔτσι, ἀκριβῶς, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲν θὰ ἡμπορέσων ποτὲ νὰ ὑπομείνουν τὴν θεηλασὶν ὀργὴν. Λέγει ὁ προφήτης F: «Ὡστε τὸ ξυράφι τὸ ἠκουσμένον μὲς ποδεύκναι τὴν ἀκμὰς αὐτοῦ, τὴν ὀλοκλήρωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐλημμένην ἀπόφασιν αὐτοῦ».

Μὲ τὴν φράσιν δὲ ἐπείγει τὰς ποταμοὺς, καὶ τὸν θαλάσσαν τῶν Ἀσσυρίων¹ ἐννοεῖ τὴν ἐντεθέν τοῦ ξυράφου χώρον, ἡ ὅπου αἱ εἰς αὐτὴν Ἰουδαία καὶ ἡ Παλαιστίνη δὴ καὶ ὡς ἐρχόμεθα ἀπὸ τῆς περιόχης τῶν Περσῶν.² A: «Ὅλα αὐτὰ, λέγει, θὰ τὰ ἀφανίσω, ὀλοκληρωτικὰ. Κεφαλὴν δὲ καὶ τριγὰς καὶ πόδας³ ὀνομάζει, ὀλοκληροῦν τὴν χώραν παραβάλλων αὐτὴν πρὸς σώμα, συμπεριλαμβανὼν εἰς τὸν λογισμὸν τὴν ὅλην τὴν χώραν των, ὅπως ἔλεγε καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τοῦ ε' O: ὀλοκληρὸς ἡ κεφαλὴ σας εἶναι περιαλγῆς καὶ ἡ καρδία σας κατὰ τὸν καὶ γενικῶς ἀπὸ τοῦ παδὸν ἔως κεφαλῆς σας δὲν ὑπάρχει κάποιο ὕγιος μέρος»⁴ χωρὶς νὰ σιωπῇ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ παρουσιάζει τὴν χώραν ὀλοκληροῦν πρὸς ἑνὸς ἀνθρώπου σώμα. Τὸ ἴδιον αὐτὸν λέγει καὶ ἐδῶ, ὅτι δηλαδὴ ὅλη ἡ χώρα θὰ ὑποστῇ φοβεράν τιμωρίαν. Καὶ ἀπ' ἐνός μὲν τὸ ξυράφι ἀπ' ἑτέρου δὲ μετὰ τὴν εἰκόνα τοῦ σώματος τὸ ἀπέδειξεν, ἀποκαλύπτων ὅτι χερότερα ἀπὸ κάθε ξυράφι ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ληφθεῖσα ἀπόφασις θὰ καταστρέψῃ τοὺς ἀνθρώπους B καὶ δι. ὑπερχει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν τὴν ὅπου αὐτὰ ἀφῆσιν γαμνὴ καὶ ἔρημον.

Ἐν συνεχείᾳ μὲ ἄλλην εἰκόνα (ποδεύκναι τὴν ἐρήμωσιν αὐτὴν τῆς γῆς. Πράττει δὲ αὐτὰ διὰ νὰ παραμυνη διαρκῆς ὁ φόβος δὲ ὅλων αὐτῶν καὶ νὰ μὴ ἐλαττωθῇ, μὲ τὸ μήκος τοῦ λόγου ἡ ἀγωνία. Καὶ δ.δ. μὲ τὴν ἐντό-

1. Ἰο. 1 20

2. Ηρ. 13 7 20.

103. Ἰο. 1 11

πισται εἰς ὁσους δεν προσέχουσι ὅτι με τοὺς λόγους αὐ-
τους ὑπόσχεται. κοπιῶσα γὰρ ἄβασ, ἐξέταστον με
ἀφίρθεσθαι τὰ λεγόμενα ἀναίσθητα καὶ διὰ αὐτὰ εἶνα
ἀποδείξει μετὰ τῆς ἐρήμιας. Τί λέγει, λαίπυν, «Καί»
ἐκίνησιν τὴν ἡμέραν διὰ τρέφει καλοὺς λόγους, μὴν νεοφάν
ἀγαλλασθαι καὶ εἶνα ζεύγους προσβάτων. Καὶ θεὸς συμψή ἐνε-
κε καὶ τῆς ἀφελῆσθαι τὸ γάλακτος, τὸ ὁποῖον δὲ ἀποδύ-
σονται, νὰ πρῶγουσι θούπυρον Ἐ καὶ, θούπυρον καὶ μελ. θὰ
πρῶγουσι ὅσοι θὰ ἀπομεινῶσι εἰς τὴν χώραν.¹⁰⁰ Οἱ λόγοι,
αὐτοί, ὅπως εἶπα πρὶν νομῶμεν, ἀποδεκτοὺν μετὰ τὴν
ἐρήμωσιν ὁ Διὸς, ἡ γῆ, ἡ ὅποια παρῆσθαι εἰσπράτα καὶ κρ-
βῆται, ὅταν ἐρημωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπων θὰ ἐλασπῶσιν
ταύσας θοοκῆν διὰ τὰ προσβάτα καὶ μελίστας τῶσαν
πρῶσαν, ὥστε πᾶσι τὴν ἀφελῆσθαι ἐνὸς παρομοιοῦ τρα-
πέζῃ, ὅ, νὰ εἶναι ὀρεκτά διὰ τὴν παροχήν τοῦ ἀπατατο, ἐ-
νὸν γάλακτος εἰς τὸν ἰακκότην των, δύο προσβάτα κα,
μὴ ἀγαλλῶσα συνεπῶς, ἡ ἀφελῶν αὐτῆς τροφοῖς των ἀλῶ
των ζῶσαν ἐν τῇ μετὰ τὴν ἀποδείξει τῆς ἐλαμῶσιν ἀνθρώ-
πων. Μὰ καὶ, τὸ μελὶ τὸ ἴδιον φανερώμεν. Ὁ δὲ, αὖ μελ ὁ
σιν, συνήβας ἐγκυβῶσταισι τὰς διὰ ἐρήμιας μετρή, ὅπου παλ-
λιν τροφοῖν, ἐδρασκῶσι καὶ κανέναν δὲ τὸν ἐνυαλεῖ.

καὶ δὲ ἡν δυνάμει σου ὅτι ὅταν σπείσῃς τὴν δακρυὰν
 ῥωπὴν, ἐρήνωσιν. Δ' ἐκουσε τὰ ἐκινουμένα πρὸς τὸ φαν-
 ῶναι τοῦ «Κατὰ» τὴν ἡμέραν ἐκείλην θά σ' ἐμῇ καθέ-
 τος, ὅταν θὰ ὑπάρχουν ἐν κλίματ' αὐτῇ δέξας γλῶσ-
 σα κλίω· θὰ γλῶττι γράσας καὶ ἀποκρίσας θὰ φυτρώσων ἐ-
 κεί. Με θέλη καὶ τάδε· ὅς ἐκείνηται ὁ κενὸς ἐκε-
 ῖ· δὲ γενησὶ ἀκάνθας καὶ τριφύλλοι, θὰ εἶναι δὴ ἡ γο-
 ρα· καὶ αὐτὸ εἶναι ἀποθέσει μεγάλης διὰ τὴν αἰετ.

[illegible]

የግንባታው ስራ ላይ የሚሳተፉት ሰራተኞች በሰላም ሲሰሩ ለሀገራችን ምስጋና ይቀርባል።

106. Τότε θα είναι η π κορυφή της τρίτης. Άρα διπλασιάζω τον αριθμό
 γ και κατά τη σταθερά μετασχηματίζω ελ, φέροντας και παράλληλα διακρίβω τον αριθμό
 να είναι ακέραιος. Ο δ αριθμός

107 Σ(κλ)α, η σ' λσρ, βάρος και γόμ σπκ ιεταπαρ^ωδανον· ζ' & τοῦ θν
ζογγ-γου από τας Ο Ο 'Τβοι-προς τοῦ θιβει εἰς ὡν ποσσάφρον θραχυμ^η,
108 Πρὸς τε τοῦ δ'· ἐπικ κυρηγηθῶν χωρ^η· ἵα ἀποκαλειμουσαι κα! οἱ δ' αχ-

100 11/27 7 28 34

ἡλιακὸν ὄχλον, τὰ ὄρη καὶ τὰ βῆσις, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εὐφορία καὶ μετέμειπεν κατὰ ἐργουμένην γῆν θάψαντ' αὐτὴν. Διότι δὲν ἔθεσε ἀποκοπὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἀμπελίων, ἀλλὰ τὸ ἔκανε θάνατον ἐπὶ τὴν γονιμότητά τοι ἐδάφους καὶ τὴν μερῶν, φροντίζαντων γεωργῶν. Καὶ οὕτως ἐκείνα τὰ ἐδάφη ποὶ τοσὶν ἄβυσσιν, παρὰ τὴν γῆν προσέφωτον, καὶ τὰ περὶ τοιοῦτον τὰ χεῖρα τῶν γεωργῶν, θὰ καὶ μεταβάλλῃ εἰς τοσὶν ἐρήμωνων, ὥστε νὰ φανῶναι εἰς αὐτὰ ἀκάνθα, ἀντὶ ἀμπελίωνων. Ἐπεὶ προσέκωμ' οὖν δὲ τοσοῦτον μεγάλον φόβον εἰς τοὺς ἐπισκοπούμενους εἰς αὐτὰ ὥστε νὰ ἦν τοιμὰ καμὲν νὰ εἰσελθῇ ἡ μῆτος καὶ ἄλλος. Ὅτι λέγει, δὲ αὐτὰ, τοιοῦτων τὴν ἐρημωσίν τοῦ χωρίου καὶ τὴν μεταστροφήν αὐτοῦ εἰς τόπον κατοικίας τοῦ θ' ἰσχυροῦ.

Ἄφοι, λοιπόν, ἐτάραξε τὴν βίαν αὐτῶν τῶν καὶ τοὺς ἔ-
δοκασαν πολλὴν μὲν τὴν φάσιν, τοὺς ἀνακαυφίζει καὶ πάλ-
ιν ἐν ὧν, μὲν τὴν ἀναστροφήν τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν εὐλα-
γὴν πρὸς τὸ καλλίτερον, ὥστε καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη νύ
μαθόντες τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ²⁰ Ἄλλα εἰς μετὰ ταῦτα
νῦν ἐπιμένει, πολὺ, εὐφρὰ τὰ ἀγαθὰ, μολὶς τὰ ἀνέρερον, ἔ-
παυσεν. Δι' αὐτὸ λοιπόν, Δι' αὐτὸ εἰς τὴν περιττωμένην ἐκεῖ
ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐπ' ἐκείνῳ κινήσεως εἶχαν ἀνάν-
την. Δι' αὐτὸ, ἔθεσαν ἀποῦ τοὺς ἔδωκε τοῖς τὸν μὲν ἀποβί-
βαν, διὰ τὰ τοὺς ἀφῆκεν ὅλον, νύ ἀναπαύσασθαι καὶ εἶτα
πάλιν νὰ τοὺς προτρέψῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀναμύνη.
καὶ τὰ ἀγαθὰ ὅταν λέγῃ. ²¹ Ἄλλος δὲρ ἀνέμεινον νὰ καλ-
λιερῶνθαι καὶ καλλιεργῶνται. ²² Ὁσως, καὶ ἀπὸ, κατὰ τὴν
διακρίαν τῆς ὁρήσεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐφορία ἢ θὰ με-
τασπῆθαι εἰς ἐρήμωσιν, εἴται καὶ κατὰ τὴν σφαιρικότητα
πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ὁλνότης περιεργῶν καὶ κατωστῶν ὅταν
τὴν πλοκαμένη καλὴν ἐργονύμῃ μὲν τὸ ἀποστρεφῆ καὶ σπε-
ρομένην. ²³ Ὅταν θὰ γίνουσι αὐτὰς, τότε θὰ πρακτικῶς νὰ καὶ
ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ αὐτὰ δηλαδὴ, ἢ εἰρήνην ἢ εὐκταθε-
ρίαν, τὸ θάρρος καὶ δὲν θὰ ὑπάρχῃ φόβος, ὅπως προσηγο-
μένως. ²⁴ Ὅς ἐκεῖ λέγει, ἀνὴρ θὰ ὑπάρχῃ φόβος ἄλλος,
ἐπειδὴ δὲν θὰ γίνουσι χέρους, τίποτι πᾶντρε εἰς αὐτὴν
προβάτα θὰ θεωροῦν καὶ θὲς θὰ κατεπαύσασθαι. ²⁵

110. Πρόλ. αριθμ.ώσεις 106 και 108 της παρ.607π.

111. *Ил. 1, 28

112 Ησ. 7 25 'Ο σίγας 25 σφραγίσαι διανοήτως καὶ σωατικῆς θείας
καλῶς ἀριστῶσαι διορθώσας καὶ ἐρηπῶντας. Πάντως ἀπὸ τῶν Χριστο-
γίων πρόκειται περ ἀποκαταστάσεως τοῦ γαίηνου καὶ τοῦ ἐρηπῶν. εἰς

λοιπὸν ἀποδεικνύεται αὐτὸ, ὅτι, δηλαδή, ἔχουν λεχθῇ: Ἐκτότε κατὰ ποῖον τρόπον προετοιμάζει ἀναπόφευκτον ἐλεγχον αὐτῶν καὶ ράπτει τελείως τὰ ἀναίσχυντα στήματα.

Πραγματικά, δὲν ἀφήνει μόνον νὰ λεχθοῦν, ἀλλὰ δίδει ἐντολὴν νὰ γραφοῦν τὰ λεγόμενα εἰς τὸ χαρτί καὶ ὅχι ἀπλῶς νὰ γραφοῦν διὰ νὰ μὴ ἡμποροῦν αὐτοὶ νὰ ἐσχυρίζονται ὅτι τὰ ἐπλάσε μετὰ, ἀλλὰ καλεῖ καὶ μάρτυρας τῶν γραπτῶν ἄνδρας ἀξιόπιστους καὶ ἐκ τοῦ ἀξιώματος τῶν καὶ ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῶν.¹⁴ «Ὡς μάρτυρας τῆς προφητείας αὐτῆς», λέγει, «φέρε δύο ἀξιόπιστους ἀνθρώπους: τὸν Οὐρίαν (τὸν Ἱερέα)¹⁵ καὶ τὸν Ζαχαρίαν», ὥστε ὅταν πραγματοποιηθῇ ἡ προφητεία καὶ ὁπιστηρίζουν, ¹⁶ Ἄ ὅτι δὲν ἐλέγχθησαν αὐτὰ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀφοῦ ἀνοιχθῇ τὸ βιβλίον καὶ ἐμφανισθοῦν οἱ παρόντες κατὰ τὴν πρόρρησιν μάρτυρες ἀποστομώσουν τοὺς ἀναίσχυντους. Διὰ τοῦτο λέγει: Ἀλλὰ καινοουργή τόμον χάριτος, διὰ νὰ μὴ παλιώσῃ καὶ καταστραφῇ, ἀλλὰ νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ νὰ κατηγορήσῃ τοὺς μετὰ τὸ περιεχόμενον του. «Καὶ χάριζε μετὰ ἀνθρωπίνην γραφήν»·¹⁷ δηλαδή κάλαμον, διαπορεύεται νὰ συμβοῦν, Ποῖα εἶναι τὰ μελλοντικὰ γεγονότα; Πόλεμος, νίκη τῶν θαρσάλων, διανομὴ λαφύρων, διαρπαγὴ λεῖας. «Ὅλα αὐτὰ, λοιπὸν, λέγει, νὰ τὰ γράψῃς διὰ τὸν «ποιούντα ταχεῖαν καὶ πληρὴ λαφυραγωγίαν». Ὁ καιρὸς τῆς διαρπαγῆς αὐτῆς ἔχει φθάσει πλέον». Τί σημαίνει «ἔχει φθάσει ὁ καιρὸς τῆς διαρπαγῆς»; Β Δύο πράγματα φανερώνει αὐτὴ ἡ φράσις: Ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι τὸ μέγεθος τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν τότε ἀπῆλθε τὴν καταδίκην καὶ ἡ τιμωρία ἦτο πλησίον τῶν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἀνέβαλλε, ἐπεὶδὴ ἤθελε νὰ τοὺς κάνει καλλιτέρους μετὰ τὴν μακροθυμίαν του καὶ νὰ ἀποφύγουν, ἔπειτα, τὴν τιμωρίαν καὶ ἀδικίαν διὰ ἡτο εὐκόλῃν εἰς αὐτὸν καὶ ἀπλὸν νὰ νεύσῃ μόνον καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ πάντα, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐπεὶδὴ ἐγένετο λόγος διὰ θαρσάλους καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῶν, νὰ μὴ νομίσατε, λέγει, ὅτι τὸ μήκος τοῦ δρόμου καὶ τὸ πλήθος τοῦ στρατεύματος προκαλεῖ καμμίαν θραδύ-

14. Πρῶτον, σημειώσας 5, 8 καὶ 7 τῆς παρατίξεως.

15. Δὲν διαφέρει ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ εἰς τὸ κείμενον τῆς Π. Δ., ἀλλὰ προστίθεται ἐπὶ τὸν Χριστοτόμου.

16. Πρῶτον, σημειώσας 2 τῆς παρατίξεως.

πορίαν, ὅπως συνήθως γίνεται φυσικὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Πραγματικὰ, διὰ τὸν Θεὸν ἦτο πλησίον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο μακρὰν. Διότι τόσον εὐκόλῃν καὶ ἀπλὸν ἦτο διὰ τὸν Θεὸν εἰς μίαν στιγμήν τοῦ χρόνου καὶ αὐτομάτως ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς γῆς νὰ τοὺς δώρῃ ἀμέσως καὶ νὰ τοὺς φέρῃ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν πολυάριθμοι.

Ὡς μάρτυρας τῆς προφητείας αὐτῆς φέρε δύο ἀξιόπιστους ἀνθρώπους: τὸν Οὐρίαν (τὸν Ἱερέα) καὶ τὸν Ζαχαρίαν τὸν υἱὸν τοῦ Βαραχίου. Μάρτυρας τοῦ πράγματος; Ἀσφαλῶς, τοῦ χρόνου (κατὰ τὸν ὅποιον ἔλαθε χώραν ἡ προφητεία). Ὡστε, ὅταν θὰ συκοφαντηθῇ τὸ βιβλίον, οἱ ζῶντες ἀνθρώποι, καὶ ἦσαν παρόντες, ὅταν ἐγράφετο καὶ γνωρίζουν καλὰ τὸν χρόνον καὶ ἐλέγχοντο αὐτὰ, νὰ ἡμπορέσουν νὰ ἀποστομώσουν τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ ἀναίσχυντουν.

Μετὰ τὸ ἴδιον θέμα συνδέεται καὶ τὸ ἐπόμενον τμήμα τῆς προφητείας, τὸ ὁποῖον καὶ σαφέστερα ἐλέγχει αὐτήν. Πῶς καὶ κατὰ ποῖον τρόπον; Ὡς ἄς δοκούσωμεν τὰ ἴδια τὰ λόγια. «Ἐπιηλόασε», λέγει, «πρὸς τὴν προφητίαν». Τὴν σύζυγόν του ἀνέθεσε τοιαυτοτρόπως, ἵσως διότι καὶ αὐτὴ εἶχε τὸ χάρισμα τῆς προφητείας. Διότι τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος δὲν περιορίζοντο μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ ἐδίδοντο καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Πραγματικά, τὰ ἀνθρώπινα φύλα δὲν εἶναι χωρισμένα, ὅπως εἰς τὰς διαιτηκὰς ἀνάγκας, ὅπου ἄλλαι εἶναι αἱ ἀσχολίαι τῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλαι τῶν γυναικῶν χωρὶς νὰ ἡμποροῦν νὰ τὰ ἀνταλλάξουν μετὰ τῶν. Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον, ὅμως, καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα, ἀλλ' ἐδῶ ὁπάρχουν ἰσότητοι ἀγῶνες καὶ κοινὸι στέφανοι. Καὶ αὐτὸ δύναται νὰ τὸ ἴδιον κανεῖς καθαρὰ Ἐ καὶ εἰς τὴν Παλαιάν καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην νὰ συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν ἐν γένει. Πρὸς αὐτήν, λοιπὸν, ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν διὰ νομίμου γάμου καὶ τὴν κατέστησεν ἑγκυσιν. Καὶ ὅταν ἐγεννήθη τὸ παιδίον, ἔδωκεν εἰς αὐτὸ ὄνομα ἀγνωστον καὶ παράδοξον, τὸ ὁποῖον διαλάμβανε τὴν ἱστορίαν τῶν μελλοντικῶν γεγονότων. Διότι τί λέγει: «Νὰ ἀνομάσῃς αὐτὸ ταχέως λαφυραγωγίαν, πλήρως λεηλάτησιν». Ὡστε, καὶ ἂν διατυπωθῶν ἀμφιβολία διὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου, τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου, καὶ περιέχει τὴν διήγησιν τῶν μελλοντικῶν συμβάντων, ¹⁸ Ἄ καὶ ἐδόθη πρὸ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν γεγονότων

καί, ακόμη, επαναλαμβάνεται συνεχώς από όλους, θα σφαλίσω τὰ στόματα καὶ αὐτῶν ποὺ θὰ ἀποπειραθοῦν μὲ μανίαν νὰ ἐκφράσουν ἀναισχυντίας. Πραγματικά, διὰ τὸ ὅτι ὁ προφήτης δὲν ἐπλάσεν αὐτὰ μετὰ τὴν πραγματοποίησιν, ἀλλὰ τὰ προεῖπεν διὰ τῆς ἀναθεν βοηθείας, θὰ ἡδύνατο νὰ πεισθῶν καὶ δοῖ μετὰ μεγάλου ζήλου προσεπάθουν νὰ δείξουν τὴν ἀγνωμοσύνην των, οἱ ὅποιοι καὶ πρὸ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν γεγονότων ἐώλεπον τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου, ποὺ ἀνεκλήρυσσε τὰς μελλοντικὰς συμφοράς.

Δι' αὐτοῦ, θέβαια, ἐρμηνεύει τὴν δύναμιν τῆς προφητείας καὶ καθορίζει μὲ ἀκρίβειαν τὸν χρόνον, ὁμιλῶν ὡς ἐξῆς: «Διότι προτοῦ νὰ μάθῃ τὸ παιδί νὰ προσφέρῃ τὴν λέξιν πατέρα ἢ μητέρα, **Β** θὰ κυριεύσῃ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων τὸν στρατὸν τῆς Δαμασκού καὶ θὰ λεηλοτήσῃ τὴν Σαμάρειαν». Ὅσα λέγει ἔχουν τὴν ἀκόλουθον σημασίαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν, λέγει, τῆς νηπιακῆς ἡλικίας, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἡμπορῇ ἀκόμη νὰ ὁμιλῇ τὸ παιδί, θὰ σημειωθῇ ἡ νίκη καὶ τὰ τρόπαια, ὅχι, θέβαια, ὅτι τὸ παιδί θὰ ἡμπορέσῃ νὰ παραταχθῇ διὰ μάχην καὶ νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' ὅτι ἡ ἡλικία ἐκείνη, δηλαδή, ὁ χρόνος ποὺ ἀδυνατεῖ τὸ παιδί νὰ ὁμιλῇ παραβῇ τὰ πάντα εἰς τοὺς ἐχθρούς.

«Καὶ»¹⁷ ὁ Κύριος ὁμιλῆσε καὶ πάλιν πρὸς ἐμὲ λέγων: Ἐπειδὴ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς δὲν εὐαρεστεῖται μὲ τὰ ἡρεμα ρέοντα ὕδατα τῆς πηγῆς Σιλωάμ,¹⁸ ἀλλὰ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ ὡς θαυμάσια τοὺς τὸν Ρααβὴν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ρομελίου,¹⁹ **Γ** διὰ τοῦτο ἰδοὺ ὁ Κύριος θὰ ἐπιφέρῃ ἐναντίον των τὰ ὀρμητικὰ καὶ ἀφθονὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, δηλαδή, τὸν θαυμάσιον τῶν Ἀσσυρίων.²⁰

17. Τὸ νόημα τῶν στίχων κἀκεῖν ἔχει ὡς ἐξῆς: Οἱ Ἰουδαῖοι περιφρόνησαν τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ προσφερομένην βοήθειαν, ἣ ὅποια παραβέβηκε πρὸς τὰ ὕδατα τῆς πηγῆς Σιλωάμ, καὶ καταλέγησαν ἐν τῇ ἀπαθείᾳ αὐτῆς εὐεξίας τοῦ Ρααβὴν καὶ θακὰ. Δι' αὐτὸ ὁ θεὸς θὰ ἀπεστείλῃ τοὺς Ἀσσυρίους, τὴν συμμάχον των ἐναντίον ἐπαιτήσαν, περιουσιζόμενος πρὸς τὰ ἡρημα καὶ ἀφθονὰ ὕδατα τοῦ Εὐφράτου.

18. Ἡ ὁδὸς τῆς πηγῆς ταύτης δὲν δύναται μετὰ δεξιότητος νὰ καθορισθῇ σήμερον.

19. Εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὑπῆρχεν ἡ κοινωτικὴ πηγή τοῦ θαυμάσιου, ἣ ὅποια ὠνομάζετο τὴν φυλακιστικὴν ποταμὸν, ὑπῆρχεν, ἐκείνη, ἡ θεοκρατικὴ κίνησις τοῦ Ἰσραὴλ καὶ σφίγγεται ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ τῶν νόμων ἐπὶ τὴν κατακτητὴν Ρααβὴν καὶ θακὰ, καὶ αὐτὴ ἀνυψομένη.

20. Ἡσ. 8, 5-7.

1. «Ὅπως συνηθίζει ὁ θεὸς νὰ μὴ προλέγῃ μόνον τὰς τιμωρίας, ἀλλὰ νὰ καθορίσῃ καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, ὥστε καὶ τοιαυτοτρόπως νὰ συνετίσῃ τοὺς ἀκρατάς, τὸ ἴδιον πράττει καὶ ἐν προκειμένῳ. Ἀφοῦ, δηλαδή, προείπεν τὴν ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἐρήμωσιν τῆς χώρας, τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων, προλέγων καὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν θαρβάρων, ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου. Καὶ ποῖα εἶναι αὕτη; Μὰ ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν κατοίκων τῆς Ἱερουσαλὴμ. Διότι, ἐνῶ ἔχουν θαυμάσια, λέγει, ἐπικεκή, πρᾶτον καὶ ἡμερον, ἀπεσκήρτησαν καὶ ἐπεθύμησαν τοὺς τυράννους καὶ ἐσπευσαν ἀκαιοθελῶς νὰ προσχωρήσουν εἰς τὴν ξένην δύναμιν, **Δ** μὴ ἀνεχόμενοι τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔζων, δι' αὐτὸ μὲ μεγάλῃ ἀφθονίᾳ θὰ ἱκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν των, μὲ τὸ νὰ φέρω κάποιον θάρβαρον καὶ ἀγροίκον ἀνθρώπον ἐναντίον των. Χρησιμοποιεῖ, θέβαια, μεταφορικῶς τὰς λέξεις, ἀποκαλύπτων ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ ἦθος τοῦ τοπικοῦ βασιλέως, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δύναμιν τοῦ θαρβάρου. Χρησιμοποιεῖ δὲ τὴν μεταφοράν διὰ νὰ καθιστᾷ τὸν λόγον περισσώτερον ἀντιληπτόν καὶ ἐντυπωσιακόν, ὅπως ἐξέθεσα καὶ ἄλλοτε.²¹ Δι' αὐτὸ λέγει, «ἐπειδὴ δὲν εὐαρεστοῦνται μὲ τὰ ὕδατα τῆς πηγῆς Σιλωάμ». Δὲν ὁμιλεῖ, θέβαια, διὰ τὰ ὕδατα, ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἡ πηγὴ τρέχει μὲ ἡρεμίαν καὶ χωρὶς θόρυβου, παρομοιάζει τὸν ἡσυχον καὶ ἐπικεκή χαρακτῆρα τοῦ τότε βασιλέως πρὸς τὴν ἡραμον ροὴν τῶν ὕδατων τῆς πηγῆς, καὶ ὀνομάζει αὐτὸν Σιλωάμ ἐξ αἰτίας τῆς ἐπικείας καὶ ἡρεμίας του. **Ε** Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποτελεῖ μεγάλῃ κατηγορίαν πρὸς τοὺς ἀρχαίους, διότι, ἂν καὶ δὲν εἶχον θάρυν ζυγὸν ἐδρευσίας, ἐν τοῦτοις ἐπεδίωκον πολιτικῶς μεταβολὰς καὶ πορρέδιδον τοὺς ἑαυτοὺς τὸν εἰς ξένους βασιλεῖς. Ἀφοῦ, λοιπόν, δὲν θέλουν, λέγει, τὸν ἡμερον καὶ τὸν ἐπικεκή, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦν τὸν Ρααβὴν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ρομελίου, δι' αὐτὸ, λέγει, φέρω τὸν θαυμάσιον τῆς Βαβυλώνας, τὴν ὀρμητικώτατον τῶν στρατευμάτων τοῦ ὁποῦ ὀνομάζει ἀφθονον ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἰσχυρὸν ρεῖμα αὐτοῦ.²²

Ἐν συνεχείᾳ ἐπεξηγῶν τὴν μεταφορὰν λέγει: «Δι-

21. Πρὸς τὴν ἐρμηνείαν 17 τῆς παρόσης.

22. Πρὸς τὴν ἐρμηνείαν 19 τῆς παρόσης. Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ περιουσιζόμενου τῆς σημασίας ταύτης καὶ τῶν ὡς ἐν ὅροις ὁ θεὸς ἀναφέρει ὅτι καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκταθῇ εἰς περισσώτερον εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ χωρίου τούτου.

λαβή, τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων». Βλέπεις ὅτι ἀποδεικνύεται ἀδιατάκτως ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου εἶπα, ὅτι, δηλαδή, ἡ Γραφή μὲ τὰς μεταφορικές ἐκφράσεις συνηθίζει νὰ ἐρμηνεύῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς; Αὐτὸ, λοιπόν, ἔκανε καὶ ἐδῶ. Ἀφοῦ, δηλαδή, εἶπε «ποταμὸν», δὲν ἐπαύθη εἰς τὴν μεταφορὰν μόνον, ²² Ἀλλὰ ἐδήλωσε καὶ ποῖον ὀνομάζει ποταμὸν «Δηλαδή τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων μὲ τὸν στρατὸν τοῦ καὶ τὴν ὑπόλοιπον δύναμιν τοῦ. Οὗτοι θὰ εἰσέλθουν εἰς κάθε παράγγα τῆς χώρας σας, θὰ ἀναβούν εἰς κάθε ταίχος σας καὶ θὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὴν χώραν σας τὴν Ἰουδαίαν κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος θὰ δυνήθῃ νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν» καὶ κάθε δυνάμενον νὰ φέρῃ κάτι εἰς πέρας. Τόσον πολὺ θὰ εἶναι τὸ στρατεύμα τοῦ, ὥστε θὰ γεμίσῃ ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας σου». ²³ Ὑποδεικνύει ὅτι ὅσα λέγει θὰ πραγματοποιηθῶν ὅχι μὲ δύναμιν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μὲ τὴν ὀργὴν τοῦ κατευνάζει ὁ Θεός, δὲν περιγράφει αὐτὸν ὡς ἀντίπαλον τοῦ παρατάσσεται διὰ νὰ δώσῃ μάχην, ἀλλὰ ὡς ἄνθρωπον τοῦ βαδίζει εἰς ἐτοιμὴν λείαν. Β. Πραγματικά, δὲν θὰ σταθῇ, λέγει, καὶ δὲν θὰ λάθῃ θέσιν μάχης, ἀλλὰ μὲ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν τοῦ θὰ σκεπάσῃ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ πολὺ εὐκόλως θὰ ἐπικρατήσῃ.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὀργὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει μεγάλη φιλανθρωπία. Διότι δὲν τοὺς ἀπειλεῖ μὲ ὀλοκλήρωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς πόλεως των, ἀλλὰ τοὺς προλέγει κάποιαν αἰχμαλωσίαν καὶ ἀπαγωγὴν, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ καταστήσῃ περισσότερον σώφρονας τοὺς ὑπολοίπους μὲ τὴν τιμωρίαν τῶν αἰχμαλωτισθέντων. «Θὰ ἀφαιρέσωιν», λέγει, ἀπὸ τὴν χώραν σας τὴν Ἰουδαίαν κάθε ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος θὰ δυνήθῃ νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν». Ἐννοεῖ ὅτι θὰ καταστήσῃ δούλους τοὺς ἄρχοντας, τοὺς αἱτίους τῶν ἀναστατώσεων, τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τοῦ λαοῦ. Ὡς ὥστε εἶναι νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγων καὶ ὁ λαὸς καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν αἰχμαλωτισθέντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὸν ἄερα τῆς ἐλευθερίας νὰ γίνωνται πρὸς ἑνότητα. Δι' αὐτὸ λέγει «Ἰὼν δυνάμενον νὰ φέρῃ κάτι εἰς πέρας», δηλαδή, τὸν ἰσχυρὸν, τὸν ἱκανὸν νὰ ἀναπτύξῃ δραστηριότητα, τὸν ἔχοντα τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιήσῃ ὁτιδήποτε.

22. Δηλαδή, νὰ ἀντιστάθῃ εἰς τοὺς ἐκπειθεμένους.
23. Ἦσ. 8, 7-8.

Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀπαγωγῆς θὰ οὔτε προκαλέσῃ μεγάλον τρόμον ὁ θαρσάρος, λέγει, μὲ μόνον τὴν ἐμφάνισιν τοῦ, ἀφοῦ θὰ γεμίσῃ μὲ τὰ θαρσάρικα τοῦ στρατεύματος ὅλην τὴν χώραν σας. Δι' αὐτὸ προσέθεσε· «Ἰὼσον πολὺ θὰ εἶναι τὸ στρατεύμα τοῦ, ὥστε θὰ γεμίσῃ ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας σας. Ἐν τούτοις ὁ Θεός θὰ εἶναι μαζί μας. Λάθετε γινώσκιν τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὅλα τὰ εἰδωλοκρατικά ἔθνη» καὶ ταπεινώθητε. **Δ** Ἀκούσατε τοῦτο ὅλα τὰ ἔθνη ἕως τὰ ἅκρα τῆς γῆς. Ὅσιν δύναμιν καὶ ἂν ἔχετε θὰ ὑποκύψετε. Ἐάν πάλιν ἀποκτήσετε δύναμιν, τελικῶς θὰ ὑποκύψετε. Ὅποιανδήποτε ἀποφασίαν θὰ σκεφθῇτε καὶ θὰ ἀποφασίσαιτε ἐναντίον μας, θὰ τὴν ματαιώσῃ ὁ Κύριος καὶ κάθε λόγον, τὸν ὁποῖον θὰ ἐκστομίσετε ἐναντίον μας, δὲν θὰ ἐκπληρωθῇ, διότι ὁ Θεός εἶναι μαζί μας». ²⁴

Ἐγὼ νομίζω ὅτι μὲ τὰ παραπάνω λόγια προλέγει τὴν νίκην τοῦ Ἐζεκίου καὶ τὸ λαμπρὸν πρόσωπον καὶ τῆς νίκης αὐτῆς τὴν αἰτίαν. Διότι ἂν καὶ ἐκεῖνοι διαθέτουν πολλὰ ὅπλα, λέγει, καὶ ἀπειρα στρατεύματα καὶ ἐπὶ πλέον εἶναι γνώστοι τῆς πολεμικῆς τέχνης, ὅμως ὁ πρὸ ἰσχυρὸς σύμμαχος εἶναι μαζί μας, δηλαδή ὁ Θεός. Πραγματικά, ἦλθεν ὁ θαρσάρος, ὅπως ἡττήθησε προηγουμένως, καὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσεν πολλὰς πόλεις, ἔφυγεν. Ὅταν, ὅμως, ἵσταντο αὐτὰ ἔξωστράτευσεν ἐκ νέου, ἐπαθε τὰ ἀντίθετα. **Β** Καὶ αὐτὰ, λοιπόν, προλέγει ὁ προφήτης καὶ ἀποκαλύπτει τὸν αἴτιον τῆς νίκης καὶ πρὸς τοὺς θαρσάρους ἀπευθύνει τὸν λόγον. Μὰ μὴ πάρετε, λέγει, θάρρος ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν σας νίκην, διότι εἰς τὴν ταρινὴν σας ἐφοδὸν ἔχομεν τὸν μέγιστον σύμμαχον. Μάθετε, συνεπῶς, αὐτὸ καὶ ἀπομακρυνθῆτε, διότι ἐπιχειρεῖτε τὰ ἀδύνατα.

Εἰς τὴν συνέχειαν ἀποκαλύπτει τὸν αἴτιον τῆς νίκης καὶ ὅτι ἡ φήμη θὰ φθάσῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς

22. Μὲ τὴν ἑσὴν «ἔθνη» ἐννοεῖ κατὰ πρόβαν λόγον τοῦ Ἀσσυρίου καὶ ἕκατε τὰ ἄλλα ἔθνη. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔθνη ἐπὶ τοῦ αἰώνου βασιλεύει καὶ Μεσσίας θὰ ἔλθῃ καὶ θὰ παρέλθῃ. Ὁ Μεσσίας ὅμως θὰ μείνῃ εἰς τοὺς αἰῶνας.

23. Ἐδῶ ἀπείχετο τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸν ἰουδαϊστὴν ἔθνος θὰ ἀποβῇ μακάριον. Ἦσ. 7, 5-7.

24. Ἦσ. 8, 8-10. Πλήρης ἐκείνος ὁ προφήτης μὲ τὴν ἐκπληκτικὴν τὴν ἱκανοποίησιν εἰς τὴν κραυγὴν ἐργασίας, ἀλλὰ ἀπειλεῖ τὰ ἔθνη, τὸν ἐναντίον τῶν ἐπὶ τὴν ἑρμηνείαν παραγγέλλει κατὰ τὸν πρὸς τὸν ὑπενώμενον τὸν ἄνθρωπον 2 καὶ 40.

διαδίδουσα τὰ κατορθώματά του, λέγει· ⁹³ Α· «Ἀκούσατε τοῦτο ὅλα τὰ ἔθνη ἕως τὰ ἅκρα τῆς γῆς». Διότι δὲν ἔμεινε καενέας ἀπληροφόρητος διὰ τὰ συμβαίνοντα τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ. Δι' αὐτὸ λέγει· «Ἀκούσατε τοῦτο ὅλα τὰ ἔθνη ἕως τὰ ἅκρα τῆς γῆς καὶ βαρὺν δόναμιν καὶ ἂν ἔχετε θὰ ὑποκύψετε». Πραγματικά, ὁ θάρβαρος τότε εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλην δόξαν διὰ τὴν δύναμιν του. Ἰσχυρὸς δὲ ἐδῶ δὲν ὀνομάζει μόνον τοὺς ἔχοντας μεγάλην σαρκωτικὴν ρώμην, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑσκαυστοὺς διὰ τὸν πλοῦτόν των καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς δόξης των. «Ἐάν πάλιν ἀποκτήσετε κάποιαν δύναμιν, τελικῶς θὰ ὑποκύψετε. Ὅποιαδήποτε ἀπόφασιν θὰ σκεφθῆτε καὶ θὰ ἀποφασίσετε ἐναντίον μας, θὰ τὴν μεταιώσῃ ὁ Κύριος καὶ κάθε λόγον, τὸν ὁποῖον θὰ ἑκατομίσετε ἐναντίον μας, δὲν θὰ ἐκπληρωθῇ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας».

Β· Ἐπειδὴ ἔκαναν πονηρὰς σκέψεις καὶ εἶχον τὴν ἐλπίδα ὅτι τὴν πόλιν αὐτὴν θὰ καταστρέψουν ἐκ θεμελίων καὶ ἔτσι θὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των, ὁ προφήτης ἀποκαλύπτει τὰ σχέδιά των καὶ τοὺς λέγει ὅτι ὅλα θὰ μείνουν λόγια.

Κατόπιν, ἐπειδὴ ὁμίλησε διὰ πράγματα ποῦ ἦσαν ἀνώτερα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, διὰ νὰ κἀνὴ ἀξιόπιστον τὸν λόγον του, ἀνατρέχει συνεχῶς εἰς τὸ ἀξίωμα ἐκείνου ποῦ θὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὰ, λέγων· «Διότι ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας» καὶ διότι αὐτὸς θὰ μεταιώσῃ ὅλας τὰς μηχανορραφίας σας, διότι εἰς αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 62

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦ. ΗΣΑΪΑΝ Γ'—Η'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Sancti J. Chrysostomi opera omnia,

VI, Parisiis 1835 σελ. 37 — 108 (PG 56, σελ. 39 — 94)